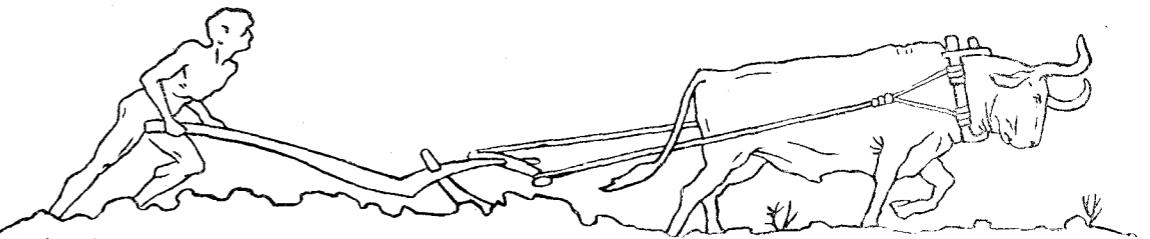

ΚΑΖΑΝΗΣ

ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ Ε' 15
ΜΑΙΟΥ 1905

ΦΡΕΙΔΡΙΧ ΣΧΙΛЛЕΡ

Τραγουδῶντας ἐσύντριψα τὰ δεσμά μου . . .

ΣΧΙΛЛЕΡ

Ἐις τοὺς χρόνους τῆς φλογερᾶς πίστεως τὰ ἀνήσυχα καὶ μυστικὰ δύνειρα ἐλάμβανον αἰσθητὴν μορφήν, καὶ οἱ πιστοὶ προσκυνηταί, ἐν θρησκοληπτικῇ παρασθήσει, ἥκουν φωνὰς κ' ἔβλεπον δράματα καὶ δύτασίας. Καὶ ἐγώ, τὰς ἡμέρας ταύτας, μέσα εἰς τὸν θαυμασμόν μου — εἶνε δὲ καὶ ὁ θαυμασμὸς λατρεία καὶ λαοί τινες ἀπονέμοντιν τιμᾶς θρησκευτικάς εἰς τὴν μνήμην τῶν Ὑπερόχων — ἥσθιανθην ἐκ νέου, εἰς παραίσθησιν ἔντονον καὶ παράδοξον, μὲ στερεοσκοπικὴν ἀκρίβειαν λεπτομερεῖῶν, τὰς βαθείας συγκινήσεις τοῦ προσκυνήματός μου εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ Σχίλλεος, ὃς νὰ ἐπάτουν δευτέραν φορὰν τὰ ἄγια χώματα.

Καὶ εἴδα τὸ θέατρον τοῦ Μαννχάϊμ, τῆς παραρρησίου πόλεως μὲ τὰ ζατρικοειδῆ κανονικὰ τετράγωνα, σχεδὸν τὸ ἴδιον, δύπως τῷ 1782, ὅταν κρυφίως καὶ ἀνεν ἀδείας ἤλθεν ὁ Σχίλλεος, νεορὸς στρατιωτικὸς λατρός, νὰ παραστῇ εἰς τὴν πρώτην παράστασιν τῶν Ληστῶν του. Τὸ δργίλον δρᾶμα εἶχε γράψῃ ὁ ἀνυπότακτος ποιητὴς εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς στρατιωτικῆς ἀκαδημίας, προσποιούμενος τὸν ἀρρωστον, διότι ὁ αὐστηρὸς κανονισμὸς δὲν ἐπέτρεπε φῶς τὴν νύκτα. Ὁταν ἐτύπωσε τὸ ἔργον του, εἰς τὸ ἔξωφυλλον ἔθεσεν ὃς σύμβολον λέοντα ἐφορμῶντα καὶ ὑποκάτω in tirannos. Ἡ ἀγρία κραυγὴ κατὰ τῆς τυραννίας ἔξηρχετο ἀπὸ τὰ πληγωμένα στήμη δεσμώτου. Ἐπνίγετο ἐκεῖ μέσα. Τὸν ἐτιμώρησαν μὲ φυλάκισιν δι' ἄλλην μετάβασιν του εἰς Μαννχάϊμ. Ἀλλ' ὅταν ὁ αὐστηρὸς δοὺς τῆς Βυρτεμβέργης Κάρολος ἀπῆτησεν ἀπ' αὐτὸν νὰ μὴ γράψῃ πλέον τίποτε ἄλλο ἀπὸ λατρι-

κὰς πραγματείας — εἶχε μάθει ὅτι ὁ Σχίλλεος ἔγραψε τὸν Φιέσκον, — ὁ ποιητὴς ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν του.

Εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μία ἀμάξα κατάκλειστος ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Στουτγάρδην. Ὅταν ἔξηλθεν ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐπορέαλεν ἀπὸ τὴν θυρίδα ἡ ὥχολα μορφὴ τοῦ Σχίλλεος. Τὸ ἡγεμονικὸν ἀνάκτορον ἔνεκα ἐօρτῆς τινος ἀπήστραπτεν ἐκ φωταφίας· εἰς ἐν ἄλλο παράθυρον διηρθνύθη τὸ βλέμμα τοῦ ποιητοῦ. Ὁπίσω ἀπ' αὐτὸ δύο μάτια ἔχοντα δάκρυα, καὶ μία καρδία ἐσπαράσσοτο διὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ μονάζοιβου υἱοῦ, καὶ ἐλάκτις μὲ ἀγωνίαν τὸ στῆθος διότι ἐδραπέτευν ὡς λιποτάκτης καὶ διέτρεχε τὸν ἐσχατὸν κίνδυνον ἔως ὅτου ἔξελθει ἀπὸ τὰ σύνορα.

Ἐθραυσε τὰ δεσμά του, ἀλλ' αἵματωμένος. Ἐκρύπτειο διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ καὶ παραδοθῇ εἰς τὸν ἔξωργισμένον δοῦκα. Ἦλθεν εἰς τὸ Μαννχάϊμ. Τὸν ἐβασάνιζεν ἡ ἔνδεια. Εἶχε χρεωθῆ διὰ νὰ τυπώσῃ τοὺς Ληστάς. Ἰσως ἔμεινε νηστικὸς κανὲν βράδυ εἰς τὴν θέσιν δύπου τώρα ὑψώνεται ὁ ἀνδριάς του. Τὸ μέλλον ἀβέβαιον, σκοτεινόν. Ἡ ὑγεία τοῦ ἐπισφαλῆς. Τὸν ψήνει ὁ πυρετός· ἀλλ' ἔχει καὶ ἔνα ἄλλον πυρετόν. τῆς ἐμπνεύσεως αὐτὸς καὶ ὁ ἐλεύθερος ἀήρ, τὸν διποίον ἀναπνέει μὲ δίφαν καὶ ηδυπάθειαν, τὸν ζωογονοῦν. Ἐδῶ, εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μαννχάϊμ παρεστάθησαν ἀκόμη καὶ ὁ Φιέσκος καὶ ἡ Λουΐζα Μύλλερ. ἔδω ἔξεργαγησαν τὰ χειροκροτήματα τὰ διποῖα μετεδόθησαν ἐπειτα εἰς δόλην τὴν Γερμανίαν, εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τώρα βλέπω έμπρος μου τὸν οἰκίσκον μὲ τὴν δξεῖαν καὶ μαύρην ἀπὸ σχιστόλιθον στέγην, εἰς τὸ Γκόλις, τὸ προάστειον τῆς Λειψίας. Διὰ μέσου τοῦ κιγκλιδώματος ἀπὸ τὸν στενὸν δρόμον διακρίνεται στεφανωμένη ἡ προτομὴ τοῦ ποιητοῦ. Συχνὸν εἶναι τὸ εὐλαβές προσκύνημα. Ἐδῶ μέσα ἐνεπενύσθη ὁ Σχίλλερ τὸν θεῖον ὑμνὸν Πρὸς τὴν Χαράν, τὴν δποίαν τόσον ἐλαχτάρησεν ἡ ψυχή του:

*Freude, schöner Götterfunken
Tochter aus Elysium*

Ἐδῶ ὁ Σχίλλερ συνδιηλάχθη πρὸς τὴν ζωὴν. Εἶχε δίψαν ἄγαπης, φιλίας. «Μόνη ἡ φιλία, ἔγραφε, ἥτο δυνατὸν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Μούσαν μου εἰς τὴν ζωὴν, ἀφ' οὗ ἤδη δύνυνται τὸν ἡμίσυν δρόμον πρὸς τὸν Κωκυτόν». Τοιοῦτον φύλον εὗρε τὸν Κέρνεο, (τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Θεοδώρου Κέρνεο). Εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν μνηστήν του ἔγραφε συγτετριμένος, ἔτοιμος ν' αὐτοχειριασθῇ, ἀπὸ τὸ Μαννχάϊμ: «Κοντὰ σὲ σᾶς θὰ εῖμαι εὐτυχής. Δὲν ἔγεινα ποτέ μου ἀκόμη». Εἰς τὴν Σαξονίαν δποὺ τὸν ἐπροσκάλεσεν δι Κέρνεο, εὗρε τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς στοργῆς, τῆς δποίας εἰχεν ἀνάγκην. Καὶ ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τοῦ Γκόλις ἔγραφε πρὸς τὸν φύλον του: «Ἡ θεία Πρόνοια, ἡ δποία εἰσήκουσε τὰς σιωπηλὰς προσευχάς μου, μὲ ἔφερεν εἰς τὴν ἀγκάλην σου».

Εἰς τὸ δωμάτιον, τὸ βλέπον πρὸς τὸν κῆπον, δποὺ θροεῖ ἀκόμη τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων, ποὺ τὸν ἐσκίασαν, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Δρέσδην, ἐτελείωσε τὸν Λόν Κάρλον. Ἐργον ἐπαναστατικὸν καὶ φλογερὸν δπως τὰλλα· ἀλλὰ ὀριμώτερον, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τὰς νεανικὰς τραχύτητας. Εἶναι τὸ πρῶτον δρᾶμα του τὸ γραφὲν εἰς στίχους. Ἀπὸ τῶρα δλα τὰ δραματικά του ἔργα θὰ εἶναι ἔμμετρα. Μετὰ ἔτη ἥρχισεν εἰς πεζὸν λόγον τὸν Βαλλενστάϊν· ἀλλὰ γρήγορα τὸν μετέγραψεν εἰς ίαμβούς «διὰ νὰ πληροῖ δλους τοὺς δρους τοὺς δποίους ἡμπορεῖ κανεὶς ν' ἀπαιτῇ ἀπὸ τελείαν τραγῳδίαν».

«Ἡ Ιένα, ἡ γραφικὴ παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ποταμῶν πολύχνη, ἡ περιώνυμος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της καὶ τὴν πανωλεύθριαν τῶν Πρώσων ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, εἶναι γεμάτη ἀπὸ Σχίλλερ. Ἀνὰ πᾶσαν καμπὴν τῶν στενῶν καὶ σκολιῶν δρόμων της μὲ τ' ἀνώμαλα καὶ τραχέα λιθόστρωτα, τὸ βλέμμα συναντᾷ εἰς τὰς προσ-

ψεις τῶν γηραιῶν καὶ ἴδιορρύθμων οἰκιῶν πινακίδας μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Σχίλλερ.

Ίδον τὸ γηραιὸν Πανεπιστήμιον, ἀληθὲς ἐρείπιον, ἔγκαταλειφθὲν καὶ καταρρέον, δποὺ ὁ Σχίλλερ, διορισθεὶς καθηγητὴς τῆς Ιστορίας, μὲ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Γκαΐτε, ἡλέκτρισε τὴν γερμανικὴν νεολαίαν. Τὸ ἐναρκτήριον μάθημά του, παραλληλισμὸς τοῦ χειρώνακτος λογίου πρὸς τὸν φιλοσοφικὸν νοῦν, ἥτο ἀληθῆς θρίαμβος, καὶ τόσον μεγάλος, ὥστε — πρᾶγμα τὸ δποῖον πότε δὲν ἔγεινεν εἰς νεοδιορισμένα καθηγητὴν — τὴν νύκτα οἱ φοιτηταὶ ἔψαλαν φόρματα ὑπὸ τὸ παραθύρον του καὶ ἔζητωκραυγάζον. Ἐπαναβλέπω, παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Σάαλ, καὶ τὸ ἀπλοῦκὸν ἐκκλησάκι, δποὺ τὸ 1790 ἔγεινεν δι ποιητικὸς γάμος τοῦ Σχίλλερ μὲ τὴν Καρολόπετραν φὸν Λέγγεφελδ, τὴν ὀραίαν Λόττε, τὴν ἀξίαν σύντροφον τῆς ζωῆς του, τῆς δποίας ἡ ψυχὴ ὑψώθη μέχρι τῆς ψυχῆς του, τῆς δποίας ἡ ἀγκάλη ὑπῆρξε λίκνον στοργῆς διὰ τὴν πονεύνην ὑπαρξίν του, καὶ ἡ ἀφοσίωσίς της πράως καὶ γλυκέως ἡρωϊκὴ πρὸς τὸν ἐπὶ τὴν παλαίοντα μὲ τὸν θάνατον.

Ίδον ἡ αἴθουσα δποὺ ὁ Σχίλλερ καὶ δ Γκαΐτε συνητήθησαν τῷ 1794 εἰς μίαν συνεδρίασιν τῆς Ἐταιρείας τῆς φυσικῆς Ιστορίας. Ιστορικὴ συνάντησις, ἡτὶς ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν δύο, καὶ ἐπὶ τῆς γερμανικῆς φιλολογίας καὶ τῆς παγκοσμίου. Οἱ δύο μεγάλοι ποιηταὶ ἦσαν ἐντελῶς ἀντίθετοι φύσεις. Ὁ Σχίλλερ μετὰ τὴν πρώτην πρὸς τὸν Γκαΐτε ἐπίσκεψιν, πρὸς ἔτῶν, εἰς τὸν Ρουδολστάτην ἔγραφε πρὸς τὸν φύλον του Κέρνεο: «Ἄμφιβάλλω ὅν θὰ ἡμπορέσωμεν ποτὲ νὰ συνδεθῶμεν. Τόσον προτρέχει ἀπ' ἐμὲ (δλιγώτερον κατὰ τὴν ἡλικίαν δσον κατὰ τὴν πεῖραν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν) ὥστε ποτὲ δὲν θὰ συναντηθῶμεν καθ' ὅδον». Ὁ Γκαΐτε ἐπιστρέψας ἀπὸ τὸ περιώνυμον εἰς Ιταλίαν ταξείδιον, ἀπὸ τὸν ἀνέφελον οὐρανὸν τῆς μεγάλης καὶ ἥρεμον τέχνης, ἥσθιαν ἀληθῆς μῆσος πρὸς τὰ «θαυμάσια ἐπιτρόματα» δπως ἀπεκάλει τὰ ἄγρια καὶ παράφορα ἔργα τῆς πυρετώδους περιόδου τοῦ Σχίλλερ. Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἐν τούτοις ἐθαύμασαν ἀλλήλους. «Παραδόξον πρᾶμα ἀγάπης καὶ μίσους ἐγένησε μέσα μοὺ δ ἀνθρωπος αὐτός, ἔγραφεν ἀργότερα ὁ Σχίλλερ πρὸς φύλον του διατητής, τι αἰσθάνομαι δμοιάζει μὲ τὸ συναίσθημα τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασίου πρὸς τὸν Καίσαρα· θὰ ἡμποροῦσα νὰ ἔχοντάσω τὸ πνεῦμα του διὰ νὰ τὸ ἀγαπήσω πάλιν μὲ δλην τὴν ψυχήν μου».

Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως δ Γκαΐτε

καὶ δ Σχίλλερ, δλως διόλου κατὰ τύχην, ἀνεχώρησαν μαζὶ καὶ εἰς τὸν δρόμον συνῆψαν συνδιάλεξιν. Οἱ δύο μεγαλοφυεῖς ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἔκεινην ἐπλησίασαν ἀλλήλους διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν ποτὲ πλέον. Ὁ Σχίλλερ ἔζητησε τὴν συνεργασίαν τοῦ Γκαΐτε διὰ τὰς «Ωρας, τὸ περίφημον περιοδικόν, εἰς τὸ δποῖον συνειργάσθησαν καὶ δ Κάντιος, δ Φίχτε, οἱ δύο Ούμβολδ, δ Ερδεο.

Ἡ φιλία των, μοναδικὴ εἰς τὴν ιστορίαν τῶν γραμμάτων, ἐβλάστησε διὰ μιᾶς, μὲ ἀπίστευτον σφροῖγος. Ο Γκαΐτε ἐπροσκάλεσε τὸν Σχίλλερ εἰς τὴν Βερμάρην. «Εμειναν μαζὶ δύο ἐβδομάδας. Άπο τὴν πλουσίαν ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν εἶδαν, μὲ ἔκπληξιν των, δτι εἰς τὰ σπουδαῖα καὶ εἰς τὰ μεγάλα ἥσαν σύμφωνοι. Ανυπολόγιστος ἔγεινεν δι ποιητικὸς τοῦ ένδος ἐπὶ τοῦ ἀλλού. Ο Γκαΐτε ἤνοιξε νέους κόσμους εἰς τὸν Σχίλλερ, οὗτος μετέδωκε εἰς τὸν Γκαΐτε ἐνδιαφέρον, ἐνθουσιασμόν. Τὸ μεσότοιχον τὸ χωρίζον τὰ ἀτομα ἐκρημνίσθη διὰ παντὸς μεταξύ των, καὶ αἱ ψυχαὶ των συνεκοινώνησαν πρὸς ἀλλήλας μὲ ἐμπιστοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν. «Εἶνε, ἀληθινά, δῶρον Θεοῦ νὰ ἔχῃ κανεὶς σοφὸν φύλον, ἔγραφεν δ Σχίλλερ πρὸς τὸν Γκαΐτε ο μετὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ εἰς τὸν Βαλλενστάϊν, τοῦ δποίου τοῦ εἶχε στείλει τὸ χειρόγραφον. «Εἰς ἐμέ, ἔγραφεν δ Γκαΐτε, ἐπῆλθε νέα ἀνοιξις, ἡ παλαιὰ σπορὰ ἀνεβλάστησε καὶ οἱ ἔηρανθέντες κλάδοι ἀνθησαν ἐκ νέου». Καὶ πάλιν: «Μοῦ ἐδώκατε δευτέραν νεότητα καὶ μὲ ἐκάματε ἐκ νέου ποιητήν».

Καὶ δ Σχίλλερ ἀφῆκε τὰς ιστορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτους, αἱ δποῖαι τὸν εἶχον δεσμεύσει δλόκληρα ἔτη, καὶ ἔγεινε καὶ αὐτὸς καὶ πάλιν ποιητής. 'Αλλ' δσον δυναμώνει ἡ ψυχή του, τόσον κλονίζεται τὸ σῶμα του. Τῷ 1791 ἔχει φύσασε εἰς τὸ χειλός τοῦ τάφου. «Ἡ νόσος τὸν διαβιβώσκει· εἰςένερε δτι εἶνε προγεγραμμένος, ἀλλὰ θέλει τούλαχιστον «νὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν καταστροφὴν δ, τι ἀξίζει νὰ σωθῇ». Μὲ πεισματώδη, πυρετώδη δραστηριότητα, μὲ ὑπερέντασιν τῶν δυνάμεων μέχρι ψραύσεως αὐτῶν, ζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ τὰ δλίγα τὴν θαυμαχῆς, τὴν δποίαν τοῦ πλησίου τὸν μέγαν τοῦ πλησίου τὸν μέγαν ποιητήν.

Καὶ δτε ἐφάνη δ Σχίλλερ, καταβεβλημένος, φέρων ἐπὶ τὸν προσώπου τὰ ἵχνη προσφάτου παρὰ τὴν ὄχθην τῆς φιλοσοφίας, πρὸν ἀναχθῆ εἰς δύο μετὰ τὴν οὐρανὸν τέλαιρος πέλαγος τῆς δημιουργικῆς ἔπινοιας. Ενδύει μὲ ποίησιν τὰς ἀφηγημένας θεωρίας. Μὲ κίνησιν πτερύγων δέτειον ἀνυψοῖ εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς τέχνης τὰς ἀληθείας τῆς φιλοσοφίας. Πλάττει διός καλλιτέχνης τὸν χρ

σὸν τὸν δποῖον ἔξωχυξεν διός φιλόσοφος, δπως Τὸ Ιδεῶδες καὶ τὴν Ζωὴν ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς περὶ τῆς αἰσθητικῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Μὲ τὰ βαλλίσματα του (Balladen) πλησιάζει πρὸς τὴν περιγραφικὴν καὶ παραστατικὴν ἐκείνην ποίησιν, τῆς δποίας δ Γκαΐτε εἶναι δ κατ' ἔξοχὴν ἀριστοτέχνης, καὶ τὴν δποίαν εἰς αἰσθητικὸς ὀνόμασε plastische Augenpoesie (πλαστικὴν ποίησιν τῶν δφυταλμῶν). Αἱ ποιητικαὶ αὐταὶ εἰκόνες μὲ τὸ εὐκρινὲς περιγραφικὰ καὶ τὸ ζωηρὸν χρωματισμὸν εἶναι ἔως τῶρα γραμμάτων, ἐβλάστησε διὰ μιᾶς, μὲ ἀπίστευτον σφροῖγος. Ο Γκαΐτε ἐπροσκάλεσε τὸν Σχίλλερ εἰς τὴν Γερμανίαν τὰ δημοφιλέστατα τῶν ἐπικολυρικῶν ἔργων τοῦ Σχίλλερ. 'Αλλ' οἱ ὀλίγοι προτιμοῦν τὴν ἀλλην του ποίησιν, τὴν κινουμένην εἰς τὸ δπειδον, τὴν γείτονα τοῦ κεραυνοῦ, die Nachbarin des Donners, δπως δ ίδιος λέγει εἰς τὸ Ασμα τοῦ Κάδωνος.

Ἐπαναβλέπω εἰς τὸ ἀκρον τῆς Ιένης τὸν έγχοικὸν οἰκίσκον, δπου ἐκατοίκησεν δ Σχίλλερ ἀπὸ τὸ 1796 - 99. Τὸ «Gartenhaus» κεῖται εἰς τὸ χειλός βραχώδους προεξοχῆς, εἰς τὸν πρόποδας τῆς δποίας ἔργου δφιοειδῶς, διὰ μέσου καταφύτου κοιλάδος, δ μικρὸς ποταμὸς Λώυτρα. Εἰς τὸν κῆπον μία ἐπιγραφὴ διαλαλεῖ μὲ ὑπερηφάνειαν δτι εἶπεν τὸν Βαλλενστάϊν: Καὶ ἡ φαντασία μοῦ ἐπαναφέρει τὸν δχρόνο ποιητὴν εἰς τὸν πρασίνους διαδρόμους παλαίοντα μὲ τὴν ίδεαν διός Ιακώβῳ μὲ τὸν Γεχοβᾶ.

Εἰς τὴν Λειψίαν, ἡ πλατεῖα τοῦ παλαιοῦ θεάτρου μοῦ ἐνθυμίζει τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Σχίλλερ. Παριστάνετο πρώτην προδὰν δ Ανρηλιανή Παρθένος, καὶ δ ποιητής μετέβη νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν παράστασιν τοῦ έργου του. Τὸ πλήθος τὸν διέκρινεν εἰς ἐν θεωρεῖον καὶ, μόλις μετὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν κατεβίβασθη ἡ αὐλαία, θυελλώδης ζητωκραυγὴ ἐπλήρωσε τὸ θέατρον: Ζήτω δ Φρειδριχ Σχίλλερ!... Σαλπίσματα ἐπευφημίας ἀντήχησαν καὶ ἀνεμίχθησαν μὲ τὰς φωνάς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς παράστασεως δλοὶ ἔξωχημησαν ἔξω, ἐν συνωστισμῷ, διὰ νὰ λίδουν ἐκ τοῦ πλησίου τὸν μέγαν ποιητήν.

Καὶ δτε ἐφάνη δ Σχίλλερ, καταβεβλημένος, φέρων ἐπὶ τὸν προσώπου τὰ ἵχνη προσφάτου παρὰ τὴν ὄχθην τῆς φιλοσοφίας, πρὸν ἀναχθῆ εἰς δύο μετὰ τὴν οὐρανὸν τέλαιρος πέλαγος τῆς δημιουργικῆς ἔπινοιας. Ενδύει μὲ ποίησιν τὰς ἀφηγημένας θεωρίας. Μὲ κίνησιν πτερύγων δέτειον ἀνυψοῖ εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς τέχνης τὰς ἀληθείας τῆς φιλοσοφίας. Πλάττει διός καλλιτέχνης τὸν χρ

τέρες ἐσήκωνον τὰ παιδιά των δεικνύοντές τον καὶ ψιθυρίζοντες σιγά: αὐτὸς εἶνε! Καὶ ὁ Σχύλερ διῆλθε διὰ μέσου τῶν γυμνῶν σκυμμένων κεφαλῶν, μέγας καὶ θριαμβευτής! . . .

Ἡ Βεῖμάρη ἐνθυμίζει εἰς πᾶν βῆμα τὸν Σχύλερ. Ἀπὸ τὸ 1801 ἐγκατεστάθη δριστικῶς εἰς τὴν περίφημον πόλιν, τῆς δποίας οἵονεὶ πολιούχος θεότης εἶνε ὁ Γκαΐτε. Ἰδοὺ τὸ μικρὸν ἡσυχὸν δωμάτιον τοῦ ὑπουργικοῦ μεγάρου τοῦ Γκαΐτε, παρὰ τὸν κῆπον, δπο τόσας φοράς ἐκάθισε μεταξὺ τῶν δύο ποιητῶν ὁ Δοὺς τῆς Σαξοβεῖμάρης Κάρολος Αὔγουστος, ὁ θαυμαστής καὶ προστάτης των. Ἰδοὺ καὶ τὸ θαυμάσιον ἄλσος παρὰ τὰς γραφικὰς ὅχθας τοῦ Ἰλμ, μὲ τὸν λευκὸν ἔξοχικὸν οἰκίσκον τοῦ Γκαΐτε καὶ μὲ τὸ τεχνητὸν ἐρείπιον, ἀνάμνησιν τῆς Ιταλίας. Πόσας φοράς διῆλθον ὑπὸ τὰς δενδροστοιχίας τὰ δύο ὑψηλὰ ἀναστήματα, καὶ πόσας φοράς ἔφαυσε τὰ πυκνὰ φυλλώματα ἡ ἐμπνευσίς των καὶ ἡ σκέψις των!

Ἐίς τὴν μικρὰν πλατεῖαν, πρὸ τοῦ θεάτρου δπο παρεστάθησαν τὸ πρῶτον ὁ *Balleenställn*, ἡ *Maagia Storaat*, ἡ *Nymfη* τῆς *Messthηs*, ὁ *Goulielmus Tällos*, ὑψοῦται τὸ ὁραῖον χαλκοῦν σύμπλεγμα τῶν δύο Διοσκούρων, τῶν *Dichterheroen*. Ὁ Γκαΐτε, δλύμπιος καὶ μέγας, πρατεῖ μὲ τὴν δεξιὰν στέφανον δάφνης καὶ στηρίζει μὲ κάποιαν φιλικὴν νωχέλειαν τὴν ἀριστερὰν εἰς τὸν ὕμνον τοῦ Σχύλερ. Ὁ Σχύλερ, ἀπλόνων τὴν δεξιὰν πρὸς τὴν δάφνην, κρατεῖ μὲ τὴν ἀριστερὰν συνεπτυγμένον κειρόγραφον καὶ βλέπει ὑψηλά, εἰς ἐμπνευσιν ἔνθεον, ὡς ν' ἀκούῃ μυστηριώδη φωνὴν ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἡνωμένοι ὑψώνονται εἰς αἰῶνα τὸν ἀπάντα ἐπάνω εἰς τὸ ὑπόβαθρον, δπος ἡνωμέναι ἡσαν αἱ ψυχαὶ των, δπος ἡνωμένοι ζοῦν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν γενεῶν.

Ἡ οἰκία τοῦ Σχύλερ, εἰς τὴν φερώνυμον ὁδόν, διώροφος μὲ ὑπερκείμενον εἰς τὸ μέσον τρίτον ὅροφον, φέρει εἰς τὸν νοῦν ζωηρὰ τὰ τελευταῖα τραγικὰ ἔτη καὶ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ. Ἰδοὺ ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς δποίας ἐβισσανίσθη καὶ ἐξέπνευσε, ἵδού καὶ οἱ στέφανοι οἱ κατατεθέντες ἐπὶ τοῦ νεκροῦ· τριγύρω εἰκόνες, σκεύη, τὰ δποῖα συνέζησαν μὲ τὸν ποιητήν, τὰ ἥγγισεν ἡ χείρ του, τὰ ἔφαυσε τὸ βλέμμα του.

Ω! αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἔτη! Τὸ σῶμα ὁμισμένον καὶ ἡ ψυχὴ ἔτοιμος νὰ διαφύγῃ! . . .

Ὁ Γκαΐτε τὸ πρῶτη τῆς πρωτοχρονιᾶς τοῦ

1805 ἐσκέφθη νὰ γράψῃ ἐν συγχαρητήριον δελτάριον εἰς τὸν Σχύλερ. Χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀντὶ «νέα πρωτοχρονιά», ἔγραψε «τελευταία πρωτοχρονιά». «Οταν τὸ ἀνέγνωσε ἡ σθήτη φρικίασιν καὶ τὸ ἔσχισε: Ἡρχισεν ἐκ νέου, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ χείρ του ὠθεῖτο νὰ γράψῃ «τελευταία πρωτοχρονιά» καὶ μὲ κόπον τὴν ἐκράτησε. Ὁ Γκαΐτε διηγήθη τὸ παραδόξον γεγονός εἰς φίλους του καὶ ἐπρόσθεσε: — Ἐχω τὸ προαισθῆμα, δτι αὐτὸ τὸ ἔτος ἔνας ἀπὸ τοὺς δύο μας θ' ἀποθάνη, ἡ ὁ Σχύλερ ἡ ἐγώ.

Ο Σχύλερ δὲν κατέθετε τὰ δπλα. Εἰργάζετο δλοψύχως εἰς τὴν τελευταίαν τραγῳδίαν τοῦ τὸν *Δημήτριον*, τοῦ δποίου ἔγραψε τὸ δλον διάγραμμα καὶ σκηνάς τινας θαυμασίας γραφικότητος καὶ μεγαλοπρεπείας. Ἄλλ ἐμάντευεν δτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἡτης. Εἰς τὸ σημειωματάριον του ἔγραφε: 9 Φεβρουαρίου ὅλην τὴν νύκτα φοβερὸν πυρετόν.— 11 Φεβρουαρίου παροξυσμὸς πυρετοῦ τὴν νύκτα.

Πόσον ἡρωϊκὸν ἦτο τὸ στωϊκὸν κράτος του ἐπὶ τῆς σωματικῆς ἀλγηδόνος καὶ μέχρι τίνος μεγαλείου ἔφθανεν ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς του μᾶς τὸ λέγει ὁ Φός, δστις παρηκολούθησεν ἀγωνιῶδῶς τὸ μαρτύριον τοῦ Σχύλερ. «Ἐνα βράδυ ἡ Λόττε, ἔξηντλημένη ἀπὸ τὴν περιποίησιν τῶν ἀρρώστων παιδιῶν, ἔμεινεν ἔως τὰ μεσάνυκτα πλησίον τοῦ συζύγου της. Ἐξαφνα ὁ Σχύλερ ἔγεινεν ἀνήσυχος καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ ὑπάγῃ ν' ἀναπαυθῇ. Ἐκείνη ἐδίσταζε, καὶ αὐτὸς τὴν παρεκάλει θερμότερον, τὸ ἀπήτει. Μόλις ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον καὶ κατέβη τὴν κλίμακα, ὁ Σχύλερ ἔπεσεν ἀναίσθητος εἰς τὴν ἀγκάλην μου καὶ ἔμεινε λιπόθυμος, ἔως ὅτου τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὰς αἰσθήσεις του μὲ ἐντριβᾶς οἰνοπνεύματος εἰς τὸ στήθος καὶ εἰς τοὺς κροτάφους. — Ἐννόησε τίποτε ἡ γυναῖκα μου; ἡρώτησεν ἀνήσυχος μόλις συνήλθε.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀσθενήσει ἐπικινδύνως καὶ ὁ Γκαΐτε. Εβδομάδας οὔτε εἶδεν ὁ εῖς τὸν ἄλλον, οὔτε ἔγραψαν πρὸς ἄλληλους. Πρῶτος ἀνέρρωσε ὁ Σχύλερ, καὶ μόλις ἡμέρας εὐθέτης εἴδε τοῦ Φός: «ῶρμησεν ὁ εῖς εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἄλλου, καὶ ἀντήλλαξαν μακρὸν ἐγκάρδιον φίλημα, πρὸν ἐκστομίσουν λέξιν. Κανεὶς των δὲν ἐνθυμήθη οὔτε τὴν ἰδικήν του οὔτε τὸν ἄλλου τὴν ἀσθενειαν, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀπήλαυον δλοψύχως τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν δτι ἡσαν πάλιν μᾶς.

Ἡλθεν ἡ ἀνοιξις, ἀλλὰ τὴν ἀνθησίν της δὲν ἔμελλον νὰ ἐπανίδουν οἱ δφθαλμοὶ τοῦ

Σχύλερ. Οι δύο φίλοι συνηντήθησαν ὑστάτην φορὰν τὴν πρώτην Μαΐου. Ἐπόκειτο νὰ ὑπάγουν μᾶς εἰς τὸ θέατρον ἀλλὰ αἰφνιδία ἀδιαθεσία ἡμπόδισε τὸν Γκαΐτε, καὶ ἀπεχωρίσθησαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Σχύλερ. Ἀπεχωρίσθησαν διὰ παντός! .. Ὁ Γκαΐτε εἶχε τὸ προαισθῆμα τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς. Ὁ Φός τὸν εὗρε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν κῆπον νὰ κλαίῃ καὶ ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς δφθαλμούς του ἀπερίγραπτον πόνον.

Ο Σχύλερ ἔκειτο πλέον εἰς τὴν ἐπιθανάτιον

κλίνην του. Μέσα εἰς τὸν πυρετόν του συνεπήρωνε τὴν τελευταίαν τραγῳδίαν του. Ἀπέθησκε δημιουργῶν δπως ἄλλοι ἐκπνέουν πολεμοῦντες. Ἡρχισεν ἡ ἀγωνία. Ἡ Λόττε ἡθέλησε νὰ στηρίξῃ τὴν κεφαλήν του. Τὴν ἀνεγνώρισε, τῆς ἐμειδίασε, λάμψις ἐφώτισε τὸ βλέμμα του. Η Λόττε ἐσκυψε εἰς τὸ πρόσωπόν του. Τὴν ἐφίλησε. «Ἐν μειδίαμα καὶ ἐν φίλημα ὑπῆρχεν τὸ τελευταῖον σημεῖον τῆς ζωῆς του. Ἐπειτα τὸν ἐκάλυψεν ἡ σκιὰ τοῦ θανάτου! ..

[Ἐπειτα τὸ τέλος] ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΟΝΕΙΡΟ

Θάνατε ὠρᾶς, κ' ἡρθες
Σὰ δροσόβολη πνοή,
Κ' ἔρριξες, σὰν ἔνα ἀνθάκι,
Μιὰν ἀνώφελη ζωή.

Τί γλυκύτατος ποῦ ἥσονν,
Ἄε σὲ λησμονῶ ποτές,
Περάσανε τόσα χρόνια
Καὶ μοῦ φαίνεται οὐ κτές.

Ομως, τί καϊμὸ μάφηκες,
Καὶ ποιὰν ἔγνοια περισσή,
Νὰ σὲ καρτερῶ στ' ἀλήθεια,
Καὶ νάργοπορῆς ἐσύ.

Σ' ΕΝΑΝ ΤΑΦΟ

Ἐρμε τάφε, ξεχαπμένε,
Μὲ τὸν ἄγραφο σταυρό,
Νᾶξεος πόσο, καῦμένε,
Κι' ἀπὸ πότε, σ' ἀγαπῶ.

Κ' ὅπως εἶσαι σὰ δικός μου,
Βράδυ βράδυ δὲν ἀργῶ,
Φεύγω τὴ βοὴ τοῦ κόσμου
Καὶ γιὰ σένα ξεκινῶ.

Ξέρω ἐκεὶ πῶς πάντα θαῦρω
Μιὰ στιγμὴ νὰ ξεχαστῶ,
Κάτ' ἀπ' τὸ βαρύ σου, μαῦρο,
Περιπλόκαμοι πισσό.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΤΟ ΚΟΥΦΙΟ ΔΕΝΔΡΟ

Η χώρα δλη τὸ ἀποφάσισε ἐπὶ τέλους! "Επρεπε νὰ πολεμήσῃ! Τὸ κούφιο δένδρο ἔπρεπε νὰ καῆ, καὶ ὁ Δράκοντας, ποῦ ἦταν μέσα, νὰ σκοτωθῇ.

Ζήτησαν ἔναν τολμηρό· καὶ βρήκαν καὶ πήραν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἔναν, τὸν Σμυρτιᾶ! Αὐτὸς ἦταν ἀληθινὸς παληκάρι, καὶ ἀπὸ καιρὸς πάντα ὀνειρευότανε νὰ πολεμήσῃ τὸν Δράκοντα, γιὰ νὰ σώσῃ τὴν χώρα, καὶ τὸ εἶχε πῆ καὶ τὸ ἔλεγε καὶ τῷρα!

"Αρχισαν τότε νὰ τὸν ἔτοιμαζουν γιὰ τὸ πάλεμα. Τὴν νύχτα, τὰ καμίνια τῶν σιδηρουργείων, ἔκεινων ποῦ ἔκαναν τὰ μαχαιρία, ἔβγαζαν μεγάλες λάμψεις καὶ σπίνθες, καὶ φωτίζαν τὸ χωριό, καὶ μαζὶ ἀκούγοντο καὶ τὰ μανισμένα σφυροκοπήματα τοῦ ἀτσαλιοῦ! "Ολοὶ ἐργαζόνταν νὰ κάνουν καὶ νὰ δώσουν τὸ καλλίτερο σπαθὶ στὸν Σμυρτιᾶ.

Καὶ ἔπρεπε τὸ σπαθὶ νὰ πελεκῇ τὰ σίδερα, νὰ κόβῃ τὸ ἀτσάλι καὶ νὰ θρυμματίζῃ τὸν βράχο!

Γιὰ τὸ βάψιμο ἔτρεξαν καὶ ἔφεραν σκουλίκια μακριά, σκυροπιὸν μέσα σὲ λάδι, καὶ κάπιος πῆρε τὰ φαρμακεῖα φείδια καὶ μὲ τὸ φαρμάκι τοῦ ἔκανε τὸ βάψιμο τοῦ σπαθιοῦ! Καθὼς γινότανε αὐτὰ ἀπὸ τοὺς σιδηρουργοὺς καὶ μαχαιράδες, στὰ σπίτια δούλευαν ἡ γυναικεῖς καὶ τὰ κορίτσια πλέκωντας φτερὰ πάνω σὲ θώρακα ἐλαφρὸ καὶ τρυπητό. "Ετσι ἦταν ἀρματωμένος καὶ ὁ Δράκοντας, μὰ κείνουν δὲ θώρακας ἦταν. βαρύς, σιδερένιος! Καὶ δούλευαν μόνο τῆς νύχτες, γιατὶ φοβόντανε μὴ τὸ μυρισθῆ ὁ Δράκοντας τὴν ἡμέρα. Τὴν νύχτα κοιμώτανε βαθειά, κουρασμένος, καὶ μόνο ἀπὸ περπάτημακοντάστὸ κούφιο δένδρο θὰ ξυπνοῦσε.

"Ηρθε ἡ ἡμέρα, ποῦ ἦταν ὅλα ἔτοιμα καὶ τὰ δοκίμασαν. Ἐκεῖνο τὸ σπαθὶ μὲ τὰ φαρμακεῖμένα φείδια κατακομιάτιασε τὰ ἄλλα, καὶ ἔνα μόνο, τοῦ σκορπιοῦ μέσα σὲ λάδι. ἀντιστάθηκε. Δοκίμασαν καὶ τοὺς θώρακας μὲ τὰ φτερὰ κτυπῶντας αὐτοὺς μὲ βέλη δυνατά. Κ' εἶδαν πιὸ γερὸ καὶ ἐλαφρὸ ἔναν θώρακα, ποῦ εἶχε κάνει μιὰ κόρη ἀσπορή μὲ μαῆρα μαλλιὰ καὶ μὲ σῶμα σὰν κυπαρίσσι!

Τὰ ντύθηκε αὐτὰ ὁ Σμυρτιᾶς καὶ τράβηξε γιὰ τὸ κούφιο δένδρο, ἀφοῦ πρῶτα ὀρκίσθηκε στὴ νέα, ποῦ τοῦ ἔκανε τὸν θώρακα μὲ τὰ φτερά, πίστι καὶ νὰ τὴν θυμᾶται!

Τὸ κούφιο δένδρο ἦταν ἔνα μεγάλο θεόρατο δένδρο, χωρὶς κλαδιά, ἔνας κορμὸς μόνο, φυτρω-

μένο στὴ μέση τοῦ μεγάλου δρόμου καὶ πιάνωντας σχεδὸν ὅλον. Οἱ γέροι ἔλεγαν, καθὼς εἶχαν ἀκούσει ἀπὸ ἄλλους γέρους καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ἄλλους, ὅτι πρὸ χρόνων πολλῶν τὸ εἶχαν φυτέψει ἐκεῖ γιὰ νὰ σκιάζῃ τοὺς ὄδοιπόρους. Αὐτὸς ἀφοῦ πρῶτα μεγάλωσε καὶ ἔκλεισε τὸν δρόμο, μαράθηκε!

Ποιὸς δῆμος νὰ τὸ κόψῃ, νὰ τὸ κάψῃ, ποῦ εἶχε κατοικῆσε ἔνας Δράκοντας μέσα στὴν κουφάλα του; Καὶ δὲν μποροῦσε νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν δρόμο χωρὶς τὴν ἄδεια του, χωρὶς νὰ τοῦ ἀφίσῃ τὰ περισσότερα πράγματα του καὶ τὰ καλλίτερα! Καὶ ὁ Δράκοντας, καθισμένος στὴν πόρτα τῆς κουφάλας μένα μακρὸν τσιμπούκι, ἔρθριχνε μιὰ λοξὴ ματιὰ καὶ κύτταζε τὰ πράγματα, ποῦ τοῦ ἀφίναν. "Αν τύχαινε καὶ ἔβλεπε πῶς ζητοῦσαν νὰ τὸν γελάσουν, νὰ τοῦ πάρουν τὸ δίκαιο του, καθὼς ἔλεγε, πεταγόταν ἀγριοὶ καὶ ἀρπάζει ὅλα πέροντας καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ὄδοιπόρου! . . ."Αν πάλι ἔβλεπε διὰ τὴν γέλασον, νὰ τοῦ πάρουν τὸ δίκαιο του, καθὼς ἔλεγε, πεταγόταν ἀγριοὶ καὶ ἀρπάζει ὅλα πέροντας καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ὄδοιπόρου! . . .

"Ο Σμυρτιᾶς ἀρματωμένος ἔτοι καλὰ μὲ τὸ φαρμακεῖμένο σπαθὶ καὶ φορῶντας τὸν θώρακα μὲ τὰ φτερὰ τῆς μαυρομαλλούσας καὶ ψηλῆς λιγνῆς, σὰν κυπαρίσσι, κόρης, πετοῦσε γρήγορα νὰ φθάσῃ στὸ κούφιο δένδρο. Στὸν δρόμο ἀλλάζει σκέψι νὰ πάῃ πετῶντας, καὶ κατέβῃ καὶ ἀρχίσει νὰ περπατῇ. Θά πλησίαζε στὸ κούφιο δένδρο, δχι σὰν ἔχθρος, ἀλλὰ σὰν ἔμπορος, σὰν διαβάτης ἀβλαβῆς! Τὸν Δράκοντα δὲν τὸν εἶχε ἰδεῖ ἄλλοτε, παρὰ μιὰ φορά, ποῦ ἦταν μικρὸς καὶ περοῦσε ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὸν πατέρα του. Τότε ὁ Δράκοντας ἀνάγκασε τὸν πατέρα του νὰ τοῦ δώσῃ ὅ,τι εἶχε, γιὰ νὰ τὸν ἀφίσῃ νὰ περάσῃ! "Ἐπειδὴ ἦταν μικρός, δὲν τὸν θυμό τανε καλὰ πῶς ἦταν. Πλησίαζε λοιπὸν ὁ Σμυρτιᾶς στὸ κούφιο δένδρο καὶ τὸ ἔβλεπε μαῦρο, μαῦρο σὰ μαλλιαρὸ γιγάντιο τέρας, φάντασμα ποῦ εἶχε πιάσει ὅλο τὸν δρόμο! . . .

"Ἐνα πρᾶγμα ἔξαφνα χτύπησε στὰ πόδια του. "Εσκυψε καὶ εἶδε ἔνα σκελετὸν ἀνθρώπου, ἀκέφαλον δῆμος, καὶ κοντὰ ἐκεῖ ἄλλους, ἄλλους πολλούς, πλῆθος, ἔπειτα στίβες κόκκαλα! "Εμοιαζαν αὐτὰ μὲ ἀπτὴ γεμάτη βότσαλα ποῦ τὰ μαξεύει, τὰ στιβάζειν μεγάλη ἐργασία τῆς θάλασσας!

"Ἐτρόμαξε λίγο, ἀλλὰ σκέφθηκε τὰ ὄπλα του, τὴν κόρη ποῦ τὸν περίμενε μαζὶ μὲ τὴ

Δόξα, καὶ προχώρησε πιὸ γρήγορα γιὰ νὰ τελειώσῃ καὶ γιὰ νὰ μὴ μπορέσῃ ὁ φόβος νὰ δασκαλέψῃ τὸν νοῦ του.. .

Καθὼς ἔφθασε κοντὰ στὸ κούφιο δένδρο, εἶδε τὸν Δράκοντα. "Ηταν ἔνας γίγας μαλλιαρός, μὲ φτερὰ μαῦρα, καὶ ςωμένος ἀστραφτερὸ σπαθὶ. Ο θώρακάς του ἦταν ἀπὸ λαμπρὸ μέταλλο καὶ σκέπαζε τὸ στῆθος του. Κρατοῦσε τὸ τσιμπούκι του στὰ χέρια καὶ ἔτοι μαζότανε νὰ τὸ βάλῃ στὸ στόμα του. Λπὸ πολὺν καιρὸ εἶχε συνηθίσει νὰ μὴ τοῦ ἀντιστέκωνται. Ἐκύπταξε μόνο μὲ μιὰ λοξὴ ματιὰ τὸν Σμυρτιᾶ, νὰ δῇ τι θὰ τοῦ ἔδινε. "Αντὶ δῆμος νὰ δῇ δῶρα, πράγματα πολύτιμα, βλέπει τὸν Σμυρτιᾶ νὰ πετᾷ τὸν μανδύνα, ποῦ εἶχε φίξει πάνω του, γιὰ νὰ κρύψῃ τὰ ὄπλα του, καὶ νὰ δῷρο πάνω του μὲ σπαθὶ, ποῦ ἀφίσει μονομοιάς χίλιες δυὸ ἀστραφτές! Θέλησε νὰ σηκωθῇ καὶ αὐτός, ἀλλὰ τὸ ἔνα του πόδι πιάσθηκε σὲ μιὰ οίζα τοῦ κούφιου δένδρου, καὶ πρὶν προφθάσῃ νὰ σταθῇ καλά, ὁ Σμυρτιᾶς ἔλαφρός, τοῦ βύθισε τὸ σπαθὶ του στὰ στήθη καὶ τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι! Τὸ σήκωσε ἔπειτα, καὶ τὸ κράτησε ἔτσι δείχνωντάς το στὰ κεφάλια τῶν σκελετῶν, ποῦ ἦσαν σωροὶ ἔκει, καὶ ὑστερα τὸ πέταξε μαζὶ τους! . . .

Μπῆκε μέσα στὴν κουφάλα. "Ηταν σκοτάδι καὶ ἀναψε φῶς καὶ κύτταξε. "Ηταν γεμάτη ἀπὸ δούραφτης, καὶ ὁ Σμυρτιᾶς εἶδε τὸ κορμί του. Τὸ θάυμασε γιὰ τὸ ψύχος ποῦ πῆρε καὶ θαύμασε καὶ τὰ χέρια του, ποῦ δάμα σκότωσε τὸν Δράκοντα, ζβγαλαν ἔνα τρίχωμα δύμοιο μὲ κείνου! . . .

"Ημουν γεννημένος γιὰ Δράκοντας! Τοῦ φάνηκε πῶς δὲν εἶχε σχέσι καμμιά μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἔτσι μὲ δυσαρέσκεια τοὺς σκέφθηκε καὶ τοὺς εἶδε μικρούς, μικρούς! Μαζὶ σκέφθηκε καὶ τὴν ὑπόσχεσι ποῦ τοὺς εἶχε δώσει, νὰ κάψῃ τὸ κούφιο δένδρο καὶ ὅτι θὰ περίμεναν νὰ δοῦν τές φλόγες! "Εγέλασε.

"Θὰ περιμένουν πολὺ!... εἶπε. Εἶδε τὰ χέρια του τὰ τριχωτά, ποῦ εἶχαν καὶ χονδρίνει απὸ τὴν ὥρα ποῦ κοιμήθηκε στὸ κούφιο δένδρο, καὶ εἶπε:

"Ημουν γεννημένος γιὰ Δράκοντας! . . .

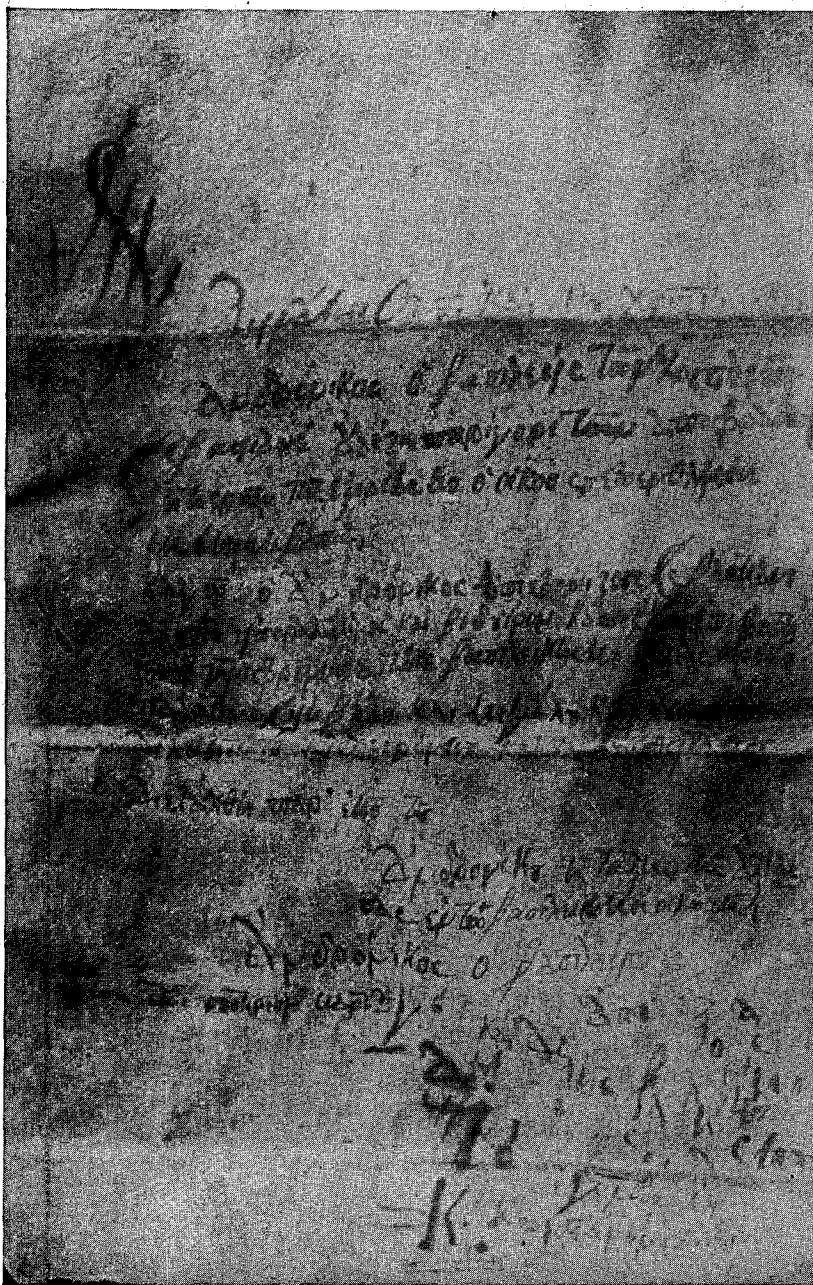
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Δημοσιεύομεν διὰ τῶν «Παναθηναϊών» πανομοιοτύπως ἐπιστολὴν τοῦ Βασιλέως Ανδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου πρὸς τὸν Μονεμβασίαν Αλέξιον Σεβαστιανόν. "Η διπλῆ αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει καὶ ἄλλοτε παρ' ἄλλων δημοσιευθῆ, ἀλλ' οὐχὶ πανομοιοτύπως*. "Ημφισβητήθη δέ, ἀλλ' μὴ ωρισμένως ἡ ὑπαρξίας, πάντως ὡς ἡ γνησιότης αὐτῆς. Τὸ πρωτότυπον ηὗτυχησαμεν ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τὴν Συλλογὴν τῆς Εθνικῆς Βιβλιοθήκης. Μετὰ τοῦ πανομοιοτύπου παταχωδῆσμεν καὶ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν, παρατηροῦντες προεισαγωγικῶς, ὅτι τὸ μὲν ἀπολύτως πλαστὸν τῆς διπλῆς ἐπιστολῆς εἶναι καθ' ἡμᾶς ἀποκρουστέον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ δλως ἀλώβητον αὐτῆς. "Η χρόνολογία πάντως προσετέθη, ἡ ἀνενεώθη μεταβεβλημένη, κατόπιν.

Δ. ΓΡ. Κ. ΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

* Τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν περισπούδαστον μονογραφίαν τοῦ κ. Κ. Παπαμιχαλοπούλου «Πολιορκία καὶ ἀλωσις τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ τῶν Ελλήνων τῷ 1821 (Αὔγουστος 1874)».

† Δινάμει Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ανδρόνικος ὁ βασιλεὺς τῶν Χριστιανῶν
Σεβαστιανὲ Ἀλέξιε παρίγορε τῶν ἀποφράδων
ἡμερῶν τῆς ἔξορίας μου ὁ οἶκος σου ἐπερίθαλψέ με
ἐν Μονεμβασίᾳ.

Κάγῳ ὁ Ανδρόνικος ἐπιφορτίζω σε Σεβαστιανὲ[;]
Ἀλέξιε τόν παρὰ Λατίνοι[ς] καὶ Βοδονίνοι Καπούτσιον ἐπιφορτί-
ζο σε τὴν φροντίδα τῆς βασιλικῆς μου ἀξίας πρώτον
παλατίνον συμβούλον καὶ μεγάλον Καντζηλαρίον.

Δέχθητι τὸ ἴδιόχειον μου καὶ τὰ δρισθέντα μου.

Διετάχθη παρ' ἐμοῦ τοῦ

Ανδρονίκου ἡ τάξις τῆς ἀξίας
σας ἐν τῷ βασιλικῷ μοι οἰκῷ μου.

Ανδρόνικος ὁ βασιλεὺς.

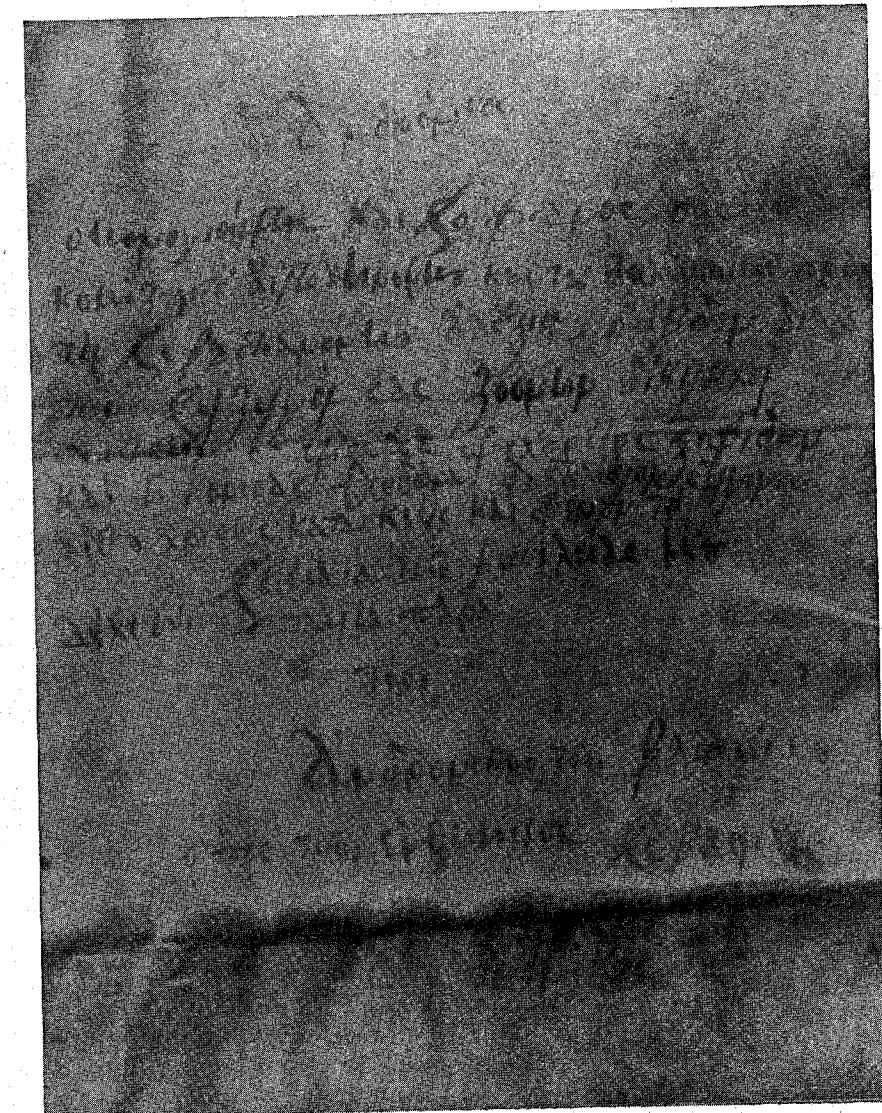
Ἐτει τῷ σωτήριον μαρτίου γ̄.

A'. Ἀπὸ ἔξορι^{ας} μου

T'. καὶ ἀπὸ τῆς βασι^{λει}ας μου

K'. ἐγένετο (;) ἐν

Κωνσταντινούπολει

Άνδρονικός
 Ο Μονογάννης καὶ Σοφιανός σᾶς
 κομίζουν τὸ αὐτόχειρόν μου καὶ τὰ σταλέντα μου πρὸς
 τὸν Σεβαστιανόν μου Ἀλέξιον· ράβδον διὰ δὲ
 τὴν σύζυγόν σας ζώνην δίκυκλον.
 χρωσῆν· ὁ νίσ· σον (;) Φιλάρετος ξιφίδιον·
 καὶ ἡ κόρι σας Θεοδώρα δακτυλίδιον εὐγενοῦς
 λίθον χρωσῆς κατασκεύεις καὶ φέροντα
 σήματα τῆς βασιλείας μου.

Δέχθητι ταῦτα παρὰ
 τῷ

Άνδρονίκῳ τῷ Βασιλεῖ σου
 δπος τῷ ἐνθυμῆσε Σεβαστιανέ
 Άνδρονικός

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ*

Γ'.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ τὸ μεσημέρι, ἐγύρισαν 'στὴ
 βύλλα.

— Τὸ ξέρεις ποῦ δὲν εἶδες ἀκόμη τὴν κά-
 μαρά σου; εἶπε 'στὸν ἔξαδελφό της ἡ Φωτεινή.

— Ήταν 'στὸ ἐπάνω πάτωμα, ἔνα μεγάλο δω-
 μάτιο, μὲ δυὸ παραθύρα πρὸς τὸν κῆπο. Ἡ
 Φωτεινὴ ἐπροχώρησε, διαπλάτωσε τὶς γρίλλιες κι'
 ἐρώτησε μέσα 'στὸ φῶς:

— Σάρεσει;

— Λαμπρά!

Καὶ τὸ δωμάτιο ἥταν ὠδαῖο, ἀλλὰ καὶ τὸ κε-
 φάλι τῆς Φωτεινῆς, καθὼς τὸ ἔχρυσον μιὰ
 δέσμη ἀκτίνων ποῦ εἰσοδοῦσε λοξὰ ἀπὸ ἔνα
 παραθύρο. Τὰ ἐλεύθερα μαλλάκια ἀπὸ πάνω,
 αἴγλης στεφάνη, ἔλαιμπαν μ' ἐλαφροὺς ἱριδι-
 σμούς, καὶ τὸ πρόσωπο τῆς ψηλόσωμης κόρης
 ἥταν πλημμυρισμένο ἀπὸ ἥλιο κι' ἀπὸ χαρά.

— Ἐχω μιὰ ὑποψία, εἶπεν ἔξαφνα δένος.

— Τί πάλι;

— Πῶς μπορεῖ νὰ εἴσαι... κ' εῦμορφη.

Ἡ Φωτεινὴ ἐγέλασε μὲ τὴν καρδιά της.

— Ἀλήθεια 'στὸ λέω. Τόσες ὥρες ποῦ σ' ἔχω
 μπροστά μου, καμμιὰ στιγμὴ δὲν μοῦ φάνηκες
 ἀσχημη. Δὲν ξέρω ἀκόμα ἀν εἴσαι καὶ εὔμορ-
 φη... μὰ τελοσπάτων...

— Περιέργος εἴσαι!

— Δηλαδὴ δὲν εἴμαι κόλακας. Αὐτὸ τὸ ξέρω.

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος τῆς 30 Απριλίου.

οἱ συμπαθηταὶ του τοῦ γράφουν γράμματα
 ποῦ νομίζεις πῶς εἶνε ἐρωτικά. Δὲν τὸν ρωτᾶς;
 — Ναί. ἀς μὴν ἥταν καὶ γυιδὸς τοῦ Σάν-
 τρη...

— Καθόλου! Καὶ γυιδὸς τοῦ ψαρᾶ, ποῦ εἴ-
 δαμε προτήτερα, νὰ ἥτανε, τὸ ἕδιο θάκανε.

— Καὶ τὰ κορίτσια.. τὸν ἀγαποῦν;

Ἡ Φωτεινὴ ἐγέλασε μὲ πονηρία. "Επειτα
 ἐσήκωσε τοὺς ὅμοις κ' ἐδάγκασε τὸ χεῖλι.

— Δὲν ξέρω .. Φαίνεται! .. Ὁ παπάκης
 μιὰ φορά... τοῦπιασε ἔνα κουτὶ γεμάτο γράμ-
 ματα...

Αὐτὰ ἡ Φωτεινὴ τὰ εἶπε πνιγμένη σὲ γέλια.

— Ἀπὸ μιὰ ἥταν ὄλα;

Ἡ Φωτεινὴ, γελῶντας ἀκόμα, ἐσκέπασε τὸ
 πρόσωπο μὲ τὰ χέρια τῆς:

— Ἀπὸ πολλές..

— Μπρὸ τὸν κατέργαρο! .. Καὶ τί ἔκαμε
 δ παπάκης;

Ἡ Φωτεινὴ εἶχε γυρίσει κατὰ τὸ παραθύρο,
 σὰν νὰ ἐντρεπόταν, — ἀλλὰ κ' ἔτσι, γελῶντας
 πάντα, ἐσήκωσε τὸ χέρι κ' ἔκαμε νεῦμα πῶς
 δ παπάκης τοῦ ἔδωκε ξύλο καὶ ξύλο...

Τὴν ἕδια στιγμὴ ἀκούσθηκαν 'στὶς σκάλες τὰ
 βήματα τοῦ Μίμη.

Ἡ Φωτεινὴ ἐγύρισε κατὰ τὸν Ἀγγελο σο-
 βαρή:

— Νὰ ζῆς, μὴν τοῦ πῆς τίποτα!

Ὁ Ἀγγελος τῆς ἔνευσε δχ. Κι' ὅταν πα-
 ρουσιάσθηκε ὁ ἔξαδελφός του, τοῦ ἐφάνηκε σὰ
 μεγαλήτερος. "Ισως δμως νὰ ἔφταιγε καὶ τὸ
 ταβάνι ποῦ 'στὸ ἐπάνω πάτωμα ἥταν πὸ χα-
 μηλὸ παρὰ 'στὸ κάτω ..

Τὰ ἐπιπλα τοῦ δωματίου ἥταν ἀπὸ ἀσπρὸ
 ξύλο, καὶ 'στὰ ὑφάσματα ἐβασίλευε τὸ γαλάζιο. Στὴ
 μέση ἔνα τραπέζι, καὶ 'στὴ μέση τοῦ τρα-
 πεζοῦ ἔνα μεγάλο βάζο μὲ ἄφθονα λουλούδια. Οὔτε πολὺ πλούσιο, οὔτε πολὺ κομψὸ δῶρο
 εἶχε φέρει γιὰ τὸ ξαδέλφια του. "Οταν ἥλθαν
 νὰ τὸν φωνάξουν γιὰ τὸ τραπέζι, — 'στὴ μία
 δ κ. Σάντρης εἶχε γυρίσει, — τοὺς τὰ ἔχάρισε. ᩧ
 Η Φωτεινὴ ἔμεινε καταγοητευμένη μὲ μιὰ
 χρυσὴ ἀλυσίδα, στολισμένη μὲ γαλάζιες πέ-
 τρες χονδρές, κι' δ Μίμης μ' ἔνα εῦμορφο
 ρολόγι τῆς τισέπτης, «ποῦ κτυποῦσε τὶς ὁρες
 σὰ ρολόγι τοῦ τοίχου».

Τὸ ξενορά πῶς ἡ Φωτεινὴ εἶνε γαλανὴ
 καὶ πῶς ἡ ἀλυσίδα θὰ τῆς ταιριάζῃ, εἶπε δ
 "Αγγελος. Δὲν τὸ ξενορά δμως πῶς θὰ είχε τέ-
 τοιο μποϊ δ Μίμης, γιὰ νὰ τοῦ πάρω ἔνα
 ρολόγι ἀνάλογο.

Ἐγευμάτισαν φαιδρότατα. Ο κ. Σάντρης,
 λιγόλογος πάντα, ἐπροτιμοῦσε νάκονή καὶ νὰ
 χαμογελᾷ. Οὔτε σοβαρὲς δμιλίες ἀνοιγε, οὔτε

εἶνε τὸ δωμάτιο τοῦ Μίμη, κι' ἀπὸ 'κεῖ τὸ δι-
 κό μου. Τὴν νύκτα, σὰν δὲ θὰ μᾶς πηγαίνη
 ὕπνος, θὰ μποροῦμε νὰ κουβεντιάζομε ἀπὸ τὰ
 πρεβάτια μας.

— Τί καλά! εἶπε δ "Αγγελος! Μά... υπο-
 φέρεις καμμιὰ φροδὰ ἀπὸ ἀγουστία;

— 'Εγώ, ποτέ.

— Αὐτή; καὶ κοιμᾶται σὰ βουβάλι, εἶπε δ
 Μίμης. Κανόνια νὰ πέφτουν, εἶδησι δὲν πέρ-
 νει.

— Τὸ δικό μου τῶνομα δός το τῆς γειτόνισ-
 σας! ἐφώναξε ἡ Φωτεινή. Μὰ δὲν ξέρεις, "Αγ-
 γελε, τί ὑπναρᾶς ποῦ εἶνε! Φαντάσου, ποῦ δόποτε
 ξημερόνει γιορτή, χαίρεται μόνο καὶ μόνο γιατὶ θὰ
 μπορέσῃ νὰ κοιμηθῇ ὡς τὶς δικτώ.

— Πώ! καὶ τὶς θάλεγες γιὰ μένα, ποῦ σπα-
 νίως ξυπνῷ νωρίτερ ἀπὸ τὶς ἐννιά ..

— Καὶ τώρα;
 — Καὶ τώρα
 — Καὶ 'στὴν ἔξοχή;
 — Καὶ 'στὴν ἔξοχή.

— Αὐτὸ τὸ ίδουμε! ἐφοβέρισε ἡ Φω-
 τεινή. Κάθε πρωΐ, 'στὶς ἔξη ἀκριβῶς, θὰ ἔρ-
 χουμαι γιὰ νὰ σὲ ξυπνῷ, κι' ἀν κοτές, μὴ ση-
 κόνεσαι! Καὶ ξέρε το, ἀπὸ αὐτοὶ ἀρχίζω. —
 Πάμε τώρα, Μίμη. Ὁ Αγγελος θὰ θέλῃ νὰ
 μείνῃ καὶ μόνος του. "Αμα ξληθῇ δ παπάκης,
 δ' ἀνεβοῦμε νὰ τὸν πάρουμε γιὰ τὸ τραπέζι.

ΜΟΝΟΣ δ "Ιγγελος, ἔμεινε λίγην ὥρα κον-
 τὰ 'στὸ παραθύρο, ἀκίνητος καὶ συλλογισμένος,
 κυτταζώντας τὸ ληστάσι. "Επειτα μισόκλεισε τὶς
 γρίλλιες, γιὰ νὰ γλυκάνῃ τὸ μεσημεριάτικο
 φῶς, ἀνοιξε τὶς βαλίτες του, ἐτοποθέτησε τὰ
 πράγματα του, κ' ἔξεχώρισε μερικὰ δῶρα ποῦ
 εἶχε φέρει γιὰ τὸ ξαδέλφια του. "Οταν ἥλθαν
 νὰ τὸν φωνάξουν γιὰ τὸ τραπέζι, — 'στὴ μία
 δ κ. Σάντρης εἶχε γυρίσει, — τοὺς τὰ ἔχάρισε.
 ᩧ
 Η Φωτεινὴ ἔμεινε καταγοητευμένη μὲ μιὰ
 χρυσὴ ἀλυσίδα, στολισμένη μὲ γαλάζιες πέ-
 τρες χονδρές, κι' δ Μίμης μ' ἔνα εῦμορφο
 ρολόγι τῆς τισέπτης, «ποῦ κτυποῦσε τὶς ὁρες
 σὰ ρολόγι τοῦ τοίχου».

Τὸ ξενορά πῶς ἡ Φωτεινὴ εἶνε γαλανὴ
 καὶ πῶς ἡ ἀλυσίδα θὰ ταιριάζῃ, εἶπε δ
 "Αγγελος. Δὲν τὸ ξενορά δμως πῶς θὰ είχε τέ-
 τοιο μποϊ δ Μίμης, γιὰ νὰ τοῦ πάρω ἔνα
 ρολόγι ἀνάλογο.

Ἐγευμάτισαν φαιδρότατα. Ο κ. Σάντρης,
 λιγόλογος πάντα, ἐπροτιμοῦσε νάκονή καὶ νὰ
 χαμογελᾷ. Οὔτε σοβαρὲς δμιλίες ἀνοιγε, οὔτε

τὰ πολιτικὰ τὸν ἔθεμαίναν. Γ' αὐτὸς εἶχαν πάλι
τὸν λόγον τὰ παιδιά, — τὰ τρία παιδιά, κα-
θὼς ἔλεγε ἡ κυρία Σάντρη, ποῦ ἔβλεπε μὲν χα-
ρά της διτὶ κι' ὁ Ἀγγελος γινότανε μὲν τὰ παι-
διά παιδί.

— Μὰ μὲ τέτοια καλὰ κ' ἔξυπνα παιδιά,
μπορεῖ νὰ συναναστρέφεται καθένας, εἶπε ὁ
Ἄγγελος.

Τοῦ ἦλθε νὰ προσθέσῃ καὶ «ῳδαῖα», ἀλλὰ τὸ ἀποσιώπησε. ⁷ Επειτά δύμως μετανόησε... Γιατί δχι; Καὶ τὸν πιώτη εὐκαιρία τὸ εἴτε

‘Ο κ. Σάντρης εὐχαριστήθηκε κ' ἐκαμάρωσε περισσότερο ἀπ' ὅσο θὰ ἐπερίμενε κανείς.

— Τὸ ἔρεις, "Αγγελε, ποῦ μᾶς ἔχουν γιὰ
ἀμορφωφαμίλια; εἴπε τάχα σὰ νὰ παραξενεύ-
σουνταν γι' αὐτὸ πολύ. "Ενας χωρικός, ἀπλὸς
ἄνθρωπος, μιλοῦσε τὶς προάλλες γιὰ τὸ σπίτι
μας κ' ἔλεγε: «"Ως κ' οἱ γάτες τους ἔκει-μέσα
εἰν' ὄμορφες . . . » Φαντάσου!

Στὸν τρόπο ποῦ τἀλεγε, δὲ Ἀγγελος τοῦ ἐφάνηκε πᾶς διακρίνει κάποιαν ἀδυναμία ζακυνθινή. Καὶ ἐγέλασε ἀπὸ μέσα μὲ τὸν ἄγαθό του θεῖο... Οπωσδήποτε, ἐσυλλογίσθηκε τὴν ἕδιο ὥρα δὲ ἀπλός ἐκείνος ἀνθρώπος εἶχε κάμει παρατήρησι σωστή. Ὁλα τὰ πρόσωπα κι' ὅλα τὰ πρόγματα 'σ' ἐκείνη τὴν κατοικία, λέει καὶ ἦταν σφραγισμένα μὲ τὴν ἕδια σφραγίδα εὐμορφιάς. Ἀκόμη καὶ τὸ ὑπηρετικό, ἀκόμη καὶ τὰ κατοικίδια. Η Μαριέττα ἔξαφνα, ἡ ὑπηρέτρια, κοπέλα δεκαοχτώ-είκοσι χρονῶν, ἀπὸ τὴν χώρα, μεγαλωμένη 'το διπλί, λεπτοκάμιωτη, γλυκειά καὶ δροσερή, ἐνόμιζες πᾶς εἶχε διαλεχθῆ ἐπίτηδες καὶ δυὸς γάτες ἀσπρες, μὲ κεφετιὲς βοῦλες, καὶ αὐτὲς ἀκόμα εἶχαν τὶς θεοχάρακτες γραμμές, ποῦ διακρίνουν τὰ ἐκλεκτὰ δημιουργήματα.

Ο Μίμης ήταν βέβαια ἀπ' δύος ὁραιότερος·
ζωντανὸν καλλιέχνημα. Ἄλλὰ ὅσο ἔβλεπε καλλί-
τερα τὰ ξαδέλφια του, τόσο αἰσθανόταν δὲ
Ἀγγελος δτι ἀπὸ τὴν ψυχικῶτερη καὶ θερμό-
τερη εὐμορφιὰ τῆς Φωτεινῆς, ὡς τὴν πλαστι-
κῶτερη ἀλλὰ καὶ ψυχότερη εὐμορφιὰ τοῦ Μί-
μη, ἔκαστε σὰν ἀβυσσος μ' ἀπέραντη διαφορά,
ιν' ἀρχισε ἀναγνωρίζῃ, μετὰ τὴν πρώτη ἐντύ-
πωσι τοῦ ἔδινε τὰ πρωτεῖα στὸν ἔφηβο, δτι
ὑραία κόρη, σὰν κόρη, ήταν τὸ κορύφωμα,
ὸ ἄνθισμα, ἡ ἀκμὴ ὅλης τῆς εὐμορφιᾶς ποῦ
βασιλεύε γύρω, σ' ἐκείνη τὴν πλούσια φύσι
αὶ 'σ' ἐκείνη τὴν παραμέσον ζωή.

ΕΙΧΕ πέσει 'στὸ κρεββάτι του ἀργά, κουρα-

σμένος ἀπὸ ἐντυπώσεις. 'Ο ἀπογευματινὸς περίπατος μὲ τ' ἄμαξη, μακρινός, τὸν εἶχε χορτάσει ἀπὸ πράσινο δλων τῶν τόνων, μέσα σὲ ληστάσια, 'σ ἀμτέλια, σὲ λειβάδια καὶ σὲ κηπους. Η μετέπειτα δὲ τὸ ἔτερον

πονς. Η μαγιατικη βραδυνά ήταν τόσο γλυκειά, ώστε πολλή ώρα, άφουν έδειπνησαν κ' ἔπειτα, ἐκάθησαν 'ετο μπαλκόνι, ἀχρόταγοι νὰ θαυμάζουν τὸ φεγγάρι ποῦ ἀργύρωνε τὴ θάλασσα. Κ' υστερα, σὰν ἔπεισε, ἀργησε νὰ τὸν πάρῃ δύπνος. Το ὕδιο ἐπάθαινε κάθις φορὰ ποῦ ἄλλαζε συνήθεια καὶ κατατόπια. 'Αλλὰ μ' ὅλη τὴ ζάλη καὶ τὴν ἀνησυχία, 'ετὴν ψυχή του, βαθειά, κατέβαθα, ήταν αἰσθημα γαλήνης κ' ευ-

Μιὰ φούχτα οδόβούλλα, ποῦ σφενδονίσθη-
καν μὲ δύναμι 'τὸ πρόσωπό του, τὸν ἔξυπνη-
σαν. "Ανοιξε τὰ μάτια, κ' εἰδε τὸ φῶς τῆς ἡμέ-
ρας καὶ τὴν ἔξαδέλωψ του.

— Εύπνα ! τοῦ ἐφώναζε. Τί δκνηρία εἶνε
ἀντή ; Γιὰ πρώτη μέρα σ' ἀφισα μιὰν ὥρα
τερισσότερο, μὲ τὴν ἰδέα πῶς θὰ εἰχες τῇ διά-
ροισι νὰ ἔμπνησης μοναχός σου. Μὰ ποῦ !
πτὰ ἡ ὥρα καὶ σὺ κοιμᾶσαι . . .

— Σὰ βουβάλι! ἐσυμπλήρωσε δὲ Ἡγγε-

— Μὰ τὸ ναί. . . Ἀπορῶ πῶς δὲν ἔξυπνη-
ες μὲ τόσο θόρυβο ποῦ σου κάναμε δεξιὰ κι'
φιστερά. Φαντάσου, κουβεντιάζαμε μὲ τὸν
Ιμμη, ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν κάμαρά του κ' ἐγώ
πὸ τῇ δικῇ μου. Σου φωνάζαμε, φωνάζαμε. . .
ποτα!

‘Ο “Αγγελος την ἐκύτταξε κ’ ἐγελοῦσε, παι-
ωντας μὲ τὰ φοδόφυλλα. Ἐκείνη ἀνοιγε τὶς
οὐλίες.

— "Ελα λοιπόν ! 'Εξύπνησες ἀληθινά . . . ή
ἔτοιμάζεσαι νὰ ξανακοιμηθῆς ;

— "Οχι, εξυπνησα.

— Καὶ λοιπόν, φεύγω, σὲ ἀφίνω νὰ σηκωθῆς. . Καὶ κάμε γλήγορα, γιατὶ σήμερα ἔχουμε σχέδια. "Α ! στάσου νὰ σοῦ πῶ καλημέρα.

Ἡ Φωτεινὴ ἐσίμωσε γοργὰ 'ςτὸ πρεββάτι,
ἀκούμπησε τὰ δυό της χέρια 'ςτοὺς ὄμοις του
καὶ τὸν ἐφίλησε 'ςτὸ μάγουλο.

— Ἀντίο ! ἐφώναξε. Σὲ περιμένουμε.

Κ' ἔχαμψηκε δὲ οὐσῶν ἀπὸ τὸ παραβάν, τὸ κιτρινωπό, μὲ τὰ φανταστικὰ κυανᾶ λουλούδια.

Γιὰ μιὰ στιγμή, ὁ Ἀγγελος εἶχεν ἴδην νὰ

λάμψη κοντά του, πολὺ κοντά του, δι λαιμός της δροσερὸς καὶ λευκορρόδινος, σὰν τὰ φύλλα κάτι τριανταφύλλων σαρκοχρώμων, ποῦ τὰ εἶδε χθὲς νὰ θάλλουν 'ετῶν κῆπο τοῦ Κόκκινου Βράχου. 'Εφοροῦσε μιὰ πρωϊνὴ καμιζόλα γλυκοῦ χρώματος φράουλας, πιὸ ἀνοικτὴ 'ετῶν λαιμὸς ἀπὸ τὸ κχεισινὸ πουκαμισάκι, καὶ τὸ μέρος τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ στήθους δσο ἔμενε γυμνὸ ἐμπρός, λὲς κ' εἴχε τὸ ὄδιο χρῶμα τοῦ φορέματος 'σ ἐλαφρότερο τόνο. 'Ηταν πραγματικῶς κάτι ώραιο κι' ἀρμονικό. 'Αλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν χαριτωμένη ἐμφάνισι τῆς κόρης, ἔκαμψ' ἐντύπωσι 'ετῶν "Αγγελο ἡ ἀφέλεια τῆς ἀδελφικῆς καλημέος της.

**"Ισως, έσυνταλγίσθηκε, ἄλλη ἔξαδέλφη θά̄ ἐδί-
σταζε νὰ̄ μπτή̄ 'στὴν κάμαρά του, σταν αὐτὸς
η̄ταν ἀκόμη̄ 'στὸ κρεββάτι, γιὰ̄ νὰ̄ τὸν ξυπνήσῃ
μ' ἔνα φιλι.. .**

'Αλλὰ τῆς Φωτεινῆς ἡ ἀνατούσφη ἦταν ἀλλοιώτικη. Γι' αὐτὴν ἡ συγγένεια ἦταν κάτι μεγάλο καὶ ἵερο, που τῆς ἐσυγχωροῦσε καθ' ἐκδήλωσι ἀγάπης, χωρὶς δισταγμό, χωρὶς φόβο, χωρὶς σκέψι κακῆ. "Επειτα δύσι γιὰ τὸ τελευταῖο τοῦτο, ἡ Φωτεινὴ ἦταν ἀκόμα τόσο μικρὴ κι' δ'"Αγγελος τόσο μεγάλος! Μιὰ χαρὰ δὲ ἔξαδελφος αὐτὸς μποροῦσε νὰ ἥταν καὶ πατέρας της. . . 'Η φαινομενικὴ νεότης του θά την ἔκαμεν ίσα-ίσα ποῦ νὰ μὴ τὸν σιχαίνεται, καὶ ἡ εὐπορεσμούσα του γὰρ μὴ τὸν ποθίσει. 'Επιτέ-

λούς, ἃν ἦταν κανένας ἀσχημομούρης, μὲ γένεια, βαρύς, σοβαρός, ἀληθινὸς σαραντάρης, ἢ ἔξαδέλφη του μπορεῖ νὰ μὴν εἶχε τόσην δρεξι καὶ προθυμία νὰ τὸν ἐγγίξῃ καὶ νὰ τὸν φιλῇ. "Οσο όταν ἔφταιγε ίώτε γιὰ τὴν ἀποστροφή της, ἄλλο τόσο φταίει καὶ τώρα γιὰ τὴν κλίσι της. Ή συγγένεια γιὰ τοὺς πολλούς, γιὰ τοὺς περισσότερους, είνε βέβαια κάτι μεγάλο καὶ ιερό. Κάποια ἄλλη δικαίωση συγγένεια, ψυχικὴ καὶ σω-

ματική, είνε για δόλους ἀκόμη μεγαλήτερη καὶ ιερώτερη. Τὴν πρώτη πολλοὶ τὴν προδίδουν, — τὴν ἄλλη ποιὸς θὰ ἦταν ἵκανὸς νὰ τὴν ἀθετῆσῃ;

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ἐστηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι
μὲν μιὰν ἔλαφρότητα κ' εὐδιαθεσίαν ἀσυνειδῆστη.
Οἱ ἀέρας τοῦ Κόκκινου Βράχου, σὲ εἰκοσιτέσ-
σερες δρες, εἶχε κάμει τὰ μάγια του. Νέα ζωὴ
τὸν ἐπλημμυροῦσε, νέαν δόμην αἰσθανόταν
ἕτα στήθη του. Κι' ὅταν ἐσίμωσε 'τὸ παρά-
θυρο τοῦ ἀνάσανε βαθειὰ κ' ἡδονικὰ τὴν πρωΐνη
αὐλα, τὴν μυρωμένη ἀπ' τάνοιξιάκα λουλούδια,
τοῦ ἐφάνηκε σὰ νὰ εἶχε ξαναγεννηθῆ.

⁹ Εμπρός του ἀπλονόταν τὸ μεγάλο ληστάσι.
¹⁰ Αρχίζεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν μανδρότοιχο τοῦ κήπου, κ' ἔχανταν σιγὰ - σιγὰ μ' ἐλαφρὴ κατωφέρεια τόσο, ποῦ ἀπὸ τὰ τελευταῖα του δένδροα ἐπρόβαλλαν μόνον οἱ κορυφές. Πιὸ κάτω θὰ ἦταν κι' ἄλλα, ποῦ δὲν φαινόταν καθόλουν.
¹¹ Ἐπειτα μεσολαβοῦσεν ἔνας δρόμος, ἀδύωρητος κι' αὐτός, κ' ἔπειτα ἀρχίζαν ἀντίκρου ἄλλα ὑψώματα καὶ ἄλλοι λόφοι, μακρινοὶ καὶ ἀτελείωτοι, φυτευμένοι κι' αὐτοὶ μὲν γέοικες ἐληές.

Ο Ἀγγελος, γλυκουσύνης μένος, εἶχε καρφώσει τὰ μάτια 'στις πλησίεστερες. Μὲ τοὺς τρανούς, τοὺς θεόρατους καὶ κουφαλιασμένους κορδούς, φουσκωμένους καὶ κακοτράχαλους, μὲ τάργυρα τους φυλλώματα, στρογγυλευτὰ καὶ συμμαζεμένα, τὰ αἰωνόβια δένδρα ἔμοιαζαν μὲ γρηγούλες ἀσπροφοράλλες καὶ κοντόχοντρες, ἀγαθὲς καὶ ἐργατικές, νοικοκυράδες ποῦς ἐδούλευαν ἀκατάπαυτα, ἀραδιασμένες 'στὴ γραμμὴ καὶ προσεκτικὲς νὰ μήν ἐγγίξῃ ἡ μιὰ τὴν ἄλλη. Ο ἥμιος διαπερνοῦσε τὰ φυλλώματα ἀνένοχλητος, καὶ οἱ σκιές τους ἔπεφταν 'στὸ κοκκινόχωμα λεπτές, χλωμές καὶ κατατρυπημένες. Τίποτε ἀπὸ τὴ γεναικὴ χάρι τῶν πεύκων, ἀπὸ τὴ γυναικεία λυγερότητα τῶν λευκῶν, ἀπὸ τὴν ἀνδρικὴ μεγαλοπρέπεια τῶν πλατάνων. Άλλὰ καὶ κανένα δάσος δὲν θὰ εἴχε τὴν εἰρήνην, τὴν ἀγνότητα, τὴν τιμιότητα, ποῦς ἔστακε τὸ νέοικο ληστάσι.

Κάτω, τὸ ἔδαφος ἐκοκκίνιζε ζωηρά, ἀκόμη πιὸ κόκκινο ἀφοῦ νοτίσθηκε ἀπὸ τὴ δροσιὰ τῆς νυκτὸς, ποῦ μαζὶ του ἔκαμεν αἷμα. 'Επάνω, ὁ οὐρανὸς ἀπλούταν σὰν ἀπὸ σμάλτο γαλανὸν καὶ δλόφωτο. Καθαρὴ καὶ διάφανη ἡ ἀτμόσφαιρα σὰν τὸ κρύσταλλο· κ' ἡ πρασινάδα τοῦ κήπου καταστόλιστη ἀπὸ ταῦγινὺ λουλούδια, πολύχρωμα. Καὶ τὰ κελαδήματα τῶν πουλιῶν χωριπά καὶ πολυθόρυβα. Κ' οἱ γραμμὲς

τῶν μακρυνῶν λόφων ἀπαλές κι' ἀρμονικές ὁσάν καμπύλες σώματος νεανικοῦ. Νά! τὰ τιμημένα γηρατειὰ τοῦ ληστασιοῦ ἀσπριζαν μὲ ξεχωριστὴ εὐμορφιὰ μέσα σὲ νειᾶτα ὀλόθερμα, σὲ ζωή, σὲ ἀκμή, σὲ σφρίγος. Τὸ ἔβλεπες, τὸ αἰσθανόσουν τριγύρω παντοῦ, ἀπὸ τὸ φλογερὸ χῶμα τῆς γῆς, ὡς τὶς λαμπρὲς ἄκτινες τοῦ ἥλιου.

Γεήγορα δὲ Ἀγγελος ἐκατάλαβε πῶς ἡ εὐδαιμοσία του ἦταν ἔρωτική. "Ετοι βέβαια τὸν ἔκαμνε ἡ φύσις ἐκείνη, δέ ἀέρας, ἡ τοποθεσία. Τὸ ἔδιο αἴσθημα ποῦ τὸν ἐπλημμύριζε κάθε ἄνοιξι, τώρα, ἐτὴν ἄνοιξι τοῦ Κόκκινου Βράχου, ἀφθονώτερο, δυνατώτερο, ἔξεχείλιζε ἀπὸ δύλους του τοὺς πόρους. Καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἐνὸς τρυφεροῦ ορεμβασμοῦ, ἔφερε μπροστά του τὴν μορφὴν τῆς Ἐλίζας.

Γεήγορα, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ πάλι, τὴν ἔδιωξε. Δὲν ἐταίριαζε μὲ δῖ, τὸ ἔβλεπε 'κει! Ἡταν ὁσάν παραπονία τὸ χλωμὸ πρόσωπο τῆς καὶ τὰ μάυρα τῆς τὰ μάτια καὶ τὰ ἐβένινα μαλλιά τῆς καὶ τὸ περήφανο βασιλικὸ παραστημάτης, μέσα στὰ κόκκινα, τὰ ξανθά, τὰ γαλάζια, τὰ λεπτά, τὰ ἀγνά, τὰ ημερα καὶ τὰ εἰρηνικὰ τῆς φύσεως ἐκείνης. Κ' ἐμπρός του παρουσιάσθηκε τώρα ἡ μορφὴ τῆς Φωτεινῆς.

"Ω, πῶς ἐταίριαζε αὐτή! Τὰ μαλλιά τῆς, τἀφιονα μαλλιά τῆς, εἶχαν κάτι ἀπὸ τὴν ξανθάδα τοῦ ἥλιου κι' ἀπὸ τὴν ἀργυρὴ ἀσπράδα τῶν κορυφῶν τῆς ἑλλῆς. Τὰ μάτια τῆς, τὰ πολύτροπα μάτια τῆς, ποῦ ἔλαμπαν μ' ὅλα τὰ χρώματα καὶ μ' δλες τὶς ἀστάθειες, λές κ' εἶχαν γεννηθῆ ἀπὸ ἕνα μυστικὸ φιλὶ ποῦ ὅλλαξαν ὁ οὐρανὸς ὁ ἴονιος μὲ τὰ χρυσᾶ συννεφάκια, κ' ἡ θάλασσα τοῦ Κόκκινου Βράχου μὲ τοὺς κοκκινοπράσινους σκοπέλους. Ἡ σάρκα τῆς, ἡ ἀφράτη σάρκα τῆς, πλουτισμένη μὲ τοὺς χυμοὺς τῶν ζακυνθινῶν ἀνθέων καὶ βελούδωμένη μὲ τὰ χρυσόδια τῶν ζακυνθινῶν καρπῶν, ἐκοκκίνιζε ὅπως ἡ γῆ, βυσσινότερο 'τὰ μάγουλα, δπως 'τὰ πλάγια τοῦ Βράχου, ροδινότερο 'τὸ λαιμὸ καὶ 'τὰ χέρια, δπως 'τὰ πρῶτα ψηλώματα τοῦ λόφου. 'Εταίριαζε σὰν γέννημα καὶ θρέμμα. Ἡταν ἡ ἔδιο ἐκείνη Φύσις, ζωτανεύ μένη, μεταμορφωμένη σὲ μιὰ νέα γινναῖκα ξανθή, γαλανή, λευκή, κόκκινη, εἰρηνική, ημερα καὶ ἀγνή.

"Ο Ἀγγελος τώρα γιὰ πρῶτη φορὰ ἐννοοῦσε πόσον ὠδαία ἦταν ἡ ἔξαδέλφη του... Κ' ἔξαφνα τὸν ἔπιασε ἀνυπομονησία νὰ τὴν ξαναϊδῇ. Κ' ἐβιάσθηκε νάποτελειώση τὸ ντύσιμό του καὶ νὰ καταιβῇ 'τὴν τραπέζαρια δπουτὸν ἔπειριμενε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ Σάντρης εἶχε φύγη πρωΐνος, κατὰ τὴν συνήθεια του, γιὰ τὴν χώρα. Κ' δὲ Μίμης ἔλειπε τὸ ἔδιο.

— Πῆγε 'τὸ σχολεῖο δὲ κατεργάρης; ἔρωτησε δὲ Ἀγγελος.

— Εἶνε . . . ἀρχισε νὰ λέγῃ ἡ κυρία Σάντρη.

— Μητέρα ἐφώναξε ἡ Φωτεινή, καὶ τῆς ἔβιούλωσε τὸ στόμα μὲ τὸ χέρι της. Σὲ παρα καλῶ, μὴν πῆς λέξι! .. "Ελα, "Αγγελε, νὰ πῆς τὸ γάλα σου γοήγορα-γοήγορα καὶ νὰ μὴ ωτήσης τίποτα. "Επειτα θὰ μ' ἀκολουθήσῃς καὶ θὰ σὲ πάγω δπὸν θέλω. Δέχεσαι;

— Ἐκατάλιβα, εἶνε τὰ μεγάλα σχέδια . Δὲν ἔξενορα δύμως πῶς εἶνε καὶ μυστικά.

— Μάλιστα, εἶνε μυστικά . Μητέρα, σιωπή! θέλω νὰ τοῦ κάμω σουρροῖς!

— Πολὺ καλά, εἶπε δὲ Ἀγγελος δέχομαι καὶ δὲν ἔναρωτω γρῦ

— Εκάθησε ἀντίκρυ 'τὴν Φωτεινή, ποῦ ἐπερίμενε, μόνη αὐτή, νὰ τὸν συντροφέψῃ 'τὸ πρόγευμα. "Ηπιαν ἀπὸ ἕνα γάλα μὲ αὐγὸν κτυπήτη καὶ τὸ περήφανο βασιλικὸ παραστημάτης, μέσα στὰ κόκκινα, τὰ ξανθά, τὰ γαλάζια, τὰ λεπτά, τὰ ἀγνά, τὰ ημερα καὶ τὰ εἰρηνικὰ τῆς φύσεως ἐκείνης. Κ' ἐμπρός του παρουσιάσθηκε τώρα ἡ μορφὴ τῆς Φωτεινῆς.

— Ω, πῶς ἐταίριαζε αὐτή! Τὰ μαλλιά τῆς, τἀφιονα μαλλιά τῆς, εἶχαν κάτι ἀπὸ τὴν ξανθάδα τοῦ ἥλιου κι' ἀπὸ τὴν ἀργυρὴ ἀσπράδα τῶν κορυφῶν τῆς ἑλλῆς. Τὰ μάτια τῆς, τὰ πολύτροπα μάτια τῆς, ποῦ ἔλαμπαν μ' ὅλα τὰ χρώματα καὶ μ' δλες τὶς ἀστάθειες, λές κ' εἶχαν γεννηθῆ ἀπὸ ἕνα μυστικὸ φιλὶ ποῦ ὅλλαξαν ὁ οὐρανὸς ὁ ἴονιος μὲ τὰ χρυσᾶ συννεφάκια, κ' ἡ θάλασσα τοῦ Κόκκινου Βράχου μὲ τοὺς κοκκινοπράσινους σκοπέλους. Ἡ σάρκα τῆς, ἡ ἀφράτη σάρκα τῆς, πλουτισμένη μὲ τοὺς χυμοὺς τῶν ζακυνθινῶν ἀνθέων καὶ βελούδωμένη μὲ τὰ χρυσόδια τῶν ζακυνθινῶν καρπῶν, ἐκοκκίνιζε ὅπως 'τὰ μάγουλα, δπως 'τὰ πλάγια τοῦ Βράχου, ροδινότερο 'τὸ λαιμὸ καὶ 'τὰ χέρια, δπως 'τὰ πρῶτα ψηλώματα τοῦ λόφου. 'Εταίριαζε σὰν γέννημα καὶ θρέμμα. Ἡταν ἡ ἔδιο ἐκείνη Φύσις, ζωτανεύ μένη, μεταμορφωμένη σὲ μιὰ νέα γινναῖκα ξανθή, γαλανή, λευκή, κόκκινη, εἰρηνική, ημερα καὶ ἀγνή.

— Ε! μὴν ἐτοιμάζεσαι, νὰ πῆς, μὴ στροφέψῃ πάλι καὶ μᾶς κάμης πρωτ- πρωτὶ τὸ χειροκόπιο! εἶπε δὲ Ἀγγελος.

— Τώρα; ἀδύνατο νὰ στροφέψῃ! ἐβεβαίωσε δὲ νέος.

— Καὶ γιατὶ τάχα;

— Γιατὶ δὲν διψῶ.

— Λέγωντας αὐτό, — ἐγέλασαν κ' οἱ δυό τους,— δὲ Ἀγγελος, μὲ κάποια δειλία, ἐπέρωτε τὸ χέρι του 'τὴν μέση τῆς Φωτεινῆς καὶ τὴν ἀγκάλιασε. Εκείνη ἔμως ἀμέσως ἔβαλε τὸ δικό της θαρρετά, καὶ τὸν σφικταγκάλιασε μὲ τόση εὐχαρίστηση, μὲ τόση ἀγάπη, καὶ φυσικὰ μὲ τόση ἀνθωτητα, ὥστε δὲ νέος αἰσθανθῆ ἀπὸ μέσα του ἐντροπὴ γιὰ τὸ πρῶτο του κίνημα. Κι' ἐπροσπάθησε μακραίνωντας τὸν νοῦ του ἀπὸ τὴν αἰσθησι, νὰ τὸ κάμη ἀγνό, δπως ἦταν καὶ τῆς ἔξαδέλφης του.

— Ετοι ἐπροχώρησαν ἀγκαλιασμένοι.

Πίσω ἀπὸ τὴν βρύση, ὅρχιζεν ἔνας δρομάκης ποῦ περνοῦσε ἀνάμεσ' ἀπὸ χωράφια. Αὔτὸν ἐπῆραν τώρα. "Ο κατήφορός του, δχι πολὺ ἀπότομος, ἔβγαζε 'τὸν παράλιο δρόμο ποῦ διδηγοῦσε 'τὴν χώρα. "Η Φωτεινὴ ἦταν βιαστική. Δὲν ἔφινε τὸν Ἀγγελο νὰ στέκεται πολὺ πουθενά.

— Φύάνε! τὸ εἶδες! τοῦ ἔλεγε κάθε τόσο· καὶ τὸν ἐτραβοῦσε ἀπὸ τὴν μέση.

— Μόνο 'ς ἔνα μέρος ἐσταμάτησε κ' ἐκείνη μετὰ χαρᾶς 'Απὸ κεῖ, σὲ μικρὴ ἀπόστασι, ἔβλεπες ἔνα τετράγωνο λειβαδάκι, ὀλοσκέπαστο ἀπὸ ἀγριολούλουδα. "Ηταν μαργαρίτες καὶ παπαρούνες. Κάπου - κάπου ἔξεχώριζαν καὶ κίτρινα λουλουδάκια τοῦ ἀγροῦ, ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ λάμπουν τόσο στιλπνά, λὲς κ' εἶνε βρεμμένα. Οι παπαρούνες δύμως κ' οἱ μαργαρίτες τὰ ἐπνιγαν δλα, καὶ τὸ λειβαδάκι τὸ ἥλιοφάτιστο ἔμοιαζε ἀπὸ μακρυά μὲ χαλὶ τετράπαχο, ἀσπρό καὶ κόκκινο. 'Απὸ σμαράγδη ούτε ἔχνος τὰ λουλουδάκια, ἀμέτοητα, πυκνά, ἀπανωτά, εἶχαν σκέπασμένη δλότελα τὴν ἀποκατινὴ πρασινάδα. "Η αὔρα ἐφυσοῦσεν ἐλαφρά· καὶ τὰ λουλουδάκια ἀργοσάλεναν σφικταγκαλιασμένα, καὶ φιλιούνταν σὰ μεθυσμένα ἀπὸ τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς.

— ΕΦΘΑΣΑΝ κάτω, 'τὸν παράλιο δρόμο. "Η Φωτεινὴ ἀνέβηκε πρώτη ἀπὸ τὸν ἀκρινὸ τάφρο κ' ἔδωκε τὸ χέρι της 'τὸν Ἀγγελο νάνεβῃ. "Επέρασαν ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς φωτισικῆς νέας, μὲ μορφασμὸ τρόμου καὶ λύπης 'τὸ πρόσωπο τῆς Φωτεινῆς, ἔβγηκαν 'ς τὸ πλάτωμα καὶ περιπολούσαν σεβασμὸ τὸν ξένο.

— Μέσα 'τὴν βάρκα, κομψὴ καὶ νειοβαμμένη, ἀσπρῷ μὲ γαλάζιες γραμμές, καὶ μὲ καινούργια χαλιὰ 'τοὺς πάγκους τῆς πλώρης, δὲ Ἀγγελος εἶδε μερικὰ καλάδια γεμάτα φαγώσιμα καὶ πιατικά. "Υπῆρχε δύμως καὶ μιὰ πυροστιὰ μὲ λίγα κάρβουνα 'τὴν πρύμνη, κ' ἔνα καλάδι μ' ἐργαλεῖα ψαρικῆς.

— Καλὲ θὰ ψάρεψουμε; ἐφώναξε δὲ Ἀγγελος.

— Καταπᾶς φαίνεσται! ἀποκρίθηκε ἀπὸ πίσω του ἡ περιπαίχτρα φωνὴ τῆς Φωτεινῆς. "Ε, τί ἔμεινες μ' ἀνοικτὸ στόμα; Δὲν σ' ἀρέσει τάχα;

— Καὶ ποῦ τὸ ξέρω; εἶπε δὲ Ἀγγελος σάματι ψάρεψα κ' ἀλλή φορά;

— 'Αληθεία! δὲν ἔψάρεψες ποτέ σου; ἐφώναξε κατάπληκτος δὲ Μίμης, ποῦ αὐτὸς εἶχε περιπάσει τὴν μισή του ζωῆς μὲ τ' ἀγκίστρια, καὶ δὲν θὰ φανταζόταν εὐκόλα πῶς ὅπαχει ἀνθρώπος 'τὸν κόσμο, ποῦ νὰ μὴν ἐδοκίμασε ποτέ του αὐτὴ τὴν χαρὰ.

— Γιατὶ δχι; θαρρεῖτε πῶς δλοι εἶνε ἀμφίβια; "Υπάρχουν δὰ καὶ ζῶα χερσαῖα .

— Μὰ ούτε σὰν ἔσουνα μικρός, ἔρωτησε δὲ Μίμης, δὲν ἔτυχε νὰ ψαρέψῃς ποτὲ σὲ καμμιὰν ἀρκογαλιὰ μὲ τὸ καλάδι;

— Μπορεῖ.. δὲ θυμαῖμαι... ισως...

— Καλὲ σὺ δὲν θὰ ξέρης ούτε κολύμπι! εἶπε δὲ Φωτεινή.

— "Α, δσο γιὰ κολύμπι πέρατά.

— "Ωστε... άν άναποδογυρίσουμε μὲ τὶς τρέλλες μας τὴ βάρκα, δὲν υπάρχει φόβος νὰ πνιγῆς;..

— Κανένας, νὰ εἰσθε ἡσυχοι. Κ' ἐμπρός! "Ας γίνω 'στὰ γεράματα καὶ ψαρᾶς! Αὐτὸ μάρ-
γεσει. Μπράβο, Φωτεινή! ή σουρρεῖςα σου ἡταν
ώραια.

Επέρασε πρῶτος 'στὴ βάρκα κ' ἔδωσε τὸ
χέρι του 'στὴ Φωτεινή· αὐτὴ δύμως δὲν καταδέ-
χθηκε νὰ τὸ πιάσῃ, ἀλλὰ μ' ἔνα πήδημα βρέ-
θηκε κοντά του κ' ἐσκούντρησε 'ετὸν ὄμο του,
ποῦ λίγο ἔλειψε νὰ γκρεμιστοῦ κ' οἶ δύο.

— Χι! καλὰ θὰ πάμε, βλέπω! εἶπε ο Μίμης
κατευχαριστημένος.

Καὶ μπῆκε κι' αὐτός, — ἀλλὰ κάπως φρονιμώ-
τερα.

— "Ετοιμοι;

— 'Εμπρός, ἀμαξᾶ!

Η ΒΑΡΚΑ ἐλύθη, καὶ τὸ κουπὶ ἀντιστη-
ρύχθηκε 'στὴν πέτρα, γιὰ νὰ ξεμακρύνῃ. Ο
Μίμης ἐκάθησε 'ετὸν τιμόνι. Ο Σταμάτης ἀρ-
χισε τὴν κωπηλασία, σιγὰ καὶ ρυθμικά.

'Αλήθεια τῶλεγε ο "Αγγελος. Μπορεὶ νὰ
ἔψφρεψε κάποτε, δὲν ἡταν παιδί, ἀλλὰ ἐνθύ-
μησι τέτοια δὲν τοῦ εἶχε μείνει καμμιά, οὔτε
καλὴ οὔτε κακή. Μεγάλος πάλι δὲν ἀγγιέσε
ἀγκίστρι δὲν ἔτυχε. Γι' αὐτὸ δὲν ἡταν καθόλου
δυσαρεστημένος ποῦ τὸν παράσερναν σήμερα
τὰ ξαδέλφια του νὰ δοκιμάσῃ μιὰ συγκίνησι
κοσμαγάπτηη, ἀλλὰ νέα γι' αὐτὸν δλωσδιόλου
κι' ἀγνώριστη.

— Η βάρκα ἐπροχώρησε σχεδὸν κατ' εὐθεῖαν
πρὸς τὸ ἀνοικτὸ πέλαγο, καὶ ἀφοῦ ἔκαμε ἔνα
κάποιο διάστημα, ο Σταμάτης ἀφησε τὰ κου-
πιὰ καὶ φουντάρησε τὴν πέτρα. Τὸ μέρος ἐκεῖνο,
ἀπ' ὅλα τὰ κοντυνά, ἡταν κατὰ τὴ γνώμη του,
τὸ καταλληλότερο. Κ' ἐνῷ ἐτοίμαζε νὰ φέγγη
τὸν πλάνο, ο Μίμης, μ' ἀρκετὴ φασαρία, ἐπῆρε
τὸ καλάθι κ' ἐμοίρασε τὰ ἔργαλεῖα καὶ τὰ δο-
λώματα.

Στὸν "Αγγελος ἔδωσαν τὴν καλλίτερη καθη-
τῆ. Τοῦ ἔδόλωσαν τάγκιστρα μὲ κόκκινα σκου-
ληκάκια, τοῦ τάροιξαν, τοῦ ἔκαμαν μιὰ θηλειά
'στὴν ἀλογότριχα, τοῦ τὴν παράδωκαν καὶ τοῦ
εἶπαν: τὸ νοῦ σου... καὶ καλὴ ἐπιτυχία.

— "Ε, καὶ τώρα; ἐρώτησε ο "Αγγελος. κω-
μικώτατος 'στὴν ἀπειρία του.

— Τώρα, εἶπε η Φωτεινή, θὰ καθήσῃς φρό-
νιμα καὶ θὰ περιμένης τὰ ψάρια νὰ τσιμπήσουν.
"Αμα μίσθιανθῆς τὸ παραμικρὸ κίνημα, τρά-

βηξε μὲ δρμὴ τὴν τρίχα σου, καὶ τελείωσε!

Ἐίχαν ωἶξε δῆλοι τὶς καθητές τους κ' ἐπερί-
μεναν... Πρῶτος ο Σταμάτης ἔπιασε μιὰ μα-
ριδούλα. "Τοτε' ἀπὸ κάμποση ὥρα, ο Μίμης
ἔπιασε ἔνα σπάρο... Ο "Αγγελος ἐπερίμενε,
ἐπερίμενε... τίποτε! Τὰ παιδιά, βυθισμένα, δὲν
τοῦ πολυμιλοῦσαν, μόλις τὸν ἐπρόσεχαν. Κ' ἐ-
κεῖνος ἐκύτταξε τὸ πανόραμα τῆς παραλίας κα-
θηφτισμένο 'στὰ ἡσυχα νερά, ἐκύτταξε τὸ πρό-
σωπο τῆς ἔξαδέλφης του ἐκστατικὸ κ' ἀφηρη-
μένο, κι' ἀρχισε σχεδὸν νὰ στενοχωριέται.

Οι ἄλλοι ὡς τόσο ἔπιαναν...

Ἐπιτέλους ἔχασε τὴν ὑπομονὴ κ' ἐτράβη-
ξεν ἔξω τὸ σύνεργο, γιὰ νὰ ἰδῃ τὶ γίνεται.
'Άλλοιμον! τὰ δολώματα ἡταν φαγωμένα! κ'
ἐκεῖνος ὁ μπούφος δὲν εἶχε καταλάβει τίποτα!..

Τὸν ἐπεριγέλασαν ἀρκετὰ καὶ τοῦ ξαναδόλω-
ταν τ' ἀγκίστρια.

Τὰ ξανάρροιξε, — τί νὰ κάμη! — κ' ἐπερίμενε.

"Εξαφνα, ἐνῷ ἀπελπισμένος σύλλογίζεται νὰ
τὰ παρατήσῃ, αἰσθάνεται 'ετὸ δάκτυλό του
ἀντίστασι. Η τρίχα ἐπῆγε νὰ τὸν φύγῃ...

— Τσιμπᾶ! ξεφωνίζει μὲ χαρά, μ' ἀνατρι-
χίλα, μὲ παλμό.

Τραβᾶ, τραβᾶ, σὰν τρελλός, καὶ βγάζει ἔξω
ἔνα σπάρο. Καὶ τί σπάρο! μεγαλήτερο ἀπ' ὅ-
λους ὅσοι εἶχον πιασθῆ ὡς τὴν ὥρα.

Δὲν περιγράφεται ή προθυμία, ή ἀνυπομο-
νησία του, ὃς νὰ δολώσῃ πάλι τ' ἀδειανὸ ἀγκί-
στρι καὶ νὰ τὸ ξαναρρίξῃ. Μὲ τὸ μικρὸ αὐτὸ
περιστατικό, ἐγινόταν μέσα του σὰν ἀποκά-
λυψις. 'Στὴ ζωὴ του ποτὲ δὲν αἰσθάνθηκε τόση
καὶ τέτοια συγκίνησι, σὰν τὴ στιγμὴ ποῦ του
εἶνασε τὸ χερὶ, μήνυμῷ ἀπὸ τὰ βάθη, τὸ τσίμ-
πημα! Ποτὲ 'ετὴ ζωὴ του δὲν αἰσθάνθηκε
τόση περιέργεια, ἐνωμένη μὲ ἀγωνία, σὰν τὴν
ἄρα ποῦ ἐτραβοῦσε τὸ ἀγκίστρι, χωρὶς νὰ ξέρῃ
τι ἔπιασε! Καὶ ποτὲ στὴ ζωὴ του δὲν αἰσθάν-
θηκε τόση εὐχαρίστησι, τόση περηφάνεια, παρὰ
ὅταν ἀπὸ τὰ ἀγνωστά τὰ βάθη ἐφανερώθηκε τέ-
λοις, δτι αὐτὸς εἶχε ἐπιτύχει τὴν πλουσιώτερη
λεία!

Καὶ τότε ἔξηγησε τὸ πάθος ποῦ γεννᾶ τὸ
ψάρεμα, καὶ ἀναγνώρισε μ' ἐντροπή του δτι ή
ἐπιτυχία 'ετὸν ἀνισον αὐτὸν ἀγώνα τοῦ ἀνθρώ-
που μὲ τὸ ζωνφίον τῶν θαλασσῶν, — ήδονή
μεγάλη, — ἡταν καὶ γι' αὐτόν, δπως τὴν πρω-
τοδοκίασε, πειρασμὸς ἀνίκητος. Καὶ θὰ τὸν
ἔπιανε τὸ πάθος ἀλλὰ δχι γιὰ πολὺν καιρό.

— Ηταν ἀμφίκορος εἰς ὅλα του... τὸ ξενεύρε καλά.

Χωρὶς νὰ θέλῃ, αὐτὴ τὴν ἐντύπωσι τὴν

εσχέτισε ἀμέσως μὲ μιὰν ἄλλη. Προτίτερα, 'ετὴν

ἔρημιὰ τοῦ πλατανοφύτευτοι δρόμου, ὅταν, νι-
κημένος ἀπὸ τὸν πειρασμὸ τῆς ἀφράτης καὶ
νέας εύμορφιας, ἔπιασε πονηρὰ τὴ μέση τῆς
Φωτεινῆς κ' ἔσφιξε μιὰ στιγμὴ τὸ πλευρό της
ἔπανω 'ετὸ δικό του, αἰσθάνθηκε ήδονή στιγμι-
αία, ἀλλὰ τόσο ζωηρή, δσο ἔπαψε πιὰ νὰ τὴν
αἰσθάνεται ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ή ἡλικία τοῦ
εἶχεν ἀμβλώνει κάπως τὰ αἰσθήτηρια. "Ηταν
γι' αὐτὸν κάτι νέο, ἀπροσδόκητο κ' ἀποκαλυ-
πτικό. Μόνο τέτοιο σωματάκι, φαίνεται, καὶ
μόνο μέσα 'ετὴ φύσι ἔκεινη ποῦ τοῦ ξυπνοῦ-
σεν ἐπιθυμία ἐρωτική, μποροῦσε ἀκόμη νὰ τὸν
χαρίσῃ τόσο ήδονική ἀνατριχίλα. Τοῦ ἐνθύμιζε
τὴν ίκανοποίησι τῶν ἐφηβικῶν του ἱμέρων μὲ
ὅποια γυναικα τοῦ ἐτύχαινε, καὶ τὴν ἀγνή, τὴν
ἀνόθετη, τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἰδονή της, ποῦ
ἀδικα τὴν ἀποζητοῦσε τὰ τελευταῖα χρόνια, σὰν
κάτι χαμένο γιὰ πάντα, μὲ τὶς δραιστέρες γυ-
ναικες, μὲ τὰ πλαστικά σώματα... Ή ἀφέ-
λεια τῆς ἔξαδέλφης του, ποῦ ἐπίστευε τόσο
'ετὴ συγγένεια, τοῦ ἔδινε κατάβαθμα ἐλπίδες καὶ
γι' ἄλλες τέτοιες στιγμές. Κι' ὁ πειρασμὸς ἡταν
δυσκολονίκητος. Θὰ τὸν ἔπιανε τὸ πάθος, ἀλλὰ
δχι ἐπικίνδυνα. δχι γιὰ πολὺν καιρό. "Ηταν
ἀμφίκορος εἰς ὅλα του... τὸ ξενεύρε καλά.

σημα καὶ τοὺς δύο. Τότε οι δύο ξανατσίμπη-
σαν τὴ Φωτεινή. 'Εσηκώθηκαν ἐπὶ τέλους κ'
οἱ τρεῖς, ἔγειναν μαλλιὰ κουβάρια, ἡ πλώρη
ἀναστατώθηκε, ἡ βάρκα ἔγυρε, πιάτα καὶ φρού-
τα ἐκύλισαν 'ετη θάλασσα. Ο καλὸς Σταμάτης,
ξεκαρδισμένος 'ετὰ γέλια, ἔκανε τὸ σταυρό του.
"Ομως μιὰ στιγμὴ ἐφοβήθηκε σοβαρά, μή-
πως 'ετὴν δρμὴ τοῦ ψευτοκαυγᾶ, πέση κανένας
'ετὸ νερό. Καὶ μ' ὅλο τὸν σεβασμό, φαλμω-
δοῦσε ἀπὸ τὴ θέση του:

— Τὸ νοῦ σας, ἀφεντάδες, μὴν τὸ μετανοήσετε!

'Αλλὰ ποῦ νάκουσον τὰ τρία παιδιά! Τὸ
γαργάλισμα, ο ήδονικὸ πόνος, τοὺς εἶχε μεθύ-
σει. 'Ετσιούσαν σὰν τρελλοὶ μέσα 'ετὰ γέλια
τους, ἐποφυλαγόντανε μόλις κι' ὀδυμοῦσαν ἔ-
ξαλλοι, χωρὶς νὰ βλέπουν ποῦ θὰ τσιμπήσουν, χωρὶς
νὰ λογαριάζουν ποῦ θὰ τσιμπήσουν. Μιὰ φορὰ
η Φωτεινή ἐτσιμπήσε τὸν "Αγγελο 'ετὴ μύτη-
κι' ο "Αγγελος, γιὰ μιὰ στιγμή, χωρὶς νὰ τὸ
θέλῃ, χωρὶς νὰ καταλάβῃ πῶς, μὲς 'ετὴν ἀνε-
μοζάλη, αἰσθάνθηκε. ἔνα κουμπάκι σφηνω-
μένο ἀνάμεσα 'ετὰ δάκτυλα του. 'Ετράβηξε ἀμέ-
σως τὸ χέρι του ἀπὸ τὸ παρθενικὸ στήθος, σὰ
νὰ ἐκάρη... Ή Φωτεινή δύμως δὲν ἔδειξε τὸ
παραμικρό. "Ισως νὰ μὴν ἐκατάλαβε καὶ τίποτα.
'Εξενύμαναν ἐπὶ τέλους κ' ήσυχασαν. Τὰ
κουπιὰ ἔσπρωξαν πάλι τὴ βάρκα πρὸς τὴν ἀ-
κρογιαλιά, καὶ τὸ καθηφτισμένο τῆς πανόραμα
μὲ τὸν κόκκινο φουγάρο 'ετὴ μέση, ἀρχισε λίγο
λίγο νὰ χάνεται. Η Φωτεινή κάθε τόσο ἐτριβε
τὸ μπράτσο της. Τὴν ἔτσουζε ἀκόμη κάποια
τσιμπιά, καὶ βέβαια θὰ τῆς εἶχε ἀφήσει σημάδι.

— Είμαι περίεργη νὰ ίδω! εἶπε.

Κ' ἔξεκούμπωσε τὸ μανίκι της καὶ τὸ
ἀνέβασε σχεδὸν ὡς τὸν δύμο.

Πραγματικῶς, ἐκεὶνη ψηλά, τὸ κάτασπρο τορ-
νευτὸ μπρατσάκι ἡταν κηλιδωμένο μ' ἔνα μελά-
νιασμα. Η Φωτεινή τὸ εἶδε μὲ κόπο κ' ἐξάρω-
σε τὰ φρύδια.

— Οὐ τὸ τσαμένο! εἶπε ο Μίμης: ἔκαμε βα-
βά... μιμί..

— Κακέ! ἐσὺ μοῦ τῶκαμες! ἐβεβαίωσε η
Φωτεινή.

— Μπορεῖ κι' ο "Αγγελος ποῦ τὸ ξέφεις;

— Μὲ συγχωρεῖ ή χάρι σου! (καὶ κατέβασε
τὸ μανίκι της) ο "Αγγελος τσιμποῦσε ἀπαλά,
μὲ διάκρισι. Αὐτὸ εἶνε δικό σου κατόρθωμα!

Καὶ καθὼς ἐκούμπονε τὸ μανίκι, ἐσήκωσε
τὴν παλάμη της μ' ἐνωμένα δάκτυλα — κάτι
δακτυλάκια κοντυνένια καὶ μακρουλά,— καὶ τὴν
ἐκούνησε μὲ γελαστὴ φοβέρα κατὰ τὸν Μίμη:
— "Εννοια σου, καὶ σου δείχνω ἔγω!

(Ἐπεται συνέχεια) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ

Ακούσα πικραμένο
Τραγοῦδι μίαν αὐγή
Ποῦ ἐτόνιε ἀπ' τὰ βάθη
Παρθενικὴ ψυχή.

«Ἀλλοίμονο, τὰ νειᾶτα μου
Θὰ σβύσουν ἀπ' τὸν πόδο,
Θὰ χάσουν τὴν δροσιά.
Μὲ λέγανε Πεντάμορφη,
Σὲ λίγο ὃ ἀπομείνω
Χωρὶς τὴν ὡμορφιά».

«Στὸ διάβα, τὸ περπάτημα
Θαυμάζοντε, τὴν κόμη,
Τὸ ἀδμονικὸ κορμί.
Κ' ὅμως ἐν' ἀπ' τῇ μοῖρα μου
Νὰ βασανίζῃ ἡ ἀγάπη
Τὴν ἀθλιὰ μουν ψυχή».

«Μοιάζω μὲ κάποιαν ἔρημη
Βρυσοῦλα μὲς στὸ δάσος
Μὲ κρούσταλλα νερά.
Περαστικὸ δροσίζοντε
Τὰ χεῖλη τους, καὶ ἡ βρύση
Θρηνεῖ τὴν μοναξιά».

«Καὶ τώρα καθρεφτίζομαι,
Τὸ πρόσωπό μου βλέπω
Νὰ γίνεται χλωμό.
"Ἄχ! κεῖνος δὲ μ' ἀγάπησεν
Ἀλλοίμονό μου, καὶ ὅμως
Πεντάμορφη εἶμι ἔγώ».

Τὴν ἄκοντα ἔνα δεῖλι
Πικρὰ νὰ τραγουδῆ
Ως δτον στὸ σκοτάδι
Εσβύσθηκε ἡ φωνή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ*

Οἱ ἐν ἴσχυί νόμοι τῆς δημοκρατίας εἰσὶν οἱ ἀκόλουθοι: 1) ὁ καταστατικός, 2) ὁ ποινικός, 3) ἡ ποινικὴ δικονομία, 4) ἡ πολιτικὴ δικονομία, 5) ὁ ἐμπορικὸς νόμος, 6) ὁ ἀγροτικός, 7) ὁ περὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν δύναμεών, 8) ὁ περὶ τῶν τροφίμων καὶ 9) ὁ περὶ τύπου.

Ἐις ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν οἱ καταδικάζομενοι εἰς φυλάκισιν ἀπέτινον τὶν ποινὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ των! Ἡδη ἡ Rocca χρησιμεύει ὡς φυλακή, ἀλλ' οἱ καταδικάζομενοι εἰς ποινὴν ἀνωτέραν τοῦ ἔξαμήνου φυλακίζονται εἰς τὰς ἐπανορθωτικὰς φυλακὰς τῆς Ἰταλίας, εἰς ἥν ἡ δημοκρατία πληρώνει δι' ἐκαστὸν κατάδικον ἀποζημίωσιν, δριζομένην ὑπὸ συμβάσεως, συνομολογηθείσης μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν. Δι' ἀλλης συμβάσεως τοῦ ἔτους 1862, ὁσὲς αὕτη ἐτροποποιήθη τῇ 27 μαρτίου καὶ τῇ 24 ἀπριλίου 1872, ἐκανονίσθη ἡ ἐκτέλεσις τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ τὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματῶν.

Ο Hauttecoeur εἰς ἀπόδειξιν τῆς τε εὐθυδικίας καὶ τῆς ἀπλότητος τῶν δικαστῶν, ἀμα δὲ

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελίδος 41.

καὶ τῆς ταχείας ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, διηγεῖται¹, ὅτι Ἐνετός τις εἰχεν ἔλλει εἰς τὸ ἀστυ τῆς μικρᾶς δημοκρατίας, δπως ζητήση τὴν πληρωμὴν χρηματικῆς ποσότητος, δφειλομένης αὐτῷ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Ὁδηγηθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος τῆς δημοκρατίας, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο καὶ ὁ μέγας δικαστής, ὑπέθετεν ὅτι ἥθελεν εῦρει ἐκεὶ ἐν μικρογραφίᾳ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν ἐπισμότητα τῶν ἀρχόντων τῆς Ἐνετίας. Μεγάλως δ' ἐξεπλάγη, ὅταν τῷ ὑπέδειξαν ὡς τὸν μέγαν δικαστὴν ἀνθρωπόν τινα, ἔχοντα γυμνοὺς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, πατοῦντα δὲ εἰς τὸ βάθος σταφυλοπιεστηρίου τὰς σταφυλάς του. Χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν ἔργασίαν του ἡροόσθη ὁ ἀνώτατος δικαστὴς τὴν ὑπόθεσιν, πάραντα δὲ διὰ τοῦ κλητῆρος προσεκάλεσε τὸν δυστροποῦντα χρεοφειλέτην, ὅπως ἀπαντήσῃ εἰς τὰ κατ' αὐτοῦ λεχθέντα. Πεισθεὶς ἐκ τῆς συνοπτικωτάτης ταύτης διαδικασίας, δτι ἡ ἀπολογία ἦτο ἀνεπαρκής καὶ στρεψόδικος, ἀμέσως κατεδίκασε τὸν συμπολίτην του εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ αἵτη-

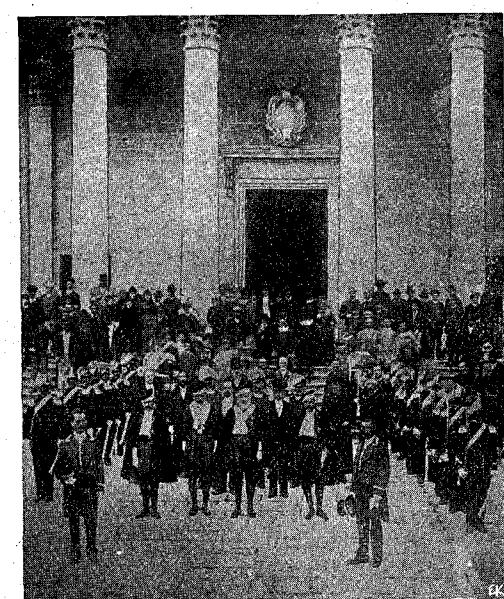
θέντος ποσοῦ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ διέταξε τὴν ἀνεύ ἀναβολῆς ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν τῆς οἰκίας του. Τὴν ἐπιοῦσαν δ' Ἐνετὸς ἀνεχώρει ἐκ τῆς πόλεως, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε πληρωμῆ μέχρι τοῦ τελευταίου σολδίου πᾶν δ', τι τῷ ὠφείλετο, καταθελχθεὶς ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης. Μῆνας τινὰς βραδύτερον κατὰ συγκυρίαν εἶχεν ὑπόθεσιν ἐκκρεμῆ ἐνώπιον τῶν ἑνετικῶν δικαστηρίων, ἀπηλπισμένος δ' ἐκ τῶν ἀτελευτήτων ἀναβολῶν καὶ διατυπώσεων ἀνέχραξε μετὰ ἀγανακτήσεως: «Val più un pistad' uva di San Marino che dieci parrucce di Venezia¹».

Εἰς ἐκάστην τῶν ἑπτὰ ἑνοιῶν τῆς δημοκρατίας καὶ εἰς τὸ προάστειον τῆς πόλεως λειτουργεῖ ἀνά ἐν τούλαχιστον, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πλείονα σχολεῖα. Προσέτι ἐν σχολεῖον τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως καὶ ἐν πρακτικὸν λύκειον, καλλιστα κατηρτισμένον, ἰδρυθέν ἐν ἔτει 1691 ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου Βελλούτη, φημιζόμενον καθ' ἀπασαν τὴν Ἰταλίαν, ἐν τῷ ὅποι διδάσκουσι δώδεκα καθηγηταί, ἔχοντες 60 μαθητάς, δν τινες προσέρχονται ἐκ τῶν πλησιοχώρων μερῶν τῆς Ἰταλίας. Τὰ διδασκόμενα μάθηματα εἰσὶ τάκολουθα: μαθηματικά, φυσική, κημεία, ἀστικόν, ποινικὸν καὶ ἐμπορικὸν δίκαιαν. Τὰ πτυχία αὐτοῦ ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῶν ἑταῖρων πανεπιστημίων.

Ο Ἀγιος Μαρίνος ἔχει πολλὰς καὶ σπουδαίας βιβλιοθήκας. Η τοῦ κράτους ἔχει πλέον τῶν δεκακισχιλίων τόμων ἐντὸς τριῶν ὡραίων αἴθουσῶν, δ' ἐφορος αὐτῆς εἰναι συγχρόνως καὶ διευθυντής τῶν ἀρχείων τοῦ κράτους, ἀτινα τηροῦνται ἐν τῷ κυβερνητικῷ μεγάρῳ.

Μέχρις ἐσχάτων ἐν ἀπάσῃ τῇ δημοκρατικῇ περιφερείᾳ οὐδὲν ἐλειτούργει τυπογραφεῖον, διότι τὸ ἀνώτατον συμβούλιον δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἰδρυσιν τοιούτου ἐκ φόβου μὴ τὰ ἐκτυπούμενα βιβλία γεννήσωσι διεθνεῖς περιπλοκάς. Κατ' ἀνάγκην δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἔντυπα τῆς κυβερνήσεως ἔξετυποῦνται εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἵταλικὰ τυπογραφεῖα. Μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1880 λειτουργεῖ ἐν τυπογραφεῖον εἰς τὸ ἀστυ, ἀλλ' ἡ ἐφημεριδογραφία δὲν ἥδυνήθη νὰ προοδεύσῃ.

Ο Νέος Τίταν (Il Giovane Titano) κατὰ τὰ ἔτη 1881 καὶ 1882 ἐκ διαλειμμάτων ἔξεδωκε μόνον 21 φύλλα ἐν συνόλῳ. Επί τινας μῆνας ἔζησε καὶ ἡ Repubblica di San Marino, ἐφημερίς πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐν ἔτεσι 1881 καὶ 1882. Καὶ δ' Ρα-

Ἐπίσημος ἱστρή ἐν ἀγίῳ Μαρίνῳ.

dicale μόνον πέντε φύλλα ἐν ἔτει 1889 ἥδυνήθη νὰ ἐκδώσῃ. Τό γε νῦν οὐδεμίᾳ ἐφημερίς ἐκδίδεται, τὸ δὲ τυπογραφεῖον χρησιμεύει πρὸς ἐκπύπωσιν τῶν νόμων, τῶν κυβερνητικῶν διαταγμάτων ἢ ἀλλων ἴδιωτικῶν ἐργασιῶν!

Ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν ἑπτημάτων καὶ τῶν τεχνῶν γίνονται διαγωνισμοί, εἰς δὲ τὸν κράτον διαβειομένους ἀπονέμονται μετάλλια ἐκ χρυσοῦ, ἐξ ἀργύρου ἢ ἔξ δρειχάλκου.

Τέσσαρες ιατροὶ καὶ τέσσαρες φαρμακοποιοὶ πληρώνονται ὑπὸ τοῦ κράτους ὑποχρεούμενοι ἐν πάσῃ ὡρᾳ τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτὸς νὰ προσφέρωσι τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν πολὺ πάθητος τῆς δημοκρατίας, μεταβαίνοντες πάραντα ἀνεύ ἀλλης τινὸς ἀμοιβῆς ὅπου παραστῇ ἀνάγκη, ἀρνούμενοι δὲ τιμωροῦνται διὰ προστίμου, 50 μέχρις 100 φράγκων, δυνάμει τοῦ ἀρθρου 246 τοῦ ποινικοῦ κώδικος.

Ἐν ἔτει 1865 κατεσκευάσθη νοσοκομεῖον καὶ γηροκομεῖον.

Τὴν 1ην Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἐκλέγονται δύο ἐντεταλμένους ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, δπως ἐπιβλέπωσι τὴν καλὴν τῶν πρόσωπον τῶν τροφῶν ποιότητα, ἔχοντες τὴν ἔξουσίαν νὰ συντάσσωσι πρωτόκολλα πρὸς βεβαίωσιν τῶν παραβάσεων καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν ἀμέσως ποινὰς κατὰ τῶν παραβάτων.

Οι πολῖται τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ἀπὸ τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 55ου ἔτους εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ μητρώον τῶν ἀρρένων καὶ ἀνή-

¹ La repubblica de San Marino p. 238 n. 1.

¹ «Εἰς σταφυλοπιεστὴν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου ἀξίζει περισσότερον δέκα φενακῶν τῆς Ἐνετίας».

κουσιν είτε τὴν ἐθνοφυλακήν, συγκειμένην
ἕπτο πέντε λόχων τοῦ πεζικοῦ, ἔχοντων 38
ἄξιωματικοὺς καὶ 950 στρατιώτας. Τῆς ἐν
τῇ ἐθνοφυλακῇ ὑπηρεσίας ἔξαιροῦνται οἱ δι-
κασταὶ καὶ οἱ δημόσιοι λειτουργοί. Ἡ ὑπη-
ρεσία τῶν ἀξιωματικῶν εἶναι ἀμισθος, οἱ δὲ
στρατιῶται πληρώνονται μόνον ὅταν εἶναι ἐν
ἐνεργείᾳ, διότι μόνον 60 ἐθνοφύλακες ἐκάστοτε
χρησιμεύουσι διὰ τὰς τελετάς, οἵτινες ἐν ἀνάγ-
κῃ βοηθοῦσι τὴν χωροφυλακὴν πρὸς τήρησιν
τῆς τάξεως. Αὗτοὶ οὗτοι, ἀπὸ τῆς 15 Ιανουα-
ρίου 1841, χρησιμεύουσι καὶ ὡς φρουρὰ τοῦ
τε συμβουλίου καὶ τῶν κυβερνητῶν Μόνιμος
στρατὸς δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον ὁκτώ χωροφύ-
λακες ἄλλοδαποί, συνήθως ἐκ Βοονίας καλούμε-
νοι, οἵτινες εἶναι καὶ οἱ φρουροὶ τοῦ Βοάγου.

Ἐν ὧδα πολέμου ἅπαντες οἱ δυνάμειν φέρειν δπλα ἀνέρχονται εἰς 1200 ἄνδρας, ἔχοντας δύο στρατηγούς, ὃν δὲ μὲν διὰ τὸ σῶμα τῶν εὐγενῶν, ὃ δὲ διὰ τὴν ἐθνοφυλακήν.

Τὴν 3 Σεπτεμβρίου ἔκαστου ἔτους, ὅτε εἶναι ἡ ἐօρτὴ τοῦ Ἅγιου Μαρίνου, γίγνεται ἡ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἐπιθεώρησις τοῦ στρατεύματος. Τῆς στολῆς τῶν ἀξιωματικῶν οὐσῆς κομψῆς, οἱ Ἰταλοί μεγάλως ἐπιζητοῦσι τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπιτίμου ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἅγιου Μαρίνου.

Τριακονταεξαμελής μουσική, ἡς μόνον δ ἀρχι-
μουσικὸς πληρώνεται ὑπὸ τοῦ κράτους, διατη-
ρεῖται.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν καθολικῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἄλλη ἀγεντή

Ἐν τῶν ἐννέα ἔνοριῶν τοῦ κράτους αἱ ἑπτὰ ἔξαιρτῶνται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μοντεφέλτρο, αἱ δὲ τοῦ Serravalle καὶ τοῦ Faetano ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ἀριμίνου. Οἱ κληρικοὶ ἔχουσιν ἀρχιερέα, τοῦ ὅποίσου δύως ἡ δικαιιοδοσία εἶναι μόνον θρησκευτική, στεροῦνται δὲ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐμέλεγεν καὶ ἐκλέγεσθαι.

Ἐν τῷ μοναστηριῷ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἁγίας Claire διαιτῶνται 50 μοναχαῖ, λειτουργεῖ δὲ ἐν αὐτῷ καὶ ἀγωνέος στολὴ παρθεναγωγεῖον.

Τό κράτος ούδεν ἔχει χρέος! Διὰ τοῦτο οἱ φόροι εἰσὶν ἐλαφρότατοι καὶ ἀνεπαισθητοὶ ἐπὶ τοῦ ἄρτου, τοῦ κρέατος, τῶν ἰχθύων, τοῦ ἄλατος, τοῦ καπνοῦ, τῆς ἀδείας πρὸς θήραν, τῆς πυρίτιδος, τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῶν κληρονομιῶν. Ὄτε δὲ Reclus ἔγραψεν ἐν ἔτει 1864, ὑποχρεωτικοὶ φόροι δὲν ἐπεβάλλοντο, ἀλλ' ὁσάκις τὸ κράτος εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων, οἱ πολῖται, καλούμενοι διὰ τυμπανοκρουσίας, προσέφερον εἰς τὸ δημόσιον

ταμείον οιαδήποτε ἥθελον ποσὰ κατ' ἀρέσκειαν,
ὅταν δὲ συνεπληροῦτο τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν,
δὲν ἐδέχοντο πλέον¹ οὐδὲ τὰ ἔκουσιώς εἰσφε-
ρόμενα'. Ὅτι γενικὸς ταμίας, εἰς ὃν εἶναι
ἀνατεθειμένη ἡ ὑπηρεσία τῆς εἰσπράξεως τῶν
λαφροτάτων φόρων, ἔχει προδιορίσει δίς τοῦ
τούς ήμέρας ὠρισμένας, καθ' ἃς οἱ φορολο-
γούμενοι προθύμως προσέρχονται πρὸς πλη-
ρωμὴν αὐτῶν.

Τὸ οἰκονομικὸν ἔτος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀρχεται τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ λήγει τὴν 31 μαρτίου. Η οἰκονομικὴ πιτροπὴ μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας καταρτίζει τὸν προϋπολογισμόν, διστις τυχεῖται καὶ ψηφίζεται ὑπὸ τοῦ 'Υπάτου συμβουλίου. Ἐκτὸς δὲ τοῦ προϋπολογισμοῦ παὶ τὸ ἐπερχόμενον ἔτος, δημοσιεύεται ἐκάστοτε καὶ ὁ ἀπολογισμός.

Ίδον καὶ λεπτομέρειαί τινες τοῦ προύπολο-
ισμοῦ διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1893-1894².
Τὸ δλικὸν τῶν μὲν ἐσόδων συνεποσοῦτο εἰς λί-
ας ἵταλ. 282,560.28, τῶν δὲ ἐξόδων εἰς λίρας
80,987.97.

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὰ ἔσοδα, τὸ διλικὸν
ῶν φόρων λίρ. 164,449.22, ἐξ ὧν τελωνειακὰ
ἐλέν 68,267, φόρος καπνοῦ 46,184, ἀλατος 24,
40, πυρίτιδος 7,534 καὶ χαρτοσήμου 1830,
αχυδρομικά, τηλεγραφικὰ καὶ μετρικὰ τέλη
0,785.37. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἔξοδα, κυβερνητικὰ
ν γένει λίρ. 13,696.17· διαχείρισις οἰκονομι-
ῶν 51,171.67· δικαιοσύνης 10,822.71· χωρο-
νιλακὴ καὶ στρατὸς 15,217.88· δημοσία ὑγεία
αἱ καθαριότης 18,620.50· δημοσία ἔκπαίδευ-
τις 36,555.01· δημόσια ἔργα 14,755.25· βιομη-
χνία καὶ ἐμπόριον 6,216.90· ἐκκλησία 1004.
5· φιλανθρωπικὰ ἴδρυματα 24,271.48· ἔκτακτα
ἔσοδα διὰ κατασκευὴν τοῦ μεγάρου τοῦ συμ-
ουλίοι, δόῶν καὶ νεκροταφείων 88,299.20.
Παρατηρητέον, ὅτι πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀπο-
ργισμοὶ κλείσοισι διὰ περισσευμάτων πραγματι-
κωτάτων, ἀναλόγως δὲ καὶ μεγάλων, τούτου ἔνεκα
εἰς πολλάκις τοῦ μεγάρου 17,400 λίρ.

αι προοντος του χρονου αυξάνουσι τα έσοδα.
'Εν τῇ δημιοκρατίᾳ δὲν λειτουργεῖ τὸ τε-
ωνεῖον, ὅλλα, πληρωνομένων τῶν τελῶν
ατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐμπορευμάτων εἰς τὸ
αιλικὸν κράτος, ὑπολογίζεται ὁ εἰς τὴν Ἰτα-

¹ Hauttecoeur page 246, note 2.

² L. Sentugery, Saint-Marin, p. 865. Πρὸς συγ-
τικήν μελέτην ὡς προϋπολογισμούς τῶν ἐτῶν 1881
καὶ 1888 εἰς Hautecoeur, La république de San
Marino p. 247. Τὸ δὲ ὅλικὸν τῶν ἔξδων τοῦ ἔτους 1881
χρηστόν εἰς λίρας ἴταλικὰς 117,706.26, τὸ δὲ τοῦ
τοῦ 1888 εἰς λίρας 138,666.

ίαν πληρωνόμενος φόρος ἐπὶ τῇ βάσει δι τοῦ ἀγηθούσιμοῦ τοῦ Ἅγιου Μαρίνου σύγκειται ἐκ τεκαπισχίων κατοίκων. Δυνάμει δὲ τῆς ἀπὸ 7 μαρτίου 1872 συμβάσεως, ἐν μὲν τῇ δημο-
φατίᾳ ἀπαγορεύεται ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ,
ἡ δὲ ιταλικὴ κυβέρνησις παρέχει εἰς τὸν Ἅ-
γιον Μαρίνον ἐπὶ τῇ τιμῇ τῆς πραγματικῆς
εξίας ἐπταπισχίλια χιλιόγραμμα καπνοῦ καὶ 78,
000 χιλιογράμμων δλατος.

Ἐν ἔτει 1879 ἀλλοδαποί τινες κερδοσκόποι, ἀφιχθέντες εἰς Ἀγιον Μαρίνον ἐνεκατέστησαν εἰς Borgo Maggiore χαρτοπαιγνιον κατά τὸ εἰς Μονακὸ ὑπόδειγμα¹. Πάραντα ἡ δικαστικὴ ἔξουσία ἔκλεισε τὴν αἰδούσαν τῶν χαρτοπαικτῶν Οἱ ραπαέζιται ἀπηγμοναν ἀναφορὰν πρὸς τὸ "Υπατον συμβούλιον, ἵκετεύοντες νὰ παραχωρηῇ ἀντοῖς ἡ ἄδεια ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει νάναλάβωσιν εἰς βάρος των ἀπαντα τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους, νὰ δρύσωσι πολλὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ γά ἔκτελέσωσι πολλὰ καὶ μεγάλα κοινωφελῆ ἔργα, νὰ κατασκευάσωσι σιδηροδρόμους, ὅδοὺς κλ. Αἱ τόσον ἐλκυστικὰ προτάσεις ἦσαν ἀλληλῶς ἐπικίνδυνοι, διότι φόβος ἦτο μὴ σαγηνεύσωσι τινα τῶν μελῶν τοῦ συμβούλιου. Πρὸ τοῦ τοιούτου κινδύνου εὑρεθέντες οἱ κυβερνῆται ἀπηγμηναν πρὸς τὸν λαὸν τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν:

« Πολίται! Τὰ ἐλεύθερα κράτη δὲν ἀποκτῶσι
φήμην καλὴν διὰ τῆς ὑλικῆς εὐημερίας, ἀλ-
λὰ μόνον διὰ τῶν μεγάλων ἀρετῶν ὑπερη-
φάνων καὶ εἰλικρινῶν πολιτῶν. Διὰ τῆς αὐ-
ταπαρνήσεως, δύνανται καὶ ἐν τῇ πτωχείᾳ
αὐτῶν νάπτωθῶσι τὰ πλούτη, διὰ τοῦ θάρ-
ρους των νάντιμετωπίζωσι τοὺς κινδύνους,
καὶ διὰ τῆς μεγαλοψυχίας των νὰ περιφρο-
νῶσι πᾶν δ, τι δύναται νὰ διαφθείρῃ τὸν
λαὸν καὶ νὰ διακυβεύσῃ τὴν κοινὴν σωτη-
ρίαν. Προφυλάχθητε πάσῃ δυνάμει ἀπὸ πάν-
τας τοὺς μὴ πρεσβεύοντας τὸ πολιτικὸν τοῦτο
δόγμα τῆς πίστεως.

“ Η κυβέρνησις εἶναι μεδ' ὑμῶν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ὑμῶν. Καὶ σεῖς ὀφείλετε νὰ εἰσθε μετ' αὐτῆς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς. Μόνον τοιούτῳ τρόπῳ δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν δμονοίᾳ καὶ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα δῶς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὴν ἐλευθερίαν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀγιότητι καὶ τῇ ἀγνότητι! ”

Ἡ μεγάλῃ τῶν συμβούλων πλειονοψηφίᾳ ἥτοι ἔχθρική πρὸς τὰς τραπεζικὰς προτάσεις, ἐφ' ὧν καὶ οἱ ἀσυνείδητοι κερδοσκόποι ἀπην-

¹ Τὸ περὶ τοῦ χαρτοπαιγνίου εἰς Μονακὸ ὅρα L. Sentupéry, La principauté de Monaco p. 317.

ύνθησαν ιδιαιτέρως εἰς ἔκαστον τῶν μελῶν
οὐ συμβουλίου τῶν δώδεκα, ζητοῦντες τὴν
ποστήριξιν αὐτῶν ἐπὶ τῇ προσφορᾷ τερα-
τίων ποσῶν. Ἀλλ' οὐδεμίᾳ ἡδύνατο νὰ ὑπάρ-
ῃ ἀμφιβολίᾳ περὶ τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως
αἱ τῶν δώδεκα συμβουλῶν. Ἡ ἀτεγκτος τῆς
ημοκρατίας δικαιούσνη, φυλακίσασα τοὺς θέ-
οντας νὰ δργανώσωσι κέντρον διαφθορᾶς, εἰ-
ήγαγεν αὐτοὺς εἰς δίκην, μόνον δὲ ἔνεκα με-
τολαβήσεως τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ
αιτά συμβουλὴν αὐτῆς δὲν τοὺς ἐδίκασεν, ἀλλ'
πήλασεν αὐτοὺς ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἀγνοῦ-
ῆς μικροσκοπικῆς δημοκρατίας ἐδάφους, ἥτις
αἱ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ περιτράνως ἀπέδει-
εν, ὅτι ἐθεμελιοῦτο ἐπὶ τῆς ἀρετῆς.

Τὸ ἐν τῷ ὅρε Τιτᾶνὶ ἔδρυθὲν ὑπὸ πτωχοῦ
ογάτου Δαλματοῦ δημοκρατικὸν κρατίδιον,
βιῶσαν ἐπὶ δέκα πέντε καὶ πλέον αἰώνας, εἴ-
τεν εὐκοσάκις περίπου ἀπειλουμένην αὐτὴν τὴν
ὑπαρξίν του. Ἐν φᾶ αἱ κραταιαὶ δημοκρατίαι
ἢ Γενούης, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Λούκας καὶ
ἢ Ἑνετίας, ἐρίζουσαι πρὸς ἀλλήλας διὰ τε
ἀπλούτη καὶ τὴν φιλοδοξίαν, κατέρρευσαν
μία μετὰ τὴν ἄλλην, αἱ μὲν παταγαδῶς, αἱ
ὲ ἀθορύβως, μόνη ἐπέζησε μέχρι τῶν ἡμε-
ῶν ἡμᾶν ἡ τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, σεβομένη
καὶ ἀγαπωμένη ὑπὸ τῶν κραταιοτέρων κατα-
τητῶν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ μειωθῇ ἡ αὐ-
τεντία αὐτῆς καὶ χωρὶς νὰ βασίζεται ἡ ὑπαρ-
χίς της ἐπὶ ἀνταλλάγματος ἐπονειδίστου. Τὸ
ταῦτα περὶ ἕαυτὴν μετεβλήθη καὶ μόνον αὐτη
μεινεν ἀναλλοίωτος. Ὁτι δὲ συνετέλεσεν εἰς
τὴν ἐκ τοῦ χάρτου τῆς Εὐρώπης ἔξαφάνισιν τῶν
ποιτῶν Ἰταλικῶν κρατῶν, ἥτοι ἡ ἐθνικὴ τῶν
Ιταλῶν ἐνότης, ἔχοηςίμευσεν εἰς τὸν Ἀγίου
Μαρίνον πρὸς ἔξασφάλισιν ὑπάρχεισας αἰώνιας
διὰ τῆς προστασίας τῶν βασιλέων τῆς Ἰταλίας

Τὰ θεμέλια ὅμως τῆς μικροσκοπικῆς και-
λιώνοβίου δημοκρατίας ἡσαν, εἶναι καὶ ἔσο-
νται ή ἀρετή, ή ὁ δύμονος καὶ ὁ ἄγνος πρὸς τὴν
ἀλλήθη ἐλεύθερίαν ἔρως τῶν πολιτῶν αὐτῆς
άμμα δὲ καὶ ή φιλοσοφική αὐτῶν αὐτάρκεια
ἥτις προεφύλαξεν αὐτοὺς ἔκ τε τῶν ἐπαγγῶν
τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος προτάσεων περὶ¹
ἐπεκτάσεως τῶν ὁρίων τῆς πόλιτείας καὶ ἔκ τῶν
δελεαστικῶν τῶν χαρτοπαικτῶν προσφροῶν, ἀ-
μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀπέκρουσαν οἱ γενναῖοι καὶ
ένάρετοι Ἀγιομαρινῖται, ἀποδεῖξαντες διὰ τῶν
ὑγλῶντων ἔργων των ἀείποτε τὴν ἀδιάσειστον
τοῦ Πολυβίου ἀλήθειαν, ὅτι «τὸ πλῆθος ἀεὶ καὶ
ραιάνεται καὶ γίγνεται πρὸς τοὺς χρωμένους
οἵνις ἀν ἔχη προστάτας καὶ συμβούλων».

ΕΓΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

*Πάρεργα Φύλλα, Ἡ Τοιλογία τοῦ Μυστηρίου, ὑπὸ
Σπ. Παγονέλη. — Υπὸ τὴν Σκιὰν τῆς Ἐλαίας, ὑπὸ
Ἀρσινόης Παπαδοπούλου. — Ζωτανοὶ καὶ Πεθα-
μένοι, δρᾶμα ὑπὸ Δ. Π. Ταγκοπούλου.*

Θὰ ἐπροτιμοῦσα νὰ δηλήσω μᾶλλον διὰ τὸν κ. Παγανέλην τὸν ἔδιον, παρὰ διὰ τὰ δύο μικρὰ βιβλία, τὰ δοποῖα ἔξεδώκε κατ' αὐτάς. Τὸ ἕνα εἶνε ἐντυπώσεις ταξειδίου ἀπὸ τὸν Σα-ρωνικὸν εἰς τὸν Ἀμπρακικόν, γραμμέναι μὲ τὴν συνήθη ἐνθουσιώδη καὶ νεφελοβάμονα εὐ-γλωττίαν τοῦ συγγραφέως τῶν «Οδοιπορι-κῶν Σημειώσεων» καὶ τοῦ «Πέραν τοῦ Ισθ-μοῦ». Τὸ ἄλλο εἶνε ἡ ἔξιστοδόησις καὶ τὸ με-γαλόστομον ἄσμα τῆς Γεννήσεως, τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,—δλιγοσέλιδος χριστιανικὴ κατήχησις, τὴν δοποῖαν μὲ πολλὴν κατάνυξιν ἐδιάβασα τὴν Μεγάλην Παρασκευήν, ὑπὸ τοὺς ἥχους τῶν πενθίμων καθώνων. Ὁπωςδήποτε, τὰ δύο βι-βλιάρια δὲν προσθέτουν τίποτε νέον καὶ σημαν-τικὸν εἰς τὸ δγκῶδες ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν» καὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Ἐύ-ρυαλον»,—ἔχουν δημιοῦ τὸ μέγα προτέρημα νὰ μᾶς φέρουν εἰς τὸν νοῦν τὴν μορφὴν σημαντι-κοῦ, διαποεποῦς καὶ συμπαθεστάτου ἀνδροῦ.

Ο κ. Παγανέλης ἀναντιφρήτως εἶνε μία προσωπικότης. "Οσον καὶ ἀν λατρεύμεν θεούς διαφορετικούς, δύσον καὶ ἀν μᾶς χωρίζουν ἀρχαὶ καὶ ἰδεῖαι, ἀλλ' ἐγώ ἀγαπῶ καὶ τιμῶ τὸν ἀνθρώπον αὐτόν, τὸν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ, πεποιησεως, σταθερότητος, εὐγενείας καὶ χορστότητος. Ο κ. Παγανέλης φρονεῖ ἀκλονήτως διτι σιγά-σιγά ὅφελομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ κάμνει εὐσυνειδήτως, εὐσεβῶς καὶ πατριωτικῶς ὅτι εἰμπορεῖ διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ αὐτὴν τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν. 'Αλλὰ ποτὲ δὲν εἴπε διὰ τοὺς ἀντιφρονοῦντας, διτι εἶνε προδόται τοῦ ἔλληνισμοῦ, πληρωμένοι ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς του, ποτὲ δὲν ὡμήλησε περὶ αὐτῶν, εἴμην ὃς περὶ ἀνθρώπων σεβαστῶν, ἀγαθῶν, χρηστῶν, ἀκόμη καὶ σοφῶν, ἀλλ' ἀξίων οἴκτουν διὰ τὴν πλάνην των. Δὲν ἀρχεῖ ἀραγε αὐτό, διὰ νὰ δημιουρμεν καὶ ημεῖς κατὰ τὸν ἵδιον τρόπον περὶ τοῦ κ. Παγανέλη ;

Ἐλάβαμεν ἀφορμὴν νὰ σημειώσωμεν καὶ ἀλλοτε πόσον τὰ καλὰ βιβλία διὰ παιδιὰ εἶνε σπάνια εἰς τὸν τόπον μας, ἀφοῦ εἶνε σπάνια τὰ βιβλία ἐν γένει... Ἡ γνωστὴ Κα' Αρσινόη Παπαδοπούλου, ἡ δοποία ἔχει τὸ προτέρημα νάγαπῃ τὰ παιδιὰ καὶ νὰ γράψῃ μὲ τρυφερότητα, ἀπεφάσισε νὰ πλουτίσῃ τὴν πιωχήν των βιβλιοθήκην κ' ἔξεδωκε ἥδη τὸν Α' τόμον τῶν «Παραμυθιῶν» της, μὲ τὸν ὀφαῖον τίτλον «Υπὸ τὴν σκιὰν τῆς ἑλαίας». Εἶνε βιβλίον σπλουσίον, καλοτυπωμένον, μὲ χρωματιστὰς εἰκόνας, μὲ κοσμήματα, μὲ στίχους, μὲ πεζά, μὲ μουσικήν, μὲ χίλια δυό. Φαντάζουμαι ὅτι τὸ παιδάκι ποῦ θὰ τὸ πάρῃ εἰς τὰ χέρια του, θὰ διαβάσῃ μὲ πολλήν του εὐχαρίστησιν, — καὶ μὲ πολλήν του ὁφέλειαν, — Ἑλληνικὰ παραμύθια καὶ διηγηματάκια, ὅπως ἡ «Γέφυρα» καὶ ἡ «Καλὴ Νεοράτη», Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ εὐχαρίστησις — καὶ ἡ ὁφέλεια — θὰ ἥτο ἀκόμη μεγαλητέρα, ἢν ἵταν παραμύθια αὐτὰ ἥσαν ταιριασμένα κάπως περισσότερον μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ παιδιοῦ, ἡ δοποία εἶνε μᾶλλον ἡ φυσικὴ παρὰ ἡ γλῶσσα τοῦ Σχολείου. Ἰσως ἡ Κα' Παπαδοπούλου, μολονότι ἔχει καλλιτεχνικὸν αἴσθημα καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἀλήθειαν, ἐφορήθη δύμως τοὺς δασκάλους, οἱ δοποῖοι δὲν θὰ ἐσύσταιναν διαφορετικὰ τὸ βιβλίον της εἰς τοὺς μαθητάς των, καὶ οἱ κόποι της θὰ ἐπήγαιναν χαμένοι. Γότε ἀς δηφωνται οἱ δασκάλοι, ποῦ ἀναγκάζουν τοὺς καλλιτέχνας νὰ κακομεταχειρίζωνται τάγα-ητμένα των παιδάκια μ' Ἑλληνικούς... .

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ταγκοπούλου ἀπὸ σελίδας 78, περιέχει — ἀρχίζω ἀπὸ τὸ τέλος, — ἐν ἀμφετὰ ὠραιῶν καὶ πολὺ πρωτότυπον διήγημα, «Τάφος ἵστο γιαλό», ἐν ἄλλῳ διήγημα τρυφερόν, ἀλλ’ ἀδυνατώτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον, «Χρυσανγή», καὶ ἔνα δρᾶμα τρίπτρακτον μετὰ προλόγου, «Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι», ἀδυνατώτερον ἀπ’ ὅλα.

Τὸ δρᾶμα αὐτὸ ἔχει θέσιν, δηλαδὴ ὑποστηρί-
ει μίαν ἰδέαν. Μάλιστα ἡ ἰδέα του μᾶς εὑρίσκει
ἐντελῶς συμφώνους, καὶ δὲν εἰμποροῦμεν παρὰ
νὰ σφίξωμεν τὸ χέρι τοῦ κ. Ταγκοπούλου ὃς
ὅπαδοι καὶ θιασῶται. Καὶ ποῖος εἴπεν ὅτι πρέ-
πει νὰ ἐπαναπαυθῶμεν εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Παρ-
θενῶνος τῶν προγόνων, ὃς πεθαμένοι, καὶ ὅγι

νὰ προετοιμάσωμεν, ὡς ξωντανοί, θεμέλια διὰ τοὺς ἀπογόνους, ποῦ θὰ κτίσουν ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὸν ἴδικόν των, τὸν νέον Παρθενῶνα; Σὲ τέτοιες περιστάσεις, οἵ θαυμάσιοι ζωκυβη- νοὶ λέγουν: « Ἐχεις δίκηο καὶ κτυπήσου ».

”Οποιος δῆμος εἶπεν εἰς τὸν καὶ Ταγκόπουλον
ὅτι τὸ δρᾶμα του εἶναι «ἔργον δημιουργικόν»,
τὸν ἐγέλασε. Εἰμπορεῖ νάπευθύνεται εἰς τὸν
νοῦν, εἰμπορεῖ νὰ εἶναι γραμμένον εἰς μίαν
γλῶσσαν ποὺ εὐφραίνει τώρα-ντερα μίαν τά-
ξιν γλωσσομανῶν καὶ τοὺς κάμνει νὰ βλέπουν
δημιουργίας καὶ μέσα εἰς τὸ χάος, ἀλλὰ τὴν αἰ-
σθησιν, τὴν καρδιὰ τὴν ἀφίνει ἀνέγγικτην. Καμ-
μία, ή ἐλαχίστη συγκίνησις, προερχομένη ἀπὸ τὴν
τέχνην τοῦ δραματικοῦ. Μολονότι δὲ καὶ Ταγκό-
πουλος μᾶς βεβαιώνει ὅτι ἰδωσε διὰ νὰ πλάσῃ
ἀνθρώπους ζωντανούς, οἱ ἥρωές του ὅλοι εἶνε
νευροπαστα. (Πολὺ φυσικά! διὰ νὰ ἰδρόνη
κανείς, θὰ ἔπη ὅτι δὲν τὸ ἔχει ἔμφυτον καὶ
ἄμα δὲν τὸ ἔχη ἔμφυτον νὰ ζωντανεύῃ ἀνθρώ-
πους, ἀς ἰδρόνη δυσον θέλει!) Ἐπίσης δὲ συγ-
γραφεὺς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἰς πολλὰ μέρη τοῦ
ἔργου του «ἔθυσίασε ἀλύπητα τὴν Τέχνην στὴν
Ἀλήθεια». Τὸν βεβαιόνω, καὶ ἀς μὲ πιστεύσῃ,
ὅτι αὐτὸ - δυστυχῶς διὰ τὸν πρόλογόν του
καὶ διὰ τὸ δρᾶμα του, δὲν τὸ ἔκαμε πονθερά
Ζωὴ τῆς Τέχνης εἴνε μόνον ή Ἀλήθεια, καὶ μό-
νον ή Ζωὴ τῆς Τέχνης λείπει ἀπὸ τὸ ἔργον του.

Δὲν ἡξεύωρο ἀντὶ τοῦ ὁ. Ταγκόπουλος φρονῇ αὐτὰ ποῦ γράφει, διτὶ δηλαδὴ «μὲ τὴν Πρόληψι ζεῖ κανεὶς ἐλεύθερα», καὶ διτὶ «ἡ ζωὴ κάτου ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια είνε σκλαβιά.» Οἱ καλλιτέχναι ὅμως φρονοῦν τὰ ἐναντία: μόνον κάτου ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια ἡ ζωὴ των καὶ ἡ Τέχνη των εἴνε ὄραια. «Εώς νάννανωρίσῃ τουλάχιστον αὐτὸ ὁ π. Ταγκόπουλος, ἀς ἀφίσῃ κατὰ μέρος τὰ δράματα καὶ ἀς παρηγοριθῇ μὲ τὸ νὰ είνε, ώς δημοσιογράφος, ὁ κῆρυξ, ὁ ἀπόστολος καὶ ὁ ὑπέρμαχος τῆς Ιδέας. «Ἡ μήπως νομίζει διτὶ εἴνε μικρὸν καὶ αὐτό;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΠΑΝΤΕΛΗ Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ: *Oι Ἑλληνες κατά τὸν πρῶτον ἐπὶ Αἰγαίωντος Β' Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον (1768-1774). Ἐν Ἀθήναις 1903. Σελ. Ι^α-+ 528. Εἰς 8ον.*

Ιδού μία καλή ίστορική μονογραφία, γραμμένη μετά κρίσεως, μεθόδου και εύσυνειδησίας, τιμῶσα δχι μόνον τὸν συγγραφέα της,

ἀλλὰ καὶ τὴν κάθ' ὅλου ἐλληνικὴν ἐπιστήμην.
Ἄληθῶς ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς δυνάμεθα
νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ λογίου
Χίου ὡς περστὴν ὅσιν ἐν μέσῳ τῆς ἀσφυκτι-
κωτάτης Σαχάρας τῶν ἀδόλιών συνονθυλευμά-
των, τῶν ἔχόντων ἀντικείμενον τὴν δῆθεν ἄνα-
παράστασιν. τοῦ παρελθόντος, τὰ ὅποια ἀκατα-
παύστως ἀνευ τινὸς συστολῆς ἐκόλιουν εἰς τὸ
φῶς τῆς δημοσιότητος οἱ πλεονάζοντες δυσ-
τυχῶς παρ' ἡμῖν ἀνεπιστήμονες συμπιλημα-
τίαι.

‘Η περιόδος τῆς ἐθνικῆς ήμαν ἴστορίας, περὶ τῆς ὁποίας προγραμματεύεται τὸ πρόσκειμενον ἔργον, εἶναι ἔξχως ἐνδιαφέρουσα, πλήρης αἰματηρῶν καὶ δυντως δραματικῶν διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν γεγονότων. Κατ’ αὐτὴν οἱ στενάζοντες ὑπὸ στιγμὴν δουλείαν πρόγονοι ήμαν εἰδόντες καὶ πάλιν, διὰ μυοιστήν ἵσως φοράν, διαψευδομένας τὰς χριστᾶς αὐτῶν ἐλπίδας, ὑπὸ τῶν ὅποιων πάντοτε ἔβαυκαλίζοντο, ὅτι θὰ τώχωσου τῆς μηριοποιήσης ἐλευθέρας ζωῆς. — ‘Ως εἶναι γνωστὸν κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα φωστικοὶ στόλοι κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἐλληνικὰς θαλάσσας καὶ οἱ ἀετιδεῖς τῆς Ρούμελης, οἱ Μανιάται καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, οἱ ἡρωικοὶ κάτοικοι τῶν Λευκῶν Ὁρέων καὶ πολυνάριθμοι Ἐπτανήσιοι ἀνέλαβον τὰ δύπλα πιστεύοντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τῶν ίδιοτελῶν καὶ ἐπιτηδείων ἀπεσταλμένων τῆς Ρωσσίας, ὅτι κρατερὰ βοήθεια θέλει ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τῆς ὁμοδόξου αὐτοκρατορούσιας τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλὰ μάτην. Τὸ κίνημα κιτεστάλη ταχέως, ἐπηκοιλούθησαν διάφανταστα εἰς τὸ γένος δεινὰ καὶ μάλιστα ἐμέρους τῶν ἐπιδραμόντων Αλβανῶν, ἔξαναγκάσαντα πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ίδιως Πελοποννήσιους, νὰ μετοικήσωσιν εἰς τόπους μακρινούς. Μόλις δὲ περὶ τὸ 1780 ἀποκατέστη ἡ ἡσυχία καὶ ἡ σχετικὴ εἰρήνευσις εἰς τὴν δουλεύουσαν πατρίδα διὰ τοῦ διασήμου Γαζῆ Χασάν ταν Πασᾶ, τοῦ ἀρχινανάρχον τοῦ τουφικού στόλου, ἀφοῦ προιγούμενως ἔλαβε τέλος πρῶτος οὗτος ἐπὶ Αἴκατερίνης τῆς Β’ μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ρωσσίας πόλεμος (1768-1774) συγκορτηθεὶσης τῆς εἰρήνης Καΐναρτζε

— Καὶ ὅμως περὶ τῶν χρόνων αὐτῶν, τῶν τόσον ἴστορικῶν, πρὶν ὁ κ. Κοντογιάννης μᾶς χαρίσῃ τὸ ἔξαιρετον αὐτοῦ βιβλίον, δὲν εἴχομε οὐδὲν εἰδικὸν ἔργον ἐκπληροῦν ὅλας τὰς σημερινὰς τῆς ἐπιστήμης ἀπαιτήσεις. Εἶαιρέσει τινᾶς ἀρχαιοτέρων, διεξοδικῶς διπωσδήποτε περὶ τῶν χρόνων αὐτῶν ἔγραψεν ὁ κ. Κωνσταντῖνος Σ.

Θας¹, ἀλλ' ή ἔκθεσις τοῦ πολυμαθοῦς ἐρευνητοῦ, ἀφήνω τάλλα, διανθίζεται ὑπ' ἀρκετῶν σφαλμάτων καὶ εἶναι γραμμένη ἐπὶ τῇ βάσει ἐλαχίστων σχετικώς πηγῶν καὶ πολλαχοῦ κατὰ πιστήν μετάφρασιν τοῦ γάλλου Rulhière². Ἐνῷ ὁ συγγραφεὺς τοῦ πεδίου οὐδὲ λόγος ἔργου, μετ' ἀξιομψήτου ζήλου καὶ μελέτης ἐμπεριστατωμένης, ἔλαβεν ὑπ' ὅψιν ἀσυγκρίτως περισσότερας ἢ δ. κ. Σάνθας πηγάς, κατορθώσας θαυμασίως νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔκει ὅπου ἀντιφατικαὶ καὶ συγκρούομεναι εἶναι αἱ γνῶμαι καὶ τὰ κείμενα.

‘Ο. κ. Κοντογιάννης ἐν ἀρχῇ τῆς μονογραφίας του εἰσαγωγικῶς πραγματεύεται διὰ βραχέων περὶ τῆς ἀπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου πελτικῆς τῶν Ρώσσων πρὸς τοὺς “Ἐλλήνας καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἡμετέρου Γένους καὶ τῆς κυριαρχού Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ’ αἰῶνος μέχρι τῶν χρόνων, οἵτινες κυρίως τὸν ἀπησχόλησαν. ’Ἐν τέλει δὲ εἰς Ἰδιαίτερον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους φιλελληνισμοῦ, περὶ τοῦ Βολταίδου καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλελλήνων, ἀναγράφει κρίσεις λογίων Εὐρωπαίων περὶ τῶν ‘Ἐλλήνων μετὰ τὴν ὑπό

τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' ὑποκινηθεῖσαν ἐπανάστασιν καὶ ἐκθέτει τὴν ἀπήχησιν τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς ἐν τῇ γεομανικῇ φιλολογίᾳ. Τοῦ δὲ ἔργου (σελ. ε'-ιε') προτάσσεται μετὰ βραχὺν πρόλογον ἀναγραφὴ τῶν κυριωτέρων πηγῶν καὶ βοηθημάτων, τὰ δόποια ἐλήφθησαν ὑπὸψιν εἰς τὴν σύνταξιν αὐτοῦ. Ἀπροσδοκήτως δμως εἶδομεν ὅτι δὲν γίνεται διάκρισις πηγῶν καὶ βοηθημάτων, χαρακτηριζομένων πάντων διὰ τοῦ πρώτου ὀνόματος: πηγαί. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ ὁ φίλος κ. Κοντογιάννης ὅτι ὑπάρχουσι παραδεδεγμένοι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ οἱ δύο αὐτοὶ δοἱ, πηγαὶ καὶ βοηθήματα, διάφορα πράγματα σημαίνοντες, ὥστε νὰ μὴ είναι ἐπιτετραμένη ἡ χρῆσις τοῦ ἐνὸς ἀνὶ τοῦ ἐτέρου. Πλὴν δὲ τῶν ἐκδεδομένων πηγῶν ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς μετεχειρίσθη, ἀναδιιφήσας ἀρχεῖα Ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, καὶ νέας ἀνεκδότους τοιούτας, ἔξ διν τινὰς ἐδημοσίευσεν εἰς παραρτήματα, τὰ δόποια ἀκολούθει, — καὶ εἶναι καὶ αὐτὸ μία ἀρετὴ τοῦ βιβλίου,— ὁ ἀναγκαιότατος εἰς ἐκτενῆ ἐπιστημονικὰ ἔργα ἀλφαριθμὸς πλην τῶν κυρίων ὄντων.

Καὶ κατί ἄλλο παρετήρησα. "Οτι δηλαδή δσάκις βοήθημα ἦ πηγὴ ἐπανειλημένως ἔχει ἐκδοθῆ, δὲν ἀναγράφονται πολλάκις, ὡς πρέπει καὶ ὡς συνηθίζεται, αἱ διάφοραι ἐκδόσεις. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι: Τὸ ὑπομνημάτων ἴστορικὸν περὶ τῆς ἐν ἔτει 1770 εἰσβολῆς τῶν Ρώσων εἰς Πελοπόννησον, τοῦ συγχρόνου πρὸς τὰ γεγονότα. Τριπολίτου Ἀριωνίου Πετρίδου, σημειοῦται (σ. κ') ἀπλῶς ὡς ἐκδοθὲν ἐν τῷ περιοδικῷ Φιλίστορι¹, ἐνῷ εἶναι γνωσταὶ καὶ τέσσαρες ἄλλαι αὐτοῦ ἐκδόσεις². — Τὰ σχετικὰ δὲ ζητήματα πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῆς Καλαμάτας διοίκησιν, περὶ τῶν ὁποίων γίνενται λόγος ἐν σ. 408, ὑποσημ. 1, διελευκάνθησαν, ἀπλέτως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, διὰ τῆς ὑπὸ ἐμοῦ ἐκδόσεως τῆς ἐκφράσεως κώδικος τῆς Μητροπόλεως Μορεμβασίας καὶ Καλαμάτας³. 'Ἐν σελίδι δὲ 49, ὑποσημ. 1, ἐσφαλμένως σημειοῦται ἡ Ἐλληνικὴ κοινότης Λιβύρονου συ-

¹ Τουφοκορατουμένη Ἑλλάς. Ἀθήναι 1869, σ. 448-533.

² Histoire de l'anarchie de la Pologne, tom. 3.
Paris 1819.

Ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῆς ὅλης μονογραφίας ἀντελήθημεν ὅτι τὸν κ. Κοντογιάννην διέλαθον ἀρκετὰ βοηθήματα καὶ μερικαὶ ἐλεῖδομέναι πηγαί. Λιπούμεθα δὲ ἀληθῶς διότι δὲ ἐπιμεμετρημένος εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῶν «Παναθηναίων» χῶρος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑποδείξωμεν αὐτὰς εἰς τὸν ἐπιστημονικώτατον συγγραφέα ἐνταῦθα. Προκειμένου ὅμως περὶ ἀνεκδότων πηγῶν ἐπωφελούμεθα τῆς εὑκαιρίας νὰ καταστήσωμεν γνωστὸν ὅτι ἐκ κωδίκων διαφόρων μοναστηρίων τῆς Πελοποννήσου καὶ ἔξιδιωτικῶν ἀρχείων ἔχομεν συλλέξει ἀφθονον ὕλην σχετικὴν μὲ τοὺς χρόνους αὐτούς, ὕλην ἡ δποίᾳ ἔαν πότε ἐκτυπωθῇ δύναται νὰ καταλάβῃ τόμον διπλάσιον ἵσως τοῦ ἔφρου τοῦ κ. Κοντογιάννη. Καὶ ἡ συναγωγὴ αὗτη τοῦ ὑλικοῦ θέλει πολὺ περισσότερον αὐξῆθη ἔξεταξιμένου καταλλήλως, ἀφήνω ταῦλα, τοῦ ἥδη εἰς τὴν 'Εθνικὴν βιβλιοθήκην περιελθόντος ἀρχείου τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀγῶνος. Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ, ὑπάρχουσιν, ὡς ἔξι ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω, καὶ μακρὰ ὑπομνήματα διαλαμβάνοντα ἐκδούλευσεις διαφόρων οἰκογενειῶν τοῦ Ἀγῶνος καὶ κατὰ τὸ ἀτυχὲς κίνημα τοῦ 'Ορολάφ.

Καὶ πάτι ἄλλο παρετήρησα. Ὅτι δηλαδὴ δσάκις βοήθημα ἡ πηγὴ ἐπανειλημένως ἔχει ἐκδοθῆ, δὲν ἀναγράφονται πολλάκις, ὡς πρέπει καὶ ὡς συνηθίζεται, ἀī διάφοραι ἐκδόσεις. Οὕτω ἐπὶ παραδείγματι: Τὸ ὑπομνημάτιον ἴστορικὸν περὶ τῆς ἐν ἔτει 1770 εἰσβολῆς τῶν Ρώσων εἰς Πελοπόννησον, τοῦ συγχρόνου πρὸς τὰ γεγονότα Τριπολίτου Ἀγωνίου Πετρίδον, σημειοῦται (σ. κ') ἀπλῶς ὡς ἐκδοθὲν ἐν τῷ περιοδικῷ Φιλίσιοι¹, ἐνῷ εἶναι γνωσταὶ καὶ τέσσαρες ἄλλαι αὐτοῦ ἐκδόσεις². — Τὰ σχετικὰ δὲ ζητήματα πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῆς Καλαμάτας διοίκησιν, περὶ τῶν ὅποιων γίνενται λόγος ἐν σ. 408, ὑποσημ. 1, διελευκάνθησαν, ἀπλέτως δυνάμενα νὰ εἴπωμεν, διὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ ἐκδόσεως τῆς ἐκφράσεως κώδικος τῆς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας³. Εν σελίδι 49, ὑποσημ. 1, ἐσφαλμένως σημειοῦται ἡ Ἐλληνικὴ κοινότης Λιβύοντου συ-

¹ Τόμος Δ' (1862 σ 537-9).

² K. N. Σάθα: «Τουρκοπορατονεμένη Ἑλλάς» σ. ἐν ποσημεώσει. — Ἐν τῇ ἑφημερίδι Ἰωνίᾳ τῆς Σμύρνης ἀριθ. 82. — Νίκον A. Βέη: «Μορηᾶς» περιόδος 3, ἀριθ. 1, ἐν Τριτόλει τῇ 1 Ιανουαρίου 1902. — Π. Κονθελᾶ: «Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον», Ἔτος 1902, σ. 42.

⁸ Έν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἰστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑ-
αρετάς τῆς Ἑλλάδος. τόμ. Γ', σ. 186 – 208 καὶ εἰς
διοικεῖται τοῦτο τέλος (Ἄθηνα, 1903).

στᾶσα ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας Ἰερεμίουν τοῦ γ' (1716-1726) καθ' ὅσον προσπήρχεν πρὸ πολλοῦ. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ἑλληνικοῦ κολλεγίου τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου ἐν Ρώμῃ σώζεται γράμμα, ὃν πò χρονολογίαν 16 Ὀκτωβρίου 1680, τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐν Λιβύρων φέλληνικῆς κοινότητος *Κυριακὴ Μπελεση*, πιστοποιητικὸν τῆς βαπτίσεως τοῦ γνωστοῦ λογίου Θεοδώρου *Παγκάλου*, τελεσθείσης αὐτόθι, ἐν Λιβύρων φέλληνικῇ κοινότητι τοῦ 1671¹. Ἐξ ἄλλων δέ τινων νῦν εἰς τὸν πονθέτα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης τῆς Τοσκανικῆς αὐτῆς πόλεως συνέστη κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰώνος.— Ὡς πρὸς δὲ τὰ γραφόμενα ἐν σελ. 57 καὶ 512 περὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἔτους, καθ' ὃ ἐμαρτύρησεν ὁ περίφημος Μητροπολίτης *Λακεδαιμονίας* καὶ Ἀρχηγοςκάστρου *Ανανίας*, δὲ ἐκ Δημητράνης, πρόπετει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐπὶ τοῦ χρονολογικοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἀσφαλῶς ηδύνατο νὰ ἐπιχύσῃ φῶς δὲ ὃν πò τοῦ Ἰδίου ἐθνομάρτυρος ιεράρχου καθιερώθεις περὶ τὸ 1755 κῶδιξ τῆς μητροπόλεως Λακεδαιμονίας, ὃ διεξοδικῶς ὃν πò τοῦ *Buchon* περιγραφόμενος². Ὁ πολύτιμος αὐτὸς κῶδιξ περιεχεὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ λεπτομερὲς ὑπόμνημα περὶ τῆς σφραγῆς τοῦ μητροπολίτου *Ανανίου*, γραμμένον ὃν πò τοῦ πρωτοσυγκέλλου του *Γερμανοῦ Σπανοῦ*, καθὼς διαβεβαιοῖ δὲ συγγενῆς αὐτοῦ *Μιχαὴλ Οἰκονόμος*³, ἀναγνώσας τῷ 1833 ἐν Μυστρᾷ τὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Κατὰ κακὴν τύχην δὲ περὶ οὗ λόγος κῶδιξ ἔξηφαντισθη, ὃσως τελείως ἀπολεσθείς καὶ ἐνθυμούμενα τὰς συντόνους ὅσουν καὶ κοπιαστικὰς ἥμῶν ἐρεύνας ἐν Λακωνικῇ, τῷ 1903, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ πολυτίμου χειρογράφου, ἀνὰ τὰς μονὰς καὶ τὰς ἐκκλησίας, τὰ δημόσια ἀρχεῖα καὶ τὰς Ἰδιωτικὰς σύνλογας, χωρὶς νὰ κατορθώσωμεν οὕτε κανὸν ἐπὶ τὰ ἵχνη αὐτοῦ νὰ τεθῶμεν⁴.

Τοιοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κοντογιάννη, τὸ δποῖον, μετὰ παρα-

É. Legrand: Bibliographie Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des grecs au dix — septième siècle Τόμ. V. Ἐν Παρισίοις 1903, σ. 455.

² Recherches historiques sur la principauté Française de Morée et ses hautes baronnies. Tόμ. I Ἐν Παρισίοις 1845, σελ. LVI.—La Grèce continue à faire partie de l'empire ottoman jusqu'en 1842, c. 1829.

³ Ιστορικά τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας η ὁ ίερὸς τῶν Ἑλλήνων Αγώνων. Ἐν Ἀθήναις 1873, σελ. 33 ἐν ὑπόσημεώσει (α).

⁴ Πρόβλ. *Nίκον Α. Βέη*: Κατάλογος τῶν χειρογοά-
φων καδίκων τῆς ἐν Θεράπαιναις μονῆς τῶν Ἀγίων
Τεσσαράκοντα [Ἀναπύποισι εἰς τῆς Ἑπετεριδίος τοῦ
Πανορμουπίου Η΄ ἔτους]. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 1.

ιγματικῆς μετριοφροσύνης ὁ ἐπιστημονικῶς τος συγγραφεὺς παρουσιάζει « ὃς τι ἀπλοῦν ἢ μέτριον διάγραμμα » εὐέλπιτων, ὃς λέγει, ὅτι καὶ ὅφελειάν τινα θὰ πορίσῃ « αἱ ἀφορήν θὰ δώσῃ εἰς δημοσίευσιν ἐγγράφων καὶ λετῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν πορισμάτων ὃν ἔσευνται » αὐτοῦ.

Χαιρετίζομεν λοιπὸν τὴν καλὴν καὶ ἀνεπιδεί-
ον αὐτῆιν μονογραφίαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς βά-
ν τελειοτέρων ἔργων ἀφορῶντων εἰς τὸ ἄστο-
ν κίνημα τοῦ Ὁρλόφ καὶ τὰς ἔνεκεν αὐτοῦ
κιμασίας τοῦ Γένους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ἀ-
ρχὴν ἐξ Ἰσου γενναίων ἔργων, τὰ δποῖα ἀνα-
λέκτως δικαιούμεθα νὰ περιμένωμεν ἐκ μέ-
ρους τοῦ ἀκαταπονήτου φίλου καὶ συναδέλφου
Κοντογιάννη.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ ἔκθεσις τοῦ «Παρνασσοῦ».

Ἡ πανέμορφη ἑταίρᾳ, ἡ Φύσις, ποῦ δέχεται
ῳδὶς ἀντίστασιν ὅλων τοὺς ἐναγκαλισμούς,
αἱ εἰς ὅλους προσφέρει θεομά τὰ χεῖλη, ἔχει
αἱ αὐτὴ τὰς προτυμήσεις τῆς. Καὶ ἡ ἀγάπη^{της}, ἔκεινη ποῦ κρύβει τὰ ἥδονικώτερα λόγια
αἱ τὰ πιὸ περιπατὴ φιλήματα, δίδεται εἰς
λίγους μόνον, ἔκεινους ποῦ ἥμπτόρεσαν νὰ
ἡν συλλάβουν γυμνὴν μέσα στὴν πιὸ ὀνειρε-
άενην τῆς ἐμορφιὰ καὶ τῆς εἰπαν μὲ συγκί-
ησιν ὠραῖα πράγματα. Σ' αὐτοὺς ὁ ἀποκα-
νύψη ὅλα τῆς τὸ κάλλη καὶ θὰ εἰπῇ ὅλα τὰ
ιωτικά τῆς, θεομή καὶ γλυκειὰ ἐρωμένη ἡ
ποίᾳ ἔχει ἀνάγκην νὰ κάμῃ τὴν ἐρωτικήν
της ἔξοιμολόγησιν.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτούς, ὃποιοῦ μὲν
αἱτί τεχνίτου ενδίσκει τὴν στιγμὴν τοῦ δργα-
μοῦ τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἀποδίδει μὲ χρώ-
ματα, τὰ διόπιδι ἐπῆρε ἀληθινὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν ποῦ

τεριγράφει, είναι δ. κ. Φωκας. Τα «Ανανάτα» του είναι μία τέτοια στιγμή. Η φύσις άπειλανθόθη γυμνή εἰς τὰ μάτια τοῦ ξωγράφου σὰν ἄγαλμα ἀσχαίας θεᾶς, καὶ παρεδόθη ὅλη

με δλην την ζωικην θερμην, η δποια δεν γνωριζει περιορισμους, αλληθινη, θρησκειη, χωρινη πιδω. Είναι αι γάμοι του ήλιου και της γης

μέσα εἰς μίαν μικρόδαν, μικροτάτην εἰκόνα βλαστήσησεως. Καὶ τοῦτο, μοῦ φαίνεται, εἶναι ἔν-

ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ κ. Φωκα. Εἰκενεὶς συνήθως ἔνα τοσούτικο κομματάκι τῆς φύσεως, καὶ χύνει μέσα εἰς αὐτὸν τόσην δύναμιν

ζωῆς, τόσον φῶς, τόσην ἀλήθειαν, ποῦ τὸ μικρὸν αὐτὸ κοίματάκι γίνεται μιὰ μεγάλη εἰκών. Καὶ τὰ δὲ λίγα ἀθάνατα εἶνε ἔνας δόλοκληθος κύριος ἀγρίας καὶ ἴσχυρᾶς βλαστήσεως, ποῦ σοῦ δίδει τὴν ἐντύπωσιν πλήρη καὶ τελείαν τῆς μεγάλης εἰκόνος, τὴν δύοιαν δὲ ζωγράφους ἐμελέτησε καὶ εἶδε καὶ ἀγκάλιασε μὲ τὰ ἑταστικὰ μάτια του, ὅχι μίαν καὶ δύο φορᾶς ἀλλὰ διαρκῶς, μὲ ἐπιμονὴν καὶ μὲ ἔρωτα. Παρέκει οἱ « Ἀσφόδελοι » του — παστέλ — μία ἔκδήλωσις τῆς ίδιας δργώσης φύσεως, ἀπαλωτέρα αὐτῇ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους ποῦ ζωγραφίζει καὶ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ζωγράφικῆς, μὲ ὅχι δὲ λιγωτέραν δύμας πραγματικότητα, σὰν ἀντίθεσις, σὰν ὄλλος τόνος τῆς ίδιας πλουσίας καὶ χυμώδους ὑπάρχεως, λεπτοτέρας ὅχι εἰς τὴν σύλληψιν ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν της. Τὸ τονίζω αὐτὸ διὰ νὰ δεῖξω τὴν τέχνην τοῦ κ. Φωκᾶ, ἡ δύοια, μὲ πλήρη ἐλευθερίαν τεχνικήν, δίδει καὶ πλήρη τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τοῦ θέματός του.

Ἐτσι, τὰ μικρὰ αὐτὰ θέματα, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀσήμαντα, ἀπλόνονται δὲ οἶνα καὶ μεγαλώνουν ἐμπρὸς εἰς τὸν παρατηρητὴν καὶ παρουσιάζουν ὅχι πλέον τὸ ἀσήμαντον ἐκείνο θέμα ἀλλὰ τὴν καθολικὴν ἵδεαν ἀπὸ τὴν δοπίαν δρμάται ὁ ζωγράφος. Αἱ δύο «Σπουδαῖ» του συμπτηρώνουν εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν τὸ ἔργον τοῦ κ. Φωκᾶ τὸ δοπίον ἵδιαιτέρως μᾶς ἐλκύει καὶ ἵδιαιτέρως τὸ ἀγαπῶμεν.

“Ενας άλλος ζωγράφος, άληθινὸς καὶ εἰλικρινῆς, εἶναι ὁ κ. Παρθένης. ”Εγραψα εἰς τὰ «Παναθήναια» τῆς 31 Δεκεμβρίου ἴδιαιτέρως περὶ τῆς τέχνης τοῦ κ. Παρθένη. “Ἐν ἀπὸ τὰ ἔργα περὶ τῶν ὅποιων ὡμίλησα τότε, «Τοπίον τῆς Καβάλλας», ἐκτίθεται σήμερον. Μαζὶ μὲ τὴν «Πεδιάδα τῶν Φιλίππων» καὶ τὸ «πὸ τὴν Ἑλληνικὴν Θάλασσαν» καὶ μαζὶ μὲ τὰ «Προπύλαια» καὶ τὸ «Ἑλληνικὸν Τοπίον» ἀποτελοῦν μίαν ζηλευμένην συλλογήν. Αἱ εἰκόνες τοῦ κ. Παρθένη, μαζὶ μὲ τὴν ζωὴν τὴν πραγματικὴν ἐνέχουν καὶ τὸ ὄντευσον, τὸ ὅποιον καθιστᾶ πολὺ ἀγαπητὸν τὸ ἔργον του. Εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν Θάλασσαν» εἶνε ζωγραφισμένον ἔνα βραδυνό, τὴν ὥραν ποῦ ἡ φύσις, χανωμένη, εὐδίσκει κάποιαν ἀνάπταυσιν εἰς τὸ λευκὸν καὶ χρυσίζον φῶς ποῦ τῆς στέλλει φεύγων δὲ ὁ φαστῆς, καὶ ὅπου τὸ φεγγάρι ἀρχίζει νὰ σκορπᾷ τὰ πρῶτα στολίδια του καὶ νὰ συνοδεύῃ μὲ λόγια ἀπατηλὰ τὴν ἐμφάνισιν του. Κάτι συννεφάκια, μὲ πολλὴν τέχνην βαλμένα,

δέχονται τὰς πρώτας λευκὰς θωπείας του, σὰν νὰ θέλουν ν' ἀνακόψουν τὸ ἄτολμον ἀκόμη φῶς του, ποῦ καθρεπτίζεται χαμηλὰ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. "Ενας ἐλαφρός, ἀδρατος παλιμός τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνος ἔνα νησάκι, ποῦ ἀρχίζει νὰ σβύνῃ εἰς τὸν δρόζοντα.

Τί ἀπαλὰ καὶ τί ἁδιμονικὰ μεταφέρεται τὸ
μάτι εἰς τὴν «Πεδιάδα τῶν Φιλίππων». Μιὰ
ἐκτασίς γῆς δρυγωμένης, ποῦ χρωματίζεται μὲ
χίλιους τόνους, ἥρεμη, ὑποτακτική, πτηθηνία γῆ,
ποῦ ὑπόσχεται ν' ἀνταμείψῃ τοὺς κόπους τοῦ
γεωργοῦ καὶ κομψεύεται μὲ τὴν ἀπλήν περι-
οιβολήν της, σεμνὴ καὶ ἐργατικὴ ὅπως εἶναι.
Καὶ ἐμπρὸς-ἐμπρός, δύο γυμνά κλωνάρια ὑψώ-
νονται, διὰ νὺ πλαισιώσουν τὴν ἀπειρον τὴν
ἐκτα-
σίν. Οἱ τόνοι εἶνε χρυμένοι μὲ τέχνην πολλήν,
καὶ τὸ τοπίον, ἁδιμονικώτατον, εἶναι μία ὄραιο-
τάτη ἀπόδοσις τῆς ἴδεας τοῦ καλλιτέχνου ποῦ
θέαμψαε ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ τὸ
δέαμα τῆς ἐκτεινομένης πεδιάδος.

«Τὸ Μοναστῆρι τοῦ Πόρου» εἶναι μία ώραία σπουδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ φωτός.

Τοῦ κ. Ἰακωβίδη τὴν τέχνην τὴν γνωρίζουν
βλοι, καὶ ὅλοι ἔκτιμοιν τὴν εὐσυνεδητὸν καὶ
ειλετημένην καὶ σοφὴν ἐργασίαν του, ὃ διποία
ἴωντανεύει τὰς προσωπογραφίας του. Ἡ προ-
σωπογραφία τῆς κ. P. μὲ τὸ μικρόν της κορι-
σάκι κινεῖ ἀμέσως τὴν προσοχήν. Ἡ τέχνη
οῦ κ. Ἰακωβίδη τὰ λέγει μονομιᾶς, ὅλα ὅσα ἔχει
ἀλήθευτα καὶ εἰπῆ, καὶ ὁ θεατὴς ἐλκύεται ἀμέσως μὲ τὴν
απακλητικὴν δμοιότητα τῶν προσώπων καὶ
ιετὴ τὴν ἀριστοτεχνικὴν πλαστικότητα ποῦ δίδει
ἴεις τὰ σώματα. Ἰσως μάλιστα αὐτὴ ἡ φροντὶς
οὐ ζωγράφου, τοῦ νὰ δείξῃ μὲ κάθε μέσον
ἡνὶ ίδιοφυΐαν του; ἀδικεῖ κάπως τὸ αἰσθητι-
ὸν μέρος τοῦ συμπλέγματος, τόσον τελείου
ίς τὰς λεπτομερείας. Ἡ λεπτὴ ἐργασία,
ἱ βαθεῖς τόνοι τοῦ φορέματος τῆς κυρίας P.,
πὸ τοὺς δποίους τὸ σῶμα εἶνε τελείως πλα-
μένον, οἱ ἀνοικτοὶ χρωματισμοὶ τῆς μικρᾶς
ν ὀραίᾳ ἀντιδέσει, τὸ δροσερὸν προσωπάκι,
οῦ λάμπει ἀπὸ ζωὴν καὶ ἀνθησιν, εἶναι τόσα
ξαιρετικὰ προσόντα τῆς εἰκόνος αὐτῆς.

Εἰς τὸν κ. Ἰακωβίδην ἡ ἑλληνικὴ ζωγρα-
ικὴ χρεωστεῖ ἀλλητινὰ ἀριστουργήματα. Καὶ
ὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς τέχνης του φθάνει ὁ
αλλιτέχνης μας εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ παι-
κιοῦ κόσμου, εἰς τὴν ἀνοικτὴν παιδικὴν μορ-
ὴν ὅπου εἰκονίζεται ἀνεπιφύλακτος ἡ ψυχή.
Οὐμίζω δὲ τι διακρίνω εἰς τὰ ἔοντα αὐτὰ τὴν

ἀφελῆ ψυχὴν τοῦ ζωγράφου, ἡ δοπία εἶναι πλασμένη νὰ προσδέχεται καὶ νὰ ἀποδίδῃ ἐκεί-νας τὰς ἐντιπώσεις, αἱ δοπῖαι ἔρχονται κατ' εὐθείαν ἔτοιμαι ἀπὸ τὴν φύσιν. Τότε ἡ ζωὴ ἀναπτηδῷ πλήρης μέσα ἀπὸ τὰ πορτραῖτα του, βαθειά, φιλοσοφημένη ἥμπορῶ νὰ εἰ-πῶ, διότι δὲ ζωγράφος τὴν εἶδε καὶ τὴν θ-σθάνθη.

·[·]Η «Σπουδὴ ἐν Υπαίθρῳ» δύοι ἀναφαίνεται, δὲ ἀριστοτεχνικὸς χαρακτήρα τοῦ ζωγράφου, εἶναι πραγματικὸν στολίδι τῆς ἐκθέσεως.

Πλησιάζω εἰς τὸ τέλος τῶν ἀπλῶν αὐτῶν καὶ χωρὶς καμίαν ἀπαίτησιν σημειώσεων μου, καὶ βλέπω δτὶ ἀκουσίως θὰ παραλείψω τόσους ἄλλους καλλιτέχνας οἵ δποῖοι ἀξίζοιν κάποιαν μελέτην καὶ προσοχήν, ἀπὸ τοὺς δποίους δῆμος ζητῶ συγγράμμην, ἐπιφυλαττόμενος νὰ ἐπανέλθω. Ἀς εἶπὼ τώρα βιαστικὰ δυὸ λόγια διὰ τὸν κ. Ἐπ. Θωμόπουλον, δτὶ μοῦ ἀρέσει πολύ, δτὶ τὰ χρώματά του, τόσον μουσικῶς συνδυασμένα, μαγεύουν τὸ μάτι εἰς τὴν «Φθινοπωρινὴν Πρωΐαν» καὶ τὸ «Θεορινὸν Ἁλιοβασίλεμα», καὶ δτὶ αἱ δύο ἄλλαι εἰκόνες τούτων ὑπολείπονται πολύ. Διὰ τὴν δεσποινίδα Σοφίαν Λασκαρίδου θέλω νὰ περιμένω ἀκόμη. Πρὸς τὸ παρὸν ἐνθυμοῦμαι μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὰ πρῶτα ἔργα της ὁραῖα, φωτεινά, ἀληθινά. Τώρα κάτι ζητεῖ καὶ θὰ περιμένω ἔως δτού τὸ εὗρη. Τὸν κ. Γιαλλινᾶν τὸν γνωρίζετε, δσοι τὸν εἴδατε μίαν φοράν. Καὶ πάλιν πρέπει νὰ διμολογήσω πῶς είμαι ἀδίκος σπεύδων νὰ τελειώσω τὸ ἀρθρόπακι μου.

Πολὺ εὐελπις μοῦ φαίνεται εἰς τὴν γλυπτήν δ. κ. Ι. Βούλγαρης μὲ τὸ Ἀνάγλυφόν του. Τοῦ κ. Σώχου τὰ προπλάσματα δὲν μοῦ λέγουν μεγάλα πράγματα. Τί καλά ποῦ κάνει δ. κ. Βοοῦτος καὶ δὲν ἀνακατώνεται μὲ ἐκθέσεις.

Επειδή τὰς παραγγελίας του ήσυχα ήσυχα καὶ . . . δὲ φάγε οἱ ἄλλοι δόξα.

Ἐνα δύομα, δοξασμένον καὶ ἀγαπητόν, χύνει μέσα εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ «Παρνασσοῦ» τὸ μεγάλο του φῶς, μὲ ἔνα παλαιὸν σκίτσο του. Σταμάτω μὲ λατρείαν, καὶ ἀναπολῶ δῆλον τὸν ὁραῖον κόσμον ποῦ ἤντιλοες ἀπὸ τοῦ ἔθνους σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸν ἀπέδωσες εἰς αὐτὸ μὲ τὰς ἴδαινικωτέρας μοιοφάς, μὲ τὰ εὐγενέστερα σχήματα, μὲ τὰ χρώματα τὰ πιὸ δινειρεμένα, ὡς μεγάλη ψυχὴ τοῦ Γύζη.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ι πτόλυτος Στεφανηφόρος : πόση δροσιά νεότη τος καὶ ποιὸν ἄρωμα ἀγνότητος ἐκχύνεται ἀπὸ τὸνομα τοῦ παρθενικοῦ ἥρωος τοῦ ἔραστοῦ τῆς σεμνῆς Αρτέμιδος ! Εἶνε θαυμασία προγματικῶν ἡ βαθείων καὶ ἀρφτίσις ἡσαὶ ποὺ ἐνυπάρχει εἰς τοὺς ὀρχαῖους αὐτὸὺς μύθους ὅπως τοὺς διέπλασεν ἡ δαιμονία ποιήσας τὰν ἀρχαῖων προγωνίων, οὕτωσεν ὡστε μετὰ πάροδον χιλιετηρίδων νὰ συγκινοῦν καὶ νὰ φέρουν εἰς ἀπάκοσμα ὑψη τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν

Τα πραστάσια του πιο λόγου Στεφανηφόρου κατέταφρασαν ή μάλλον προσαρμογήν του Jules Bois έδοθη κατά πρώτον εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Οράγης, τὸ κάλος δὲ τοῦ ἀρχαιού διακόσμου συνετέλεσεν ἀνάδεξην ἔτι μᾶλλον τὰς καλλονάς τῆς τραγωδίας ἐδῶ εἰς τοὺς Παρισίους. ή αἴθουσα τοῦ θεάτρου Οδέον, δὲν είχε βεβαίως τι τὸ μεταφέρον τὴν φαντασίαν εἰς τοὺς ἡρωίκους χρόνους, ἀλλὰ τὸ κάλος τοῦ δράματος, ὑποβοηθούμενον ἀπὸ τοὺς ὡραίους σενήνχους στήκουν τοῦ μεταφράστον καὶ ἀπὸ τὴν τελείαν ὑπόκοιστον τῶν ἡθοτοιχῶν, ἔξελαμψε νικηφόρον.

Ο Jules Bois ήγολούθησε κατά τό πλειστο πιστώς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν, οἱ στίχοι δ' εἰ πολλὰ μέρη εἶνε πιστή καὶ ξωντανή ἀπόδοσις τῶν στίχων τοῦ πρωτοτύπου ἔνιοτε δῶμας ὃ συγγραφεῖ προέβη εἰς ἀλλογάς ἢν τινες εἰλεῖ ἀπαραίτητοι κατὰ τὴν νεωτερικὴν ἀντίληψιν τῶν σκηνικῶν ἀναγκῶν, δ' π. χ. ἡ παράλεψις τοῦ προλόγου καθ' ὃν ἡ Ἀφροδίτη ἐκθέτει τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τοῦ δράματος ἐπίστροφα δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸς ἀπαραίτησης τῆς συγχρόνου κα λαιμησίας ἡ εὐρύτερα ἀνάπτυξις τοῦ καρακτῆρος τῆς Φαΐδρας καὶ ἡ παρεισαγωγὴ σκηνῆς ἐν ἥ αὐτῇ ἡ ἴδια προσπαθεῖ νά σαγηνεύῃ τὸν Ἰππόλιτον, ἐνώ ἐν τῷ δραματικῷ τραγωδίᾳ δὲν ἔρχεται καθ' ὅλου εἰς ἀντίτυ πράστασιν πρός αὐτὸν ἀλλως ἡ τοιαύτη ἐκτένη στέρω περιγραφὴ τοῦ ἀνόμου ἔθωτος τῆς βασιλίσσης εἴλε γίνει πρὸ αὐτοῦ τὸν Ἕρμιδίου εἰς ἄλλο του ἔργου τὸν « Ἰππόλιτον καλυπτόμενον ὅπερ ὁ Σενέκας ἐμ μῆθη ἐν τῇ Φαΐδρᾳ του. Ὁλιγάτερον δῶμας δικαιολο γεῖται, καὶ φαίνεται περιττή καὶ πλεονάζουσα ἡ ὑπ τοῦ Jules Bois, κατὰ μάμπησην τῆς Φαΐδρας τοῦ Racine ἀπόδοσις εἰς τὸν Ἰππόλιτον ἔθωτοικοι αἰσθήματας τος πρός τινα τῶν Τοοίζηνων παρθένων, αἰσθήματα ὅπερ ἀλλοιώνει τὸν καρακτῆρα τοῦ ἥρωος ὃς ἀγνό εραστοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ αὐτὴν τὴν ψυχολογί τῆς Φαΐδρας μεταβάλλει, ἀποδίδον τὴν στυγεῖσαν α τῆς ἐκδίκησην ὅχι εἰς τὴν πληγεῖσαν φιλοτιμίαν το καὶ τὸν περιφρονηθέντα ἔρωτα ἀλλ' εἰς κοινὴν ζῆται τοιτέντα.

Ολην ὅμως τὴν καλλονὴν τοῦ πρωτοτίπου διατείνει ἐν τῇ παραφράσει τοῦ Jules Bois τὸ τέλος τοῦ δράματος ὃντος ὁ Ἰππόλυτος. Θύμα τῆς ἀδίκου καὶ φρεσκαράς τοῦ Θησέως, φέρεται αἰμόφυρος καὶ ἡμιθανός πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος, αἰσθάνεται τοῦ ἀφορήσαντος πόνους, οἵτινες τὸν κατατρέχοντα, πραῦπερνούς ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν πνοήν τῆς θεᾶς καὶ ἀπὸ τοῦ λόγους τῆς οἴτινες τοῦ προλέγοντος ἀθανασίαν, καὶ ἀποθνήσκει εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ πατρός του.

Οἱ στίχοι δι' ὧν ὁ νεώτερος ποιητής ἐνέδυσε τὸν ἀρχαῖον μῦθον εἴηχοι, ἀρμονικοὶ καὶ δυνατοί, ἀ· τοῦ δουν ἄριστα τὴν ἐντύπωσιν τὴν ἡρωϊκῶν χρόνων, ὅπερ οἱ θνητοὶ ήσαν ὡροῖνοι καὶ δυνατοί οἱ θεοί οἱ θεοί τοῦ δάλην δὲ μόνον ἀπόστασις τοὺς ἔχωριζε ἀπό τοὺς ἀνάτους πληρούμενη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ἡμιθέων. "Οοδιά την τελειότητα τῆς ἐποκρίσεως ὅτι καὶ ἀν εἴτη θάντολειφθῇ τῆς ἀληθείας. Ἰδίως η Δις Sergine Φαιδρα, εἴτε κρύπτουσα τὸν ἔσωτά της εἴτε παραδομένη εἰς αὐτὸν, πότε δειλή καὶ συνεσταλμένη, πιθανευτική καὶ προκλητική, η μανιώδης καὶ ἀπειτική, ὑπῆρξεν ὑπέροχος κάθε τόνος τῆς φωνῆς της.

κάθε της κίνησις, τὸ κάλλος τοῦ σώματός της ὑπὸ τοὺς διαφανεῖς πέπλους, κάθε πτυχὴ τοῦ μανδύου της ἐμάγειν τοὺς θεατὰς καὶ τοὺς μετέφερε εἰς τοὺς κό-
μισους τοῦ αἰώνιου κλαυθοῦ. Τὰ ὄφατα δὲ σημικά καὶ
ἡ γλυκεῖα μελαγχολία τῆς ἀρχαΐντος μουσικῆς τοῦ Ρα-
τμεαυ ἦτις συνώδειε τὰ χορικά συνετέλουν εἰς ἀπό-
λαυσιν ἀπαράμιλλον.

Διὰ νὰ μεταβῇ τις ἀπὸ τὴν λατρείαν· τοῦ κάλλους καὶ τῆς ζωῆς εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ ἐλέου καὶ τῆς ἀγάπης δεν ἔχει παρὰ νὰ ὑπάγῃ μετὰ τὸν Ἰππόλιτον νὰ ἀκούσῃ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Bach, διότι ἡ νεωτέρα σφραγίδα βεβαιώνει τὴν τελειότεραν τῆς ἔκφρασιν ἐν τῇ μουσικῇ, ἥσ τὰ ἀδύλοτερα καὶ πνευματικότερα οὐτῶς εἰπεῖν τεχνικά μέσα προσαρμόζονται καλλίτερα πρός τὸν ψυχικώτερον τῆς χαρακτήρα. Ακούνων τις τὰς συγκινητικὰς μελωδίας καὶ τὰ δραματικὰ récitatifs, τὰ ὄποια ἐνέπνευσαν καὶ τὸν σοφὸν καὶ ἕπτας σχολαστικὸν μουσουγόνον τοῦ 18ου αἰώνος οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ἐκθέτοντες τὴν ιερὰν τραγῳδίαν τοῦ Γολγοθᾶ, αἰσθάνεται τὸ θεῖον τῆς ἐμπνευσεως ὑφ' ἣς θὰ κατείχετο ὁ ὑεσεβῆς συνθέτης καὶ ἡτὶς τὸν ἔφερεν εἰς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τῆς τέχνης. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ μουσουγήματος ἐπὸ τῆς Schola Cantorum, τῇ συμπράξει διακεκριμένων καλλιτεχνῶν, ὑπῆρχεν ἀξια τοῦ ἰδρύματος τοῦ τόσον συντελέσαντος εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ μουσικῆς κινήσεως κατὰ τὰς ἡμέρας μας ἐν Γαλλίᾳ.

ΙΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΛΑ μεταβάλλονται εις τὸν τόπον μας ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κυβερνητικὸν σύστημα μὲν τὸ ὄποιον κανονίζεται ὅ δημόσιος βίος μας. Η σημερινή Κυβέρνησης ἔθερμανε τὴν ἐλπίδον ὅτι θὰ ἐφέρει κάτι τοικῶς ἀνακαίνιστικὸν εἰς τὸν διοικητικὸν μας ὄγκων πολιτειακόν μας σύστημα. Τίποτε διμώς ἀπὸ δλα αὐτὰ δὲν ἔγεινε. Ὁ προϋπολογισμὸς ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν γνήσιος κατιὼν δλων τῶν προτυγμένων εἰς τὰς γενικὰς γραμμάς του. Ἔγειναν μόνον μερικαὶ περικοπαὶ κονδυλῶν αἱ ὀλιγώτερον ὀδυνηραὶ, δηλαδὴ αἱ ὀλιγώτερον προσωπικαὶ, καὶ διὰ τῆς εὐκόλου μεταχειρίσεως τῶν ἀριθμῶν παρουσιάσθη οἰκονομία ἔξδων δ ἕκατομμυριών δραχμῶν καὶ περίσσευμα ἄλλο τόσον. Χωρὶς μέθοδον μεταφρυμίσεως, δηλαδὴ χωρὶς νὰ ἀλλάξωμεν συνθετικὰς Κυβερνήσεως καὶ χωρὶς νὰ κατορθώσωμεν αὐξησον τῶν πόρων μας πιστεύομεν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ τὴν ἀνάγενησιν. Ομοιαζόμεν μὲ τὸν οἰκονομικῶς ναυαγήσαντα οἰκογενειακήν ὁ δοτοῖς ἀντὶ νὰ μεταβάλῃ ἔξεις καὶ νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν αὔξησιν τῶν πόρων του, σκέπτεται νὰ κόψῃ τὸν καπνὸν καὶ καθησυχάζει τὴν συνειδήσιον του, ἀν καὶ ἐνδομήχως αἰσθάνεται ὅτι θὰ είνει δύσκολον νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ καπνίσματος. Ἔτοι καὶ ἡ Κυβέρνησης ὡς περιττὴν πολυτελειαν καὶ ὡς ἐλάττωμα διοικητικὸν συνεχῶνευσε δλίγους νομοὺς καὶ κατήγορησε μερικὰ πρωτοδοκεῖα. Ούτα καὶ οἰκονομία γίνεται καὶ ἡ διοίκησης δσον καὶ ἡ δικαιοσύνη βελτιώνεται. Μὲ ἔνα σμικρὸ δυὸ τρυγώνια! Αἱ ἄλλαι

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣ την Ισπανίαν έօρτάσθη πανηγυρικώτατα ἡ τριακοσιοστὴ ἐπετηρὶς του Ἀδν Κικώτου τοῦ μεγάλου ισπανοῦ συγγραφέως. "Ισως ἐνθυμεῖσθε τὴν μορ

φήν τού Θεοβάντες εἰς τὴν ἔλληνικὴν μετάφραστον Σκυλίτην, τοῦ τόσον δημοτικοῦ ἥρωος. Οἱδιος δὲ Θεοβάντες δίδει τὴν αὐτοπροσωπογραφίαν του εἰς τὸν πρόλογον τῶν Νοέμπλαρες: «Οἱ ἄνθρωποι αὐτὸς μὲ τὸ μαχούλῳ πρόσωπον, μὲ μαλλιὰ καστανά, μὲ ἀνοικτὸν μέτωπον, μὲ μάτια ζωηρά, μὲ καμπτωτήγη, ἀνάλογον ὅμως, μιτῆν, μὲ γενεῖς ἀργιναὶ — πρὸς εἴκοσι ἑτῶν ἡσαν χρυσόν — μὲ μεγάλες φαριοίτες, μὲ στόμα μικρόν ποι ἔχει δόντια λιγοστά — δηλὶ περισσότεροφ τῶν ἔξη, καὶ αὐτὰ ἀσχημα καὶ κακοβγαλμένα μὲ ἀνάστημα οὔτε μεγάλο οὔτε μικρὸν μὲ χρῶμα ποι κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ λευκὸν παρὰ πρὸς τὸ μελαχροίν, λίγο σκυψτὸς καὶ λίγο βαρύς στὸ βάσιμα, εἶναι δὲ συγγραφεὺς τῆς Γαλατείας, τοῦ Δόν Κιχώτου τοῦ Μαγχάριου καὶ τοῦ Γαζεΐδιου εἰς τὸν Παρνασσόν, αὐτὸς ποι κοινῶς δόνομάζεται Μιγκέλη δὲ Θεοβάντες Σααβέδρα».

Βέβαια θ' ἀναγνωσθοῦν μὲν ἐνδιαιφέροντος ὅλης της βιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ Θεοβάντες. Ἔγεννήθη τὴν 9 Ὀκτωβρίου 1547 εἰς τὴν Βιζαντίαν δὲ ἑκάτερα. Μηρός ἀπόμη ἀγαπούσον τὰ βιβλίαν. Οἱ γονεῖς του ἥθελαν νὰ τὸν κάμψουν ἵεραν ἡ ἱατρόν. Ἄλλη ἀλλως ἔδοξε τῷ Θεοβάντες. Ήχισε νὰ γράψῃ στίχους. οἱ δόποιοι ἔγιναν δεκτοὶ ἀρκετὰ ψυχρά. Αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν. Ἐπήγει εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἡ ἀνέχεια τὸν ἡνάγκασε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὑπεροειδίαν ἐνὸς καθηδραλίου. Ἀγανακτημένος μὲ τὸν ἔαυτὸν του διὸ τὴν ἔκλογήν του, γίνεται στρατιώτης. Εἰς τὴν περιφέρειαν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου ἔδειξε πολλὴν γενναιότητα. Μία σφραγίδα τοῦ ἀφῆσε τὸ ἀριστερόν χέρι. Τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα τὸν ἔφερε αἰχμαλώτων ἐνὸς ἄργιον ἀλγεύοντις πειρατοῦ. Αὐτὸς μὲ δεκατία
σερερες ἀλλους αἰχμαλώτους συμπιετριώτας του ἐπιχειρούν νὰ δραπετεύσουν διὰ μιᾶς ὑπονόμου ἀλλὰ προδίδονται. Ὁδηγοῦνται πρὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀλγε-

Πέριξ τού χαφακτήρος τού Σκαφόδον, τού γελωτοποιού αντού ὁ διοίος προξενεῖ θλίψιν, καὶ τῆς πτωχῆς αὐτῆς, τὴν δύον λικνίζουν φιλόδοξα ὄνειρα, πλέκεται τὸ δράμα τοῦ Μαρδέν. Ήλις τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ἡ ζωὴ αὐτῆς ἡ δύσμορφος, δύσμορφος κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ κατὰ τὸ σῶμα, ἡ τόσου δυστυχισμένη, ποὺ δὲν ἔγγρωισε ποτὲ τὴν ἀγάπτην τὴν ἀληθινήν, προκαλεῖ την συγκίνησιν καὶ τὸν οἴκτον.

ΕΠΕΙΔΗ δὲ λόγος περὶ Σκαρρόν, ίσως δὲν είναι ἄκαρις μία μετάφρασις τῆς αὐτοπροσωπογραφίας του;

ζάν ἀπῆτησε πεντακόσια. Οἱ μοναχοὶ τῆς Ἀγίας Γραμμῆς συγκινθέντες συνενήρωσαν τὸ ποσὸν καὶ ὁ Θεοβάντες ἡλευθερώθη τὸ 1580

"Hτο τότε τριάντα τριῶν ἑτῶν. Ἡθέλησε μὲ τὴν ἐργασίαν του νὰ ζήσῃ τώρα τὰς δύο γυναικας, αἱ δοποῖαι δὲ λα εθνοσίασαν χάριν αὐτοῦ" Ἡρχισε μὲ τὴν Γαλάτειαν, τῆς δοπιας ἔγραψε τὰ ἔξη πρῶτα βιβλία χωρὶς ποτὲ νὰ τὴν τελειώσῃ. Τὸ ἔγραφον εἶχε καλὴν ὑποδοχήν. Τὸ Ἰδιον ἔτος ἐνυμφεύθη ἀλλ' ἡ νύμφη ἦτο πτωχῇ. Τώρα ἔγραψε κωμῳδίας "Ἄλλα ἀφίνει καὶ τὸ θέατρον καὶ γίνεται ὑπάλληλος εἰς τὴν Σεβίλλην. Ήτε κεῖ ἔνοπλος τὸ διπλῶντα τοῦ

φιαστοῦ".

"Εἶμα τριάντα δικτὸν ἑτῶν..." Ἡμον μιὰ φορά καλοκαμωμένος μολονότι κοντός· ἡ ἀρρώστεια μου μ' ἔκανε ἀκόμη πιὸ κοντὸν κατὰ ἓνα δόλοκληρο ποδί. Τὸ κεφαλὶ μου λίγο χονδρὸ γάλ τὸ ἀνάστημα μου. Τὸ πρόσωπο ἀρκετά γεμάτο γιὰ νὰ λησμονῶ τὸ ἔρεσκανὸ σῶμα μου τὰ μαλλιά μου, ἀρκετά γιὰ νὰ μην φορῶ περούκα, εἰνε πολλὰ ἀσπρα, κι' ἄς μην τὸ θέλη γη παροιμία. Βλέπω ἀρκετά καλά, μολονότι χονδρὰ τὰ μάτια μου' εἶναι δὲ γαλανά· τὸ ἓνα βαθύτερα χωμένο ἀπὸ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος ποὺ σκύβω τὸ κεφαλί. Ἡ μύτη μου καλούσταις καμωμένη. Γά δόντια μου, ποὺ τὴν μιὰ προσή μεταστράπησα, τετούμονα ἔχοντας τόσο

κεί εγγρέ τα οιηγμάτα τού.
Πενήντα περίστων ἔτῶν ἔγραψε τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Δὸν Κιχώτου. Καμιαὶ ἐπιτυχία. Ὁ Θεοβάντες τότε ἐκδίδει ἀνωνύμως εἰδος κριτικῆς τοῦ ἔργου του ὃπου ἔλεγε δὲτι δὸν Κιχώτος εἶναι λεπτὴ σάτυρα θίγοντα μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ πρόσωπα. Τὸ δόλωμα ἔπιασε καὶ ὅλος δὲ κόσμος ἐδιάβασε τὸν Δὸν Κιχώτον. Ἀλλ' οἱ κριτικοὶ τὸν κατέδικαν καὶ δὸ Θεοβάντες ἀπογοητευμένος ἔπαινε νὰ γράψῃ. Ἡχισε πάλιν σκληρὰ ἡ πτωχεία.

Τότε ἔνας Ἀρραγωνέζος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Θεο-
βάντες γράφει συνέχειαν τοῦ Δὸν Κιχώτου, ἔνα ἐλεει-

νὰ διατηρήσῃ τὸ ὑψος τοῦ λόγου ἀπαραιμέωτον: πολλάκις δὲ κατεδείχθη δtti τὸ ἀπλοῦν ἰδίωμα οὐδεμίαν ποτὲ δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς κείμενον ἀρχαίας τραγῳδίας.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ 3 Ἀπριλίου 1905.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ

ΠΡΩΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΩΛΔΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»

— ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν	Δρ. 1889.40
Ι. Σωτηρόπουλος	» 10.—
Μαριγύτσα Ζητουνιάτη	» 2.—
	Δρ. 1.901.40

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἡρχιε τὰς παραστάσεις του τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα ἀνασυσταθὲν καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ ἀκαταπονήτου κ. Δ. Δαυράγκα.

Ἐπὶ τῇ ἐκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Σύλλεος Γερμανία ἐτίμησε μὲ πανδήμους ἑορτάς τὸν μεγάλον ποιητήν.

Προσεχῶς ἐκδίδονται ἀναμνήσεις τῆς Ἀδέλας Κολέν περὶ τοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ. Ἡ Ἀδέλα Κολέν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὸ 1835 καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του. Εἶναι ἡδη ἐννενήντα ἔτῶν.

Εἰς τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς αἱ ἐκδιδόμεναι ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικά ἀναλογοῦντα πρὸς 3400 κατοίκους. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ ἀναλογία εἶναι ἔνα πρὸς 7.500.

Κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τῆς Γαλλικῆς-Κωμαδίας, τὸ ἔργον τὸ δόποντον ἀπέφερε τὰς περισσότερας εἰσπράξεις ἢ τὸ διάστημα τοῦ Τύραννος. Τὰ ἄλλα ἔργα ὑπολείπονται κατὰ πολὺ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΛΕΣΒΙΑΚΑ ἡτοι Συλλογὴ λαογραφικῶν περὶ Λέσβου πραγματειῶν, βραβευθεῖσα ἐν τῷ γλωσσικῷ διαγωνισμῷ διὰ τοῦ πρώτου τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας βραβείου, ὑπὸ Σπ. Ἀναγνώσου, σχολάρχου. (Βιβλίον Α' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ τῆς ἐν Λεόβφῳ λαλουμένης γλώσσης. Βιβλίον Β ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ περιέχον πλείστας τοῦ Λεσβιακοῦ ἴδιωματος λέξεις, φράσεις, παροιμίας, εὐχαρίστια, ἀράς, προλήψεις, ἡμηνίαι καὶ ἔθιμοι τῶν Λεσβίων. Βιβλίον Γ' ΣΥΛΛΟΓΗ Δημοτικῶν παραμυθίων καὶ παντὸς εἰδούς φύσμάτων). Ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τοῦ Τυπογραφείου Ανέστη Κωνσταντινίδου, 16ον σελ. α'-ιη' καὶ 1.272.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ «Η ΕΘΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ» ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΘΝΟΣ 1905 ὑπὸ τῆς ἑταϊρείας «ἡ Ἐθνικὴ Γλῶσσα». Στέλλεται δωρεὰν εἰς τοὺς ξητοῦντας ἀπ' εὐθείας αὐτὴν τὴν ἑταϊρίαν, ἐδρεύονταν ἐν Ἀθήναις.

Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ δρᾶμα μετὰ 14 πρωτοτύπων ἀσμάτων ὑπὸ Θεοδώρου Δημ. Κληρονόμου, καὶ Ἀντωνίου Ιωάν. Ἀντωνιάδου. — Ἀθῆναι τυπογραφείον Κουσουλίνου σχ. 16ον σελ. 104 δρ. 3.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ τοῦ ἐν Ἀθήναις μουσικοῦ καὶ δραματικοῦ συλλόγου ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Αὐγούστου 1904 σχ. 8ον σελ. 24. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

Φ. ΝΕΓΡΗ Λόγος ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 7 Μαΐου 1905 8ον σελ. 16. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1905.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ λογοδοσία περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1904. — Τυπογραφείον Π. Δ. Σακελλαρίου Ἀθῆναι.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Ἀθῆναι»

Δ Ο Ρ Α

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι μὲ χρωματιστὸν ἔξωφυλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόμος Α'. (1900) πρὸς Δρ.-Φρ. 6 ἀντὶ 13

Τόμος Β'. - ΣΤ'. (1901-3) ἐκαστος τόμος » 7 » 13

Τόμος Ζ'. - Η'. (1903-4) » » » 9 » 13

Νικόλαος Γύζης εἰδικὸν τεῦχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιρωμένον εἰς τὸν Ἑλληνα καλλιτέχνην μὲ 26 εἰκόνας . Δρ.-Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διενύσεις Σολωμόδ: τεῦχος εἰδικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιρωμένον εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν μὲ διαφόρους εἰκόνας . » » 1 » 2.

Τὸ Λεύκωμα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» » » 1 » 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦντα ώραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους. Αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ εἰναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τέμημα τῶν παραγγελλομένων ἀποστέλλεται μαζὶ μὲ τὴν παραγγελίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΠΑΤΗΣΙΟΙΣ

MAISON DE SANTÉ

Σ. Γ. ΒΛΑΒΙΑΝΟΥ Ιατρού Νευρολόγου καὶ Φρενολόγου.

Ἴδουται εἰς μαγευτικὴν θέσιν τῶν ὅλοδρόσων Πατησίων, τοῦ ὀδραιοτάτου τούτου καὶ ὑγεινοτάτου προαστείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν τέταρτον μόλις ἀπέχοντος αὐτῶν καὶ συγκοινωνοῦντος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἀπειρῶν μυροβόλων κήπων καὶ ἔκπληκτηται κῆπον, ὃς καὶ ἀφθονον καὶ διαυγέστατον ὑδωρ.

Ἐν τῇ Κλινικῇ ταύτη νοσηλεύονται δέξαι καὶ χρόνια νοσήματα Νευρικὰ καὶ Ἐγκεφαλικά. Μολυσματικὰ δὲ καὶ ἐπικινδυνά ἐγκεφαλικὰ δὲν εἰσὶ δεκτά.

Πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν ἐφαρμόζονται δλαι ἀνθεραπεικαὶ μέθοδοι μεταξὺ τῶν ὅποιων ἡ Ψυχοθεραπεία, ἡ Ἡλεκτροθεραπεία, ἡ Υδροθεραπεία, ἡ Ανατομοψυχοθεραπεία (Massage), ἡ Μονοκοιθεραπεία, ἡ Ιατρική Γυμναστική, ἡ διὰ κατακλισεως (alitement) καὶ ἀπομονώσεως (isolation) θεραπεία, ἡ δι' Υπνωτισμοῦ καὶ ὑποβολῆς ἐν ἐγρηγόρεσσι (suggestion à l'état de vieille), αἱ ἐνέσεις ὁροῦ (hydrotherapie) καὶ λοιπῶν φαρμάκων κλπ. κλπ.

Πᾶσαι αὗται αἱ θεραπευτικαὶ μέθοδοι εφαρμόζονται ἀναλόγως τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐνδείξεων. Νοσοκομειακὴ ὑπηρεσία πλήρης: οἱ νοσοκόμοι εἰς τῶν εἰδικὴν μόρφωσιν λαβόντων καὶ πεπεραμένοι περὶ τὴν νοσηλεύσαν τοιούτων ἀρρώστων.

Κλίναι ἀπὸ δέκα δραχμῶν καὶ ἀνω δι' ἡμέρας, ἀναλόγως τοῦ δωματίου, τοῦ πρόσωποκινήσεως ἀπανσχολεῖται, τῆς θεραπείας, τῆς τροφῆς καὶ τῶν ιατρικῶν ἐπισκέψεων.

Ἡ Κλινικὴ συνδέεται διὰ τὴν τηλεφόνου μὲ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ γραφείον τοῦ Διευθυντοῦ. Αρ. τηλφ 314.

Οἱ βουλόμενοι νὰ εἰσέλθωμεν ἢ νὰ εἰσαγάγωσι τὸνς ἀρρώστους τῶν δέοντων ν' ἀπευθυνθῶσιν εἰς τὸ Γραφείον τοῦ Ιατροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ του **16 — Οδός Ζήγρουος — 16,** ἐνθα δέχεται τὸνς πάσχοντας ἐκ

ΝΕΥΡΙΚΩΝ ἢ ΦΡΕΝΙΚΩΝ

καθ' ἑκάστην 8-10 π. μ. καὶ 4-6 μ. μ. πλὴν τῆς Κυριακῆς. — Αριθ. τηλεφόνου 200

ΣΥΝΟΨΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΩΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	30 Απριλίου 1905	31 Μαρτίου 1905
εἰς μεταλλικὸν	2,062,084.56	1,971,937.54
Ταμεῖον τραπεζικὰ γραμμάτια 'Ιονικῆς Τραπέζης	251,320.—	96,450.—
χερματικὰ διδράχμα καὶ μονόδραχμα	1,224,882.—	1,223,401.—
Εξωτερικοὶ λίσμοι. Αντίτιμον μεταλλικοῦ εἰς τὸ ἔξωτερικὸν	24,341,858.97	23,579,516.56
» Προϊόν ἐκδοθ. Ἐθν. Δανείου εἰς χρυσὸν Ἑλλην. Σιδηροδρ. 4 % 1902	20,712,688.83	20,962,688.83
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλην. Κυβερνήσιν ἐπ' ἀναγ. κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμμάτων.	68,778,575.42	68,778,575.42
» » » διδράχμων καὶ μονόδραχμων.	11,250,000.—	11,250,000.—
Όμολογοί 'Εθνικῶν Δανείων { Εἰς χρυσὸν Δρ. 23,767,036.80	52,857,180.80	52,870,199.55
"Εντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	2,037,500.—	
Προεξφλήσεις	19,581,659.61	20,487,947.06
Καθυστερήσεις προεξφλήσεων	2,828,347.26	2,829,544.46
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λίσμοι ἐπ' ἔνεκρῳ χρηματογράφῳ	12,641,306.29	14,037,076.44
Δάνεια ἐπ' ἔνεκρῳ ἐμπορευμάτῳ	416,415.50	541,909.15
Δάνειον πρὸς τὴν Σταφιδικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἔγγυσει τοῦ Κράτους	2,271,694.28	2,450,542.22
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	55,732,418.87	55,274,923.43
Δάνεια εἰς δῆμους, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικά πρόσωπα	42,557,855.04	42,585,846.39
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	11,395,451.89	10,995,414.54
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας καὶ ἐκ γραμμ. Προνομ. Τραπ. Ηπειροθεσσαλίας	4,740,521.29	4,732,071.19
Μετοχαὶ εἰς ἔγχωρους Ἐταιρίας	3,304,770.—	3,304,770.—
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης.	1,500,000.—	1,500,000.—
Όμολογοί λαχ. δανείου Ἐθν. Τραπ. τῆς Ἑλλάδος 2 1/2 % (εἰς τρ. γρ.)	1,831,799.75	1,831,799.75
Τοκομερίδια ἐν γένει	86,988.62	
Καταστήματα Τραπέζης καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἔκποτήσεων	8,269,196.32	8,274,001.10
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	2,646,017.55	2,604,262.91
"Εξοδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμμάτων)	1,631,914.47	1,628,324.27
Διάφοροι λογαριασμοί	2,059,885.68	2,531,949.72
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερῳ	3,267,059.83	4,027,240.20
Διεθνῆ Οἰκονομικῆ Έπιτροπή (λ/σμὸς ὑπηρ. Ἐθν. δαν. εἰς χρυσ.)	45,620.75	
Λογαριασμὸς ἔξαγορᾶ συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμμάτων.	1,720,320.—	1,720,320.—
Ἐξαγορά προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ηπειροθεσσαλίας	1,280,000.—	1,280,000.—
Προμηθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια)	500,000.—	500,000.—
Διάφορα.	679,572.27	566,843.35
	364,372,296.48	364,570,164.45

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	Δρ.	Δρ.
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	20,000,000.—	20,000,000.—
Ἀποθεματικὰ Κεφάλαια.	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:		
I. διὰ λ/σμὸς τῆς Κυβερνήσεως	68,778,575.42	
II. » » Τραπέζης	45,145,495.97	
Κεριατικὰ γραμμάτια διδράχμα καὶ μονόδραχμα	113,394,071.39	115,607,730.04
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικὸν	11,250,000.—	11,250,000.—
Καταθέσεις ἔνευ τόκου	3,819,012.88	3,824,432.37
'Ἐπιταγαὶ πλήρωτεῖ.	14,856,539.16	16,443,947.74
Μερίσματα πλήρωτεῖ.	710,646.34	625,148.74
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον.	451,405.—	408,585.—
Διεθνῆ Οἰκονομικῆ Έπιτροπῆς Δημόσιος καταθ. { Εἰς χρυσὸν Δρ. 630,132.87	283,749.94	283,749.94
ἐκ Δημοσ. ὑπεγγύων προσόδων.	6,950,513.35	4,497,776.14
Ύπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν	32,694.05	
Ύπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	402,220.75	431,465.60
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν	16,182.99	166,414.64
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια	10,367.98	10,367.98
Ἐντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν διὰ τὴν κατασκ. Σιδ. Πειραιῶς Δεμερλῆ-Συνόρων	20,712,688.83	20,962,688.83
» » » τραπ. γραμ.	433,107.21	258,989.21
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ'	5,612,166.15	5,612,166.15
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ.	76,165,463.57	75,539,438.76
Λαχειοφόρον δανείον Τραπέζης 3 10/0 εἰς χρυσὸν	45,966,690.—	45,966,690.—
2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια	20,493,600.—	20,493,600.—
Ύπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης 3 0/0 εἰς χρυσὸν	1,317,052.—	1,531,422.—
2 1/2 % εἰς τραπ. γραμμάτια	72,000.—	72,000.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου	4,124,865.90	4,042,313.21
Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ιονικῆς καὶ Ἀθηνῶν εἰς δάν. Σταφ. Τραπέζης	1,045,346.57	1,127,891.87
Διάφορα.	2,351,914.42	1,913,349.23
	364,372,296.48	364,570,164.45

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Μαΐου 1905.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΛΑΘΕΛΦΟΙ ΠΟΛΕΜΗ

ΑΘΗΝΑΙ

PALACE HOTEL

Τὸ Πολυτελέστερον καὶ Τελειότερον ἐν Ἑλλάδε.

Assenseur. Θέρμανσις τελευταίου συστήματος δε' ἀτμοῦ (Chauffage centrale).

Φωτισμὸς ἡλεκτρικὸς ἀπλετος.

Αἴθουσαι: Υποδιοχῆς Αἴθουσαι Κυριών.

Αναγνωστήρειον. Σφαιριστήρειον κτλ.

Αἴθουσαι Εστιατορίου (Table d'Hôte).

ΔΟΥΤΡΑ ΑΙΔΗΨΟΥ

ΕΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

ΑΙ "ΟΕΡΜΑΙ ΤΟΥ ΣΥΔΔΑ,,

Τελείωσις ἵνακανισθέν. Δωμάτια ἀναπαυτικῶτατα, αἴθουσαι πολυτελεῖς.

Αναγνωστήρειον Εστιατόρειον (Table d'Hôte) - Concert (τρίο). ἀπο-

τελιούμενον ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς καλλιτέχνας καὶ Στυλ Κρασσάν,

Ροδόλφον Γαζδεμιθέργερ καὶ Π. Χάρτ.

Λουτήρεις εὐρωπαϊκῶτατοις ἐντὸς τοῦ Καταστήματος, ἀπλετος φωτισμὸς

δι' ἀστυλήνης, καθημερινὰ διεθνῆ τηλεγραφῆματα.

BAR AMERICAIN

Pension ἀπὸ 12 1/2 - 17 δρ. - Καθημερινὴ συγκοινωνία 'Αθηνῶν-Βώλου.